

ՔԱԶ ՆԱԶԱՐ

Հեքիաթ-կոմեդիա հինգ արարով
փոքր մեծերի և մեծ փոքրերի համար

ՆԱԽԱԲԱՆ

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԲԱՅ ԱՆՈՂ – (Ժպտադեմ, գերուկ ու բարի մարդ՝
արևելյան պատմուճանով: Դուրս է գալիս նախաբեմ ու դի-
մում հասարակությանը):

Միրել հասարակին, մեծին ու պարիկին, ուրախ ժամու՛ող-
ջույն շար:

Պարիվ ունինք հայտնելու հարգելի հանդիսականներիդ,
որ Քաջ Նազարը եկել է և այժմ թափրոնումն է: Հենց նոր տեղս
ժամանեց իր խմբով Նազարստան աշխարհի Նազարաշեն
քաղաքից և հերոսական քրտինքների մեջ շապիկ է փոխում:
Ու եթե իր քաջության կատաղի թափից բեմի տախտակամածը
չխորտակվի, քաջակորովն Նազար բեմի վրայից պիտի ընդու-
նե ամենքիդ արքայաբար:

Հաստատում ենք նրա առանձին սերն ու խնամքը, որ տա-
ծում է դեպի ձեզ: Եվ մինչև Գերագույնը ինքը անձամբ դուրս
գա բեմ ամենքիդ տեսությունը երջանկացնելու՝ իր իսկ բերնով

ձեզ ողջույն հրամայեց նախապես:

Շատ բարև է անում ձեզ ինքը՝ Քաջ Նազարը, նրա կինը՝ Ուսրիան խանումը, և ցնդած փիրացուն: Եվս շատ բարև են անում Ջորքասարանցի հերոսները՝ սարափելի Սաքոն, աշխույժ թամադան, մագաղաթե վարժապետը, ալախոսիկ փերփերը և մյուսները:

Եվս շատ բարև ունեն յոթն հսկաները՝ Ջորքասարանի իմաստուն Ղոռոբուղան, խելքի ծով Դանգիզը, Խոզենին, Արջաթոթոշը, Ղառաղուռան, Ղորոնթին, Ղուզղունը և սրանց քույր Փերիշանը:

Եվս նաև բարև ունեն ճարտարախոս սենեկապետը, նազիր վեզիրը, պալատականները, զորքը, ժողովուրդը, վագրը և ամենքը:

Եվ վերջապես շատ բարև ունի այս դյուցազներգության հեղինակը, որ այս բույեխ թարրոնում չէ: Իր քննադատների խորհրդով գնացել է աքլորի մուր երգեցողության դաս առնելու: Դասը վերջանալուն պես՝ նա էլ թարրոն պիտի գա: Այժմ շատ է համեստացել նա: Եվ եթե այս երեկո ծեծի չհանդիպի, այլ իր հերոսի պես ինքն էլ անսպասելի բախտով ձեր ծափերի ձայնը լսե, համեստորեն բեմ պիտի դուրս գա վերջին արարի մեջ՝ իր շնորհակալությունը հայտնելու ձեզ:

(Խոնարհ ողջույն է փալիս հանդիսականներին և սպա իր երկար գավազանով բաց անելով վարագույրը՝ հեռանում):

ԱՐԱՐ ԱՌԱՋԻՆ

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԻ ՏԱՆԸ

Տեսարանը ներկայացնում է Նազարի փան բակը: Չախափողմը չարդախափող խրճիթ է, մի պարուհանով և դռնով: Դիմացը բակի պարիսպն է, որ դեպի աջ ձգվելով առաջ է ծովում, և հենց այդ անկյունում բակի դռնն է: Այնուհետև պարը դեպի առաջ է գալիս և վերջանում այնպես, որ աջակողմը մի փոքրիկ հրապարակ է գոյանում:

Խրճիթի ձախ անկյունից մուտք է բացվում դեպի նրա հետևը: Դիմացի պարսպի հետև և աջակողմը անտառ է:

Պարսպի դիմաց պարին լվացքի գույնզգույն շորեր են փռված:

Չախափողմը փան դռան և չարդախի անկյունում մի կամ է դրած, որի հետևը ծակուռ է գոյանում:

Օրը թեքվում է դեպի երեկո: Արևը ցոլում է բակի մեջ, ուր մի չինարի սրվեր է անում: Շների հեռու հաչոց է լսվում:

ՆԱԶԱՐ – (Ծույլ շարժումներով, գզգզված մազերով, խոշոր հասակավոր մարդ, երկար բեղեր ունի, կզակը խուզված է: Մորթին գցել է դռանը և վրան թեք ընկած, կիսաքուն երանում է: Սթափվելով և առանց ներս նայելու)... Ուստիան:

ՈՒՍՏԻԱՆ – (Չարադեմ, կոպիտ և հասարակ կին, կերակուր է խառնում թոնրի մեջ) Հրամայի, աղա:

ՆԱԶԱՐ – Ուստիան, ի՞նչ եմ ասում, օրը թեքվեց հը՞:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Քո՞ն ես, մտիկ արա:

ՆԱԶԱՐ – Ես էլ էդ եմ ասում:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Թե որ էդ ես ասում՝ էլ ի՞նչ ես խոսում:

ՆԱԶԱՐ – Ասում եմ գնամ գեղամեջ, թալանը բերեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Հեղափոխություն)* Թալա՛նը, հա՛, ո՛ր է, բեր:

ՆԱԶԱՐ – *(Ծոծրակը քորելով)* Ասում եմ վեր կենամ մի գնամ:
*(Վեր է կենում և մորթին քարշ տալով բերում գցում է թոն՝
րի կողքին և վեր ընկնում վրան)* Գնամ, ասում եմ, էն իբր,
գեղամեջ...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բը ե՛... էլ ո՛ր վեր ընկար:

ՆԱԶԱՐ – Հա, էդ եմ ասում ես էլ...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բա գնում էիր գեղամեջ թալան բերես:

ՆԱԶԱՐ – Ես էլ էդ եմ ասում: Տեսնեմ տղերքը գեղամիջումն
են: Մի դարկեմ սարը, քարվան-բան անցկենալիս կլինի...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Չեմ իմանում ինչ ես ասում: Բա ասում էիր թա-
լանը եկել է:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ թալան:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Կրեմ գլուխդ, բա ո՛ր էիր ասում:

ՆԱԶԱՐ – Էդ չէ. ասում են Քյոռոզլու իգիթներն են եկել գեղը:
Գնամ մի տեսնեմ էդ ո՞նց են սիրտ արել:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչ... էլի գնում ես գեղամիջում շնթես: Ի՞նչ գործ
ունիս գեղամիջում:

ՆԱԶԱՐ – Իգիթ եմ, պիտի գեղամիջում երևամ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Դու մկան ծակը հազար թումանի ես առնում,
ասում ես՝ իգի՞թ եմ:

ՆԱԶԱՐ – Կարգին խոսի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Մեծաբերան ու սպառնազին)* Բա ո՞նց չէ, «կար-
գին խոսի»: Գեղի իշխան ես: Գլո՛վիտ թաղեմ: Էդ ո՞նց է, որ
կարգին չեմ խոսում:

ՆԱԶԱՐ – Չեմ հասկանում՝ դու ինձ ինչի տեղ ես դրել, որ
ասում ես «իշխան եմ»: Ապա ի՞նչ եմ: Էդպես մի խոսի, թե
չէ՛ վեր կացա, հա՛...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բոյդ թաղեմ, դու ո՛վ ես, որ վրադ չխոսեմ: Մի
թալան ես բերում տո՛ւն, թե՞ մի հունար ունես: Էդ էլ ինձ

պահելու տե՞ղն է:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ ես դուրս տալիս, ե՞ս պիտի քեզ պահեմ, թե՞ դու ինձ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ո՞նց թե: Ինչո՞ւ չես աշխատում:

ՆԱԶԱՐ – *(Սպառնանքով)* Էդ ի՞նչ իմացա, էդ ի՞նչ համարձակություն էր...

ՌԻՍՏԻԱՆ – *(Ակամա զարմացած)* Ի՞նչ եղավ:

ՆԱԶԱՐ – Էդ ո՞նց բերնից թոցրիր: Նազարն աշխատի: Գիտե՞ս աշխարհք իմանա, ինչ կանի քեզ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Բո՛ւ ո՛ր... թագավո՞ր ես գլխիս, որ չաշխատես:

ՆԱԶԱՐ – Իմացիր, որ ես չպիտի աշխատեմ, դու պիտի աշխատես:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ինչո՞ւ, հողեմ գլուխդ, դու ի՞նչ ես:

ՆԱԶԱՐ – Էնդուր, որ ես ազնիվ եմ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ո՞նց թե ազնիվ ես: Էդ էլ նո՞ր հնարեցիր:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ պիտի հնարեմ: Գրքերի մեջ գրած է: Պապիս ապուպապը թագավոր էր: Մենք ցեղով ազնիվ ենք:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ցխեմ պապիդ գլուխը: Ցեղով ազնիվը դու դառար, հա՛: Չես աշխատում հերիք չի՛ հիմի էլ իմ ազնվությունն ուզում ես ձեռիցս խլես: Ազնիվը դո՞ւ ես, թե՞ ես:

ՆԱԶԱՐ – Պո, դու է՛լ ազնիվ դուրս եկար: Դու ի՞նչ ազնիվ ես:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ազնիվը ես եմ: Դու որ չես իմանում, աշխարհք չի՞ իմանում:

ՆԱԶԱՐ – Էդ ո՞նց եղար ազնիվ, խելքի տոպրակ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ո՞նց թե: Ազնիվ որ չէի, էլ իմ հերը ո՞ւր կասեր:

ՆԱԶԱՐ – Ոտներդ քե՛զ քաշի: «Ազնի՛վ»: Չհամարձակվե՛ս Նազարի մոտ էդ խոսքերն ասես, մին էլ աշխատանքի անուն տաս: Սովոր ես վրաս բերան պատռես: Անունս աշխարհք է դմբդմբացնում: Մի տես՝ իմ ահից Քյոռոզլին մոտենո՞ւմ է գեղին: Էդ ո՞ւմ շնորհքն է: Ա՛յ իմ գործը: Դու իզի-

թի պատիվն ի՞նչ ես իմանում: Ի՞հ... խոսեցրիր ու գործից գցեցիր: Ո՛վ է իմանում գեղամիջում ինչ կռիվ է: Մի գնամ էդ Դադաստանի ավազակների աչքին երևամ, գեղին վնաս չտան: (*Վերցնում է մորթին ու քարշ փալիս դռան հեղև՝ վեր է ընկնում վրան*):

ՈՒՍՏԻԱՆ – Հավերին քրշ արա, բակը չմտնեն, թե չէ՝ (*ցույց փայով պուճախը*) տեսել ե՞ս պապական դագանակը: Կարկաժդ կձղեմ:

ՆԱԶԱՐ – (*Ներս մտիկ փայով*) Կաց մի էս կռիվը վերջանա՛ տես թե ինչ հարսանիք եմ սարքում գլխիդ:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – (*Ներս մտնելով փան հեղևի մուտքից*) Ուստիա՞ն:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ո՛վ է: Գյուլզա՞ր: Արի:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Ի՞նչ ես շինում, ա կնիկ: Էս ո՞նց է, որ մարդդ տունը չի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ո՞նց տանը չի: Հրեն շնթռել է դռան հետև:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – (*Մի փոքր ցած*) Էլի բանի չի՞:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ո՞նց կլինի, որ բանի լինի: Էսքան կնկա մարդ՝ գնաց աշխարհք թալանեց բերեց տուն, սա ընկած է գլխիս պարապ հացակեր: Ձեռիցը ոչ թալան է գալիս, ոչ աշխատանք:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Գեղացիք նախրապան են ուզում: Չի մտնի՞:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Նազարը նախրապա՞ն: Դու մելիք, իշխան ասա, սարդար, խան ասա, թե չէ՝ նախրապանություն լայն՞դ կանի:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Բա ո՞նց է անելու:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչ իմանամ. էն է ընկած է միթելի պես ու առավոտ – իրիկուն սուլթանից ու մելիքից է խոսում:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Ո՛վ է իմանում, այ կնիկ, կարելի է մելիք է դառնում: Ի՞նչ կա որ: Կասի, կասի, մի օր էլ կդառնա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Է, փսլնքո՛ւրը: Քիթը չի կարում սրբի, ասում ես մելի՛ք:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Ես ասում եմ՝ կդառնա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Մըսածելով)* Կդառնա՛... Ի՞նչ գիտես:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Լավ, չե՛ս ուզում դառնա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ինչի՞ չեմ ուզում: Պակաս՛ս մելիքի կնիկ եմ: Համա էս փալասի կտո՛րը պիտի իմ գլխին մելիք դառնա: Խարվեց իմ հերը, ինձ տվեց սրան: Թե չէ ես իմ հոր տանը մելիքի աղջիկ էի, հիմի ի՞նչ է իմ հալը: Մի կտոր հաց չունենք:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Դու էլ որ տեսնում ես մարդդ անպետք է՝ ինքդ աշխատի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ախր ո՞նց աշխատեմ, մատաղ: Էսօր հերս գեղի իշխան է: Ինձ լայե՛ղ է, որ աշխատեմ:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Բա ո՞նց է լինելու ձեր բանը:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ո՞նց է լինելու: Գլուխը կջարդեմ, աշխատել կտամ՝ կուտեմ: Տեսնեմ ո՛վ է մելիքը: Բա ի՞նչ: Կթողնե՛մ, որ մելիքի աղջկան էսպես պահի, ու հըլա իշխանի տեղ իրան դնի: Ազնիվը ես եմ:

ՀԱՐԵՎԱՆՈՒՇԻ – Ինչ եմ ասում, Ուստիան, երեխես վախեցել է, մի գաս վախը չափես, հենց ապրես:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Գնանք: Ես էլ հենց գեղամեջ էի գնում: *(Դուրս են ելնում րան հետևի մուտքից: Միջոց)*:

ՆԱԶԱՐ – *(Թմրել, ննջում է գլուխը դռանը հենած)*:

ՉԱՐԱՃՃԻ ԵՐԵՒԱՆԵՐ – *(Կամացուկ մուրենում են և փայտով նրա քթի հետ խաղալով զարթեցնում են նրան)*:

ՆԱԶԱՐ – *(Վեր թռչելով)* Հը՛, ո՛վ է: *(Ներս փախչելով)*:

ԵՐԵՒԱՆԵՐ – *(Փախչում են: Հեովից)* Փսլնքո՛տ Նազար:

ՆԱԶԱՐ – Ձեննե՛րդ կտրեցե՛ք, լակոտնե՛ր, ձեր հերերն եք տեսել, չեք տեսել Քաջ Նազարը: Էս է, գալիս եմ:

ԵՐԵՒԱՆԵՐ – Վախկոտ Նազար:

ՆԱԶԱՐ – Սպասեցեք, ձեր հերը կանիծեն:

ԵՐԵԽԱՆԵՐ – (*Հեռանում են*):

ՆԱԶԱՐ – (*Միջոց: Պատկում է: Ճանձերն սկսում են անհանգիստ անել: Քշում է նրանց*) Քշա՛... (*Ծույլ հորանջելով*) Ձեն թողնում քնի մարդ: Ի՞ի ՚ի՛... շան կնիկ, արի մի սրանց քշի, էդ էլ ես անեն: (*Ներս է նայում*) Վա՛, գնացե՛լ է: Ուստիա՛ն: (*Ուզում է մորթին վերցնի, ներս գա՛ ծուլանում է և վեր ընկնում*): Ի՞ի ՚ի՛... բեզարած եմ, թե վեր կենամ: (*Միջոց*) Հիմի մութն էլ կընկնի... ո՞վ է իմանում... գողի, ավազակի տարի է: (*Ճանձերին*) Դե, քշա, է՛... իմ ցավն ինձ հերիք չի, դուք էիք պակաս: (*Մորթին դեպի ներս է քաշում մարմնով և ինքն էլ սողում է ներս*) Ի՞ի՞՛... Սատանան ասում է, վեր կաց ու միանգամից ջարդի պրծի: (*Բարկանալով*) Տո, դուք ո՛ւմ հետ գործ ունեք (*Խփելով իրա երեսին*), այ ձեզ, այ ձեզ, այ ձեզ: Հը, սատկեցի՞ք: Դե, գնացեք: Քաջ Նազարն եմ, ասող ու անող եմ: (*Նայելով ցած թափված ճանձերին*) Հը, քանի՛սն են: Մեկ, երկու, երեք, չորս, հինգ: (*Ծուլանալով*) Դե, էն է հազար ասա, պրծի: (*Գոռում է*) Քաջ Նազարն եմ, մին զարկեմ, կջարդեմ հազար:

ՄԻ ՅՆԴԱԾ ՏԻՐԱՅՈՒ – (*Նիհար, գիսախոշիվ, մազաղաթե գիրքը կռան փակին ներս է ընկնում*):

ՆԱԶԱՐ – Ո՞վ է: (*Վեր է թռչում*) Հա՛, տիրացուն...

ՏԻՐԱՅՈՒ – (*Զույգ ոտքով փեղում փրփինգ փալով*) Թ՛ալեմ բռնեմ, բռնեմ թալեմ: (*Նկատելով Նազարին*):

Բարեողջույն, եղբայր Նազար,

Այդ ի՞նչ այդպես ջարդես հազար:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞ի ՚ի՛... աշխարհքը. ավարում եմ, թե վեր կենամ ջարդեմ:

ՏԻՐԱՅՈՒ – Ժամանակի՛ նշան է:

ՆԱԶԱՐ – Բայց մտքումս դրել եմ, պիտի աշխարհքը ջնջեմ,
ճանձերից եմ սկսել:

ՏԻՐԱՅՈՒ – Ժամանակի նշան է:

ՆԱԶԱՐ – Ահա, տես, մեկ զարկեցի ջարդեցի հազար:

ՏԻՐԱՅՈՒ – Ժամանակի՛ նշան է: *(Դիպրելով ճանձերին)* Ո՛վ
Նազարե, այս ճանձերը՝ ճանձեր չեն, այլ դյուցազններ:
(Ոգևորված և հերզհերե արագ ու մեքենայական) Դյու-
ցազն մի ահավոր տեսա երազիս, աջին՝ սուր, ձախին՝
դրոշ: Հայտնվեցավ իբրև հուր երկնային և ջարդեց հա-
զար դյուցազն: Ողորմությամբ Աստուծո, դու ես այդ դյու-
ցազնը: Ո՛վ կատարումն երազիս: Դու կտիրես աշխարհին,
Նազարիաս, և թագավորք կդռնան քեզնից: *(Բաց է անում
գիրքը և բակի մեջ շրջան գործելով՝ սկսում է նայել գրքին
ու փնթփնթայ)* Ահա՛ եկի, գտա, տեսի և ստուգեցի Տիրոջն
օգնականությամբ: Օրն է մեծ, երազն ի բարին:

Որ և՛ ստուգեմ, և՛ գուշակեմ, և՛ մեկնեմ: Ահավասիկ *(Համրում
է ճանձերը)*, մեկ, երկու, երեք, չորս, հինգ, այսինքն՝ հա-
զար: *(Գրքին նայելով)* Նշանն է ճշգրիտ: *(Մոտենալով պա-
րին փռած մի ձերմակ փալասի)* Ահավասիկ և գրեմ, դրոշ-
մեմ ի լուր աշխարհի: *(Մապը կոխելով իր թանաքամանի
մեջ՝ գրում է փալասի վրա: Կարդում է):*

Անհաղթ Նազար, քաջ Նազար,

Մին կզարկի, ջարդի հազար:

(Փալասը ցույց տալով օղի մեջ) Նշան աստվածային, բան
խորախորհուրդ, դրոշ երկնապարզ, գիր զարհուրելի:
Որով և հույս Աստված՝ կտիրես աշխարհին: *(Փալասը կա-
պում է Նազարի նիզակին և մեկնում Նազարին)* Ա՛ն, *(Շեշտ
նայում է Նազարի աչքերին)* ա՛ն, *(Ավելի մոտենում է)* ա՛ն...

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ անեմ... *(Ետ է պաշվում):*

ՏԻՐԱՅՈՒ – Առ այս դրոշն աստվածագայր,
Զարկ թշնամյաց բյուր ու հազար:

ՆԱԶԱՐ – Հա՛... դե հիմի ալարս գալիս է: Դիր էն պուճախը,
վաղը վեր կենամ ջարդեմ աշխարհքը:

ՏԻՐԱՅՈՒ – (Դրոշակը դնում է անկյունը) Ահա դնեմ հանկ-
յանն խորանին, և կատարի բանն մարգարեին, թե՛ (Եր՛
գելով) «Ծառա իմաստուն տիրեսցե տերանց անմտա՛ անց»:
(Հանում է ծոցից մի համայիլ) Ահավասիկ համայիլ մի:
(Վերցնում է գեղնից մի՛ երկու փոշի) Ահավասիկ փոշին
հսկաների (Փաթաթում է փոշին համայիլի մեջ և մեկնում
Նազարին) Ա՛ռ:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ է, ի՞նչ անեմ:

ՏԻՐԱՅՈՒ – Դիր համայիլն այդ ի ծոցիդ և հաղթիր թշնամյաց:
(Նազարն առնում է: Տիրացուն հանկարծ կանգ է առնում և
տեղն ու տեղը տրտիկնգ տալով՝ խնդամդում է) «Բռնեմ թա-
լեմ, թալեմ բռնեմ» (Դուրս է ընկնում):

ՆԱԶԱՐ – Տիրացո՛ւ, տիրացո՛ւ, մո՛տս կաց, մարդու վնաս չտամ:
(Ուզում է վեր կենալ և նրա հետևից գնալ, բայց ծուլանում
է) Ի՛ի ի՛... (Ականջ է դնում: Վախ զգալով իրան սիրտ է տա՛
լիս) Մթնում է հա՛, մթնում է, քեզ տեսնեմ: Քաջ Նազար:
(Հանկարծ վախեցած վազում է խրճիթ) Էս շան կնիկն ի՞նչ
եղավ: Ո՛ւստիան: (Ավելի հեռվից) Ո՛ւստիան... (Կրկին
ներս է վազում և դուռը խփելով կողպում է: Իսկույն դուռը
ծեծում են) Ո՞վ է: (Ականջ է դնում) Հաջի – Մուրա՛դ: (Լռությո՛
յուն) Գոմեջ – Պատռա՞ն, դո՛ւ ես:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Հը՞, սատանաները կերա՞ն:

ՆԱԶԱՐ – (Խրճիթից դուրս գալով): Բերանդ շաղ մի՛ տա: Դու
չես իմանում ինչ ժամանակ է: Ինչի՞ ուշացար: Ո՞ւր էիր:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Քե՞զ էի հարցնում:

ՆԱԶԱՐ – Էդ իսկի իգիթի կնկա պատասխան չէր:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Էնդու էլ սրտաճաք ներս ընկար, կասես հետևդ ավազակ էր ընկել:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ պակաս մարդ եմ, որ հետևս ավազակ չընկնի: Փախչելն էլ մի հունար է, բաս ի՞նչ իգիթ եմ, կփախչեմ էլ, կփախցնեմ էլ, կզարկեմ էլ, կզարկվեմ էլ: Իգիթի բանն էդպես է: Լավ, լավ, հորդ օղորմի: Հաց գցի ուտեմ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Գրողս կեր: Շահզադա՞ ես, հրամայում ես:

ՆԱԶԱՐ – Ես գիտեմ իմ բանը: *(Նստում է թոնրի ափին: Ու՛ր փխանը ձրագ է վառում, բերում է խոնջան չինարու փակ, հաց է փռում և կերակուր դնում)* Մթնեց... հը՛ն, աչք աչքի չի գալիս... Ես ասեմ՝ գիշերը գեղին վրա կտան, մեր տունն էլ գեղի ծերին: Կնիկ, թուրս պատրաստ պահի:

ՄԻ ԶԱՅՆ – *(Դրսից)* Էհե՛յ...

ՆԱԶԱՐ – *(Մտնելով խրճիթը և գլուխը դռնից դուրս հանելով)* Մի տես՝ ո՞վ էր... Դրսի դուռը կողպի՛ր:

ՌԻՍՏԻԱՆ – *(Հանգիստ ուտում է):*

ԶԱՅՆԸ – *(Մտրենայով)* Հրես գալի՛ս եմ, հրես գալի՛ս եմ, հրես գալի՛ս եմ...

ՆԱԶԱՐ – Ի՛, է՛, է՛... Դուռը չբանաս, արանքից մտիկ արա: *(Զայնը հեռանում է)* Թե մին էլ կգա՝ ես նրան ցույց կտամ: Երևի չէր իմանում, թե ում դռանն էր գոռում: *(Ականջ է դնում)* Ը՛հ, փախավ... Էս է՛ գեղամիջում հասկացրին իրեն, որ Նազարն էստեղ է: *(Դուրս գալով խրճիթից)* Ձենը Դաղստանի էր: Ո՞վ է իմանում լեզգի Հաջի – Մուրադն էր: Ախր ասում եմ ձենը ծանոթ է: Հայ գիդի, հա՛... ի՞նչ օրեր ենք անցկացրել միասին: Մի իգիթի կնկա շնորհք չունեցար, թե տուն կանչեիր: Լավ, էգուց ինքս կերթամ սար, տուն կբերեմ: *(Նստում է և սկսում ուրել):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Էրնա՛կ ինձ: Մարդս իգիթ, ես ոսկե պալատում
լվլվում եմ:

ՆԱԶԱՐ – Տղամարդու պատիվ պահի, ամեն ինչ կլինի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Քեզ նման տղամարդը չունենամ էլ՝ կլինի:

ՆԱԶԱՐ – Ինձ պես տղամարդը չունենաա: Էդ ի՞նչ տղամարդ
ես գտել, որ ինձ հավան չես:

Աչքդ դուրսն է, հա՛: Լիսդ կթոցնեն: Ինձ Քաջ Նազար կա-
սեն: Համբերությունից մի հանի, թե չէ դագանակը պու-
ճախից քաշող ենք, հա՛...

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Վեր է թռչում)* Բո՛ւ... Դո՛ւ ես դագանակը քաշո-
ղը: *(Վեր է թռչում և դագանակն անկյունից վերցնելով հար-
ձակվում է Նազարի վրա)* Դե քաշի տեսնեմ դագանակը:

ՆԱԶԱՐ – Վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ... *(Ցատկում է րեղից և պտտվում
չինարու չորս կողմը, աշխարհելով ազատվել դագանակի
հարվածից)* Մի վախի, բան չեմ անի: Դեսը տուր դագա-
նակը:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Կանգնի տեղդ, կանգնի:

ՆԱԶԱՐ – Տո կնիկմարդը տղամարդ ծեծի՞... Էդ եղավ մարդ-
կություն՞ն... *(Փախչում է մտնում կամի տակը: Գլուխը դուրս
հանելով)* Կաց, ո՛ր ես փախչում, գալիս եմ: Հրես եկա,
անգգամ կնիկ... Դեսը տուր դագանակը:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Դուրս արի գլուխդ ջարդեմ, սիրտս հովանա:
Դուրս արի:

ՆԱԶԱՐ – Դուրս չեմ գա: Խոսքս՝ խոսք է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ո՞նց թե դուրս չես գա:

ՆԱԶԱՐ – Ես տղամարդ եմ խոսքիս տերն եմ: Դուրս չեմ գա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Հա՛, դե որ տղամարդ ես՝ կաց էդ ծակուռում:

Հողեմ պարծենկոտ գլուխդ: *(Ետ է քաշվում:)*

ՆԱԶԱՐ – *(Գլուխը դուրս հանելով):* Դագանակը տեղը դիր, թե
չէ դուրս կգամ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Դուրս արի : *(Հարձակվելով Նազարի վրա):*

ՆԱԶԱՐ – *(Գլուխը ներս է փանում):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Նստում է տեղը):*

ՆԱԶԱՐ – Կնիկ, դագանակը տեղը դիր: Բնությունս վատ է: Վախում եմ արյունս գլուխս տա, վեր կենամ ջարդեմ քեզ: Դրա համար եմ ծակուռը մտել: Ուզում ես, որ գեղամիջում ասեն, թե կնկա վրա ձե՞ռ եմ բարձրացրել: *(Միջոց)* Դագանակը տեղը չե՞ս դնում: Լավ: Դե սրանից դենը հերն անիծեմ էն մարդու, որ իր խոսքը գետնով տա: Կաց էդտեղ ու սատկի: Դուրս չեմ գա: *(Գլուխը կոխում է ծակուռը: Միջոց: Ուստիանը դագանակը վար է դնում: Նազարը գլուխը հանելով)* Դագանակը տեղը դիր, չարանում եմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Դագանակը տեղն է:

ՆԱԶԱՐ – Դե՛սը տուր:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Արի ա՛ն:

ՆԱԶԱՐ – *(Տեսնելով վայր դրած դագանակը և քաջալերվելով)* Հերսից տրաքվելո՞ւ եմ: Նա՛լլաթ չար սատանին: Վախենում եմ մի վնաս տամ: Անզգամ կնիկ *(Դուրս է վազում ծակուռից, բայց հանգիստ մոտենում է հացի սուփրին)* Լավ, ես կռվի գլուխ չունեմ: *(Նստելով)* Մենք ցեղով տղամարդ ենք, կնկա վրա ձեռք չենք բարձրացնի: *(Գդալը վերցնում է և շարունակում է ուրել)* Մի բան լինես՝ վնաս չունի, թե չէ ես կթողնե՛մ, որ վրաս դագանակ վերցնես; Ո՛ւր է, ահից մի սար էլ չես գալիս, որ տեսնես ոնց եմ ավազակների գլուխը ֆռռացնում: Թե չէ՛ տան չորս պատերն ես տեսել, սարսա՛ղ: Տանը դագանակ վերցնելը տղամարդկությունն է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Էդ մի գազ լեզուդ էլ որ չլինի՝ օրդ ի՞նչ օր է:

ՆԱԶԱՐ – *(Ծոծրակը քորելով և հորանջելով)* Ասում եմ՝ կռվի գլուխ չունեմ: Հացը հավաքի ու տեղաշորս գցի: Շուտ քնեմ, շուտ վեր կենամ: Էզուց Չախմախլի սարում Քյո-

նողլու կռիվն է: Պիտի գնամ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Լեզուդ որ բլբլում է, էդ լեզվիդ համար, ի՞նչ կա որ... աշխարհք, մարդի՛կ...

ՆԱԶԱՐ – Աշխարհք, մարդի՛կ... փի՛, բանի անուն տուր: Իսկի ոտիս եղունգն արժե՛ն: Աշխարհքը որ կա՛ իմ գերին է, էն-պես, բաց եմ թողել, որ գնան իրենց համար ապրեն: Որ ուզենամ՝ ոտիս տակ կգցեմ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Դո՛ւ աշխարհքը ոտիդ տակ գցես:

ՆԱԶԱՐ – Ե՛ս: Դու ինձ մեր գյուղի քոստունե՞րը գիտես:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Էս որ իսկի մարդու չի հավանում՝ էդ եմ տրաք-վում, է՛:

ՆԱԶԱՐ – Տրաքվելը դու էն ժամանակ մտիկ, որ ինձ մեծ փառքերի մեջ նստած կտեսնես:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Երևելի՛ մարդ ես դառնալու՝ աշխարհք զարմացնես:

ՆԱԶԱՐ – Սպասի, տես, թե քու ջգրու՛ ո՞նց եմ աշխարհքը քանդելու: Էդ քո ասած երևելի մարդկանցից էլ բարձրը պիտի բազմեմ: Ո՞նց ես, որ հիմի վեր կենամ նստեմ աշխարհքի գլխին:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Տո, մի տեսեք էս փսլնքոտ քթի տակին ի՞նչ մեծ գոռոզություն կա:

ՆԱԶԱՐ – Ի՛, ի՛... Ծուլանում եմ, թե վեր կենամ սրան մի շնաթակ տամ: Աղջի, ասում եմ ձենդ կտրի՛:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Տես մի մեջքին գալի՞ս է:

ՆԱԶԱՐ – *(Շարժում անելով)* Տո դու ո՞ւմ վրա ես խոսում: *(Բայց ծուլանալով)* Լա՛վ, մնա՛ էգուց: *(Հանում է չուխան և պայրաասրվում է քնելու)* Ափսոս, որ ինձ պես տղամարդու պատիվը չես իմանում: Քոնն ինչ է՛ նստես ու վրաս վռվռաս, էլ չես ասում, թե ես էստեղ ինչ բանի եմ: Մի աշխարհք է մտքովս անց կենում: Աշխարհք եմ տալիս, առ-

նում: Էնքան բան, որ իմ մտքովս անց է կենում, մի պար-
ծանք է քեզ համար է': (*Պատկում է: Միջոց: Երազանքով*)
Կնիկ ի՞նչ կասես... Մի օր գալիս են թե՛ թշնամին վրա
տվեց: Ջո՛րք եմ կապում, նստում եմ ձիս, թուրս քաշում,
շի՛փ – շիտակ քշում թշնամու վրա ու կեցցես Նազար...

ՈՒՍՏԻԱՆ – (*Ամանները դեպի ձախ դուրս է փանում*):

ՆԱԶԱՐ – (*Վեր է թռչում*) Է', է', է'... ո՞ր, ո՞ր:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Գնա վրա՛ տուր թշնամուն... ո՞ր ես գալիս: Տես,
ամաններն են տանում տեղը դնեմ:

ՆԱԶԱՐ – Մենակ ո՞ր ես գնում: Սպասիր հետո՞ գամ՝ չվախես:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Տե՛ղդ վեր ընկի, տե՛ղդ (*Դուրս է ելնում*):

ՆԱԶԱՐ – (*Հեղևից գնալով*) Ո՞նց թե: Էս գողի, ավազակի տա-
րին՝ ես կնիկ-մա՛րդ կթողնեմ, որ մենակ դուրս գա տանից:
Խալխն իմանա՛ ի՞նչ կասի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – (*Ներս է մտնում*):

ՆԱԶԱՐ – (*Հեղևում է նրան*) Էդպես: Վախիլ մի: Ես էստեղ եմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – (*Կրկին ուզում է դուրս ելնել և մոտենում է ձախ
մուտքին*):

ՆԱԶԱՐ – (*Հեղևում է նրան: Բայց Ուստիանը միտքը փոխե-
լով եր է դառնում, ինչ՝ որ բան մտածելով ուզում է փակել
դարբասի դուռը*): Ուստիա՛ն, բան եմ ասում: Քանի չես քնել՝
մի դուռը բաց պահի, լուս արա, գնամ ախոռը տեսնեմ իշի
առջև գարի կա՞:

ՈՒՍՏԻԱՆ – (*Դժկամ կատարում է խնդիրքը*):

ՆԱԶԱՐ – (*Դուրս է ելնում: Դրսից լավում են նրա խոսքերը*)
Դուռը չփակես, էդտեղ կաց: (*Քիչ ավելի հեռվից*) Էս էշի
առջև գարի չկա՞, ի՞նչ է: (*Միջոց*) Վախիլ մի, ես էստեղ եմ:
(*Լռությամբ: Լուսինը դուրս է գալիս*) Լուսնակը դուրս եկավ:
(*Միջոց*) Կնիկ, ի՞նչ քարվան կտրելու գիշեր է: Դեսը բեր

զենքերս, գնամ Դաղստանու խանի քարվանը կտրեմ բե-
րեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Արիամարիանքով)* Դե, քի՛թդ սրբի, ծակո՛ւռդ
մտի, քեզնից քարվան կտրող դուրս չի գա:

ՆԱԶԱՐ – Այ կնիկ, համբերությունից մի հանի: Քեզ ասում եմ,
զենքերս բեր գնամ քարվանը կտրեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Սա որ էսպես խոսքի տակ չի մնում, էն հերսիցս
ուտում եմ ինձ... *(Վճռակասն)* Քարվա՞ն ես ուզում կտրել:

ՆԱԶԱՐ – Բա ի՞նչ: Շան կնիկ, ինչի՞ չես թողնում գնամ՝ քար-
վան կտրեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Էլ հերիք եղավ, քո մարդ ասողի հերն անիծած,
(Ներս մտնելով և դուռը փակելով), դե գնա քարվան կտրի:

ՆԱԶԱՐ – Վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ, դո՛ւռը, դո՛ւռը, ի՞նչ ես անում:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ռա՛դ եղի: Քեզ հետ ապրելու սիրտ չունեմ:

ՆԱԶԱՐ – Դուռը բաց արա՛ թե չէ՛ կջարդեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Լռում է):*

ՆԱԶԱՐ – Բաց արա դուռը, չեմ ծեծի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Դո՛ւ ես ծեծողը: Կրեմ գլուխդ: *(Լռություն):*

ՆԱԶԱՐ – Ուստիան, դո՛ւռը բաց, ավազակները գալիս են:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Գնա ձաքի՛, չե՛մ բանա:

ՆԱԶԱՐ – *(Ուրիշ կողմից)* Բա՛ց արա դուռը, ավազակները
եկան, զենքերս պիտի կապեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Պատից վայր է բերում Նազարի ժանգոտ սուրը,
վերցնում է դրոշակը, չուխան և դռան արանքից դուրս է
լցնում):* Առ անտերներդ, չքվի գնա՛:

ՆԱԶԱՐ – Հիմի էս մթանը ո՞ւր գնամ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Գնա Դաղստա՛ն, գլուխդ պահի: Էլ քեզ կնիկ չեմ:
(Պատկում է):

ՆԱԶԱՐ – *(Վերցնում է չուխան, հագնում, զենքը կապում է, դրո՛-
շակը բռնում)* Ուստիա՞ն, եկա՞ն... *(Նայում է անպատի կողմը*

և կույզ գալիս դռան մոտ) Բկա՛ն: Բը՛, բը՛, բը՛... (Ավելի բարձր)
Բը՛, բը՛, բը՛... (Ավելի բարձր) Բը՛, բը՛, բը՛... Ո՞ւմ վրա եք գա-
լիս... Կայծերդ կհանեն... Բը՛, բը՛, բը՛...Էհե՛յ...(Փախչում է
տրան հետևը ձախ կողմից):

ՍԱՔՈ – (Ծառերի միջից ներս գալով աջակողմը, ձերմակ փա-
փախը գլխին) Անա՛ն, աստվածասե՛ր, տո՞ւն է գե՞ղ է, ո՞վ կա,
հասե՛ք, ձամփեն կորցրել ենք:

ՈՍԿԱՆ – (Առաջ գալով նրա հետևից նույնպես ձերմակ փափա-
խով) Ա՛յ տղա, ձին կապի ծառից, տեսնենք ո՞ր ընկանք:

ՍԱՔՈ – Անա՛ն, Ոսկան, ձեռից գնացինք: Ջահանդաս – դարա-
սին ենք ընկել:

ՈՍԿԱՆ – Աստված ողորմած է: Մի՛ վախի, Սաքո:

ՆԱԶԱՐ – (Մտրենալով ձախից, բայց դեռ չի երևում) Քաջ
Նազարն եմ, հա՛, մի՛ն կզարկեմ, կջարդեմ հազա՛ր:

ՍԱՔՈ – Անա՛ն, Ոսկան, էս ի՞նչ Քաջ Նազար է:

ՈՍԿԱՆ – Չեմ իմանում: Նստի, ժաժ մի գա: (Կույզ են գալիս
թփերի մեջ):

ՆԱԶԱՐ – Համբո՞: Բուրջի՛ ծերի՞ն ես: Լավ մտիկ տուր, դեմի-
ցը քարվան է գալիս: Թե Քյոռոզլունն է, կտրենք: Էգուց
Սարդարի մոտ ձաշի ենք: Ընծա տանենք: Էս է՛ ձիս թամ-
բում եմ: Տղերք, դուք էլ պատրաստվեցեք: (Լռություն: Ինքն
իրեն հարց է տալիս) Քաջ Նազար, էդ ո՞ւմ հետ ես խոսում:
(Պատասխանում է) Ա՛շի, բեզարեցի էդ Քյոռոզլու գոր-
քը ջարդելուց, տղերանցը տանում եմ: Գնանք ջարդենք:
(Հարց է տալիս) Էդ Քյոռոզլուց վազ չես գալիս, էլի՛: Մեղք
է, բաշխի՛: (Պատասխանում է) Չէ՛, պիտի գլուխը աղեմ.
(Ականջ է դնում) Է, ո՞վ կա էդտեղ, Համբո, էդտեղ մինը
կանգնել՝ ականջ է դնում, տես ո՞վ է, բռնի բե՛ր: Բռնեցի՞ր:
Պոկի վիզը: Պոկեցի՞ր: Հա՛, դե լավ, դեն գցի: Էդպե՛ս:

1 բուրջ – բարձր աշտարակ՝ որպես ռազմական դիրք

ՍԱՔՈ – Ամա՛ն, վա՛յ թե մեր օրն էլ էստեղ պիտի հատնէր:

ՈՍԿԱՆ – Սուս կաց:

ՆԱԶԱՐ – *(Սպառնազին և սարսափած)* Հե՛ե՛ե՛ եպ...

ՍԱՔՈ – *(Արագ)* Հիտո՛ւս – Քրիստոս... Հիտո՛ւս – Քրիստոս... Հիտո՛ւս – Քրիստոս...

ՆԱԶԱՐ – Բմբուլներդ կթոցնեն երկինք, հա՛: *(Լռություն)* Էլի՞ մարդ կա: Դալի – Ասլան, էն կուռը բռնի: Գիջա – Ղուշի, էս կուռը: Է՛ս է՛ նստում եմ ձիս:

ՍԱՔՈ – Ոսկա՛ն, փախչենք...

ՈՍԿԱՆ – Ո՛ր, ճամփան կտրել են:

ՆԱԶԱՐ – Նստեցի: Եկա՛: Քարվա՛ն – Ղռան, հասի: Ջամո՛ւշ – Պատռան, խփի՛: Բռնեցե՛ք... Էհե՛յ... ջարդուբո՛ւրդ կանեն: *(Վազում է դեպի աջ, նախաբեմ: Ոսկանը մընում է թփերի արանքը: Սաքոն դուրս է վազում թփերից և մնում շփոթ ված: Նազարը գալիս է, դիպչում Սաքոյին և ցած ընկնելով սկսում է սարսռալ)* Հը՛ ը՛... մմ ը՛ մը՛ մը՛...

ՍԱՔՈ – Հը՛ ը՛... մմ ը՛ մը՛ մը՛...Քաջ Նազա՛ր...

ՆԱԶԱՐ – Քյոռողլի՛...

ՍԱՔՈ – *(Փաթաթվում է Նազարի մեջքին և գոռում)* Էհե՛յ...

ՆԱԶԱՐ – *(Նույնպես փաթաթվում է Սաքոյի մեջքին և գոռում)* Էհե՛յ...

ՍԱՔՈ – *(Գոռում է)* Բա՛ց թող...

ՆԱԶԱՐ – *(Գոռում է)* Բա՛ց թող... *(Երկուսն էլ հանկարծ իրար բաց են թողնում և փախչում, Նազարը՝ ձախ, դեպի փան հերևը, Սաքոն՝ աջ, թփերի մեջ):*

ՈՍԿԱՆ – *(Թփերից դուրս գալով)* Սա՛քո, ձղի՛... *(Վազում է աջ կողմը):*

ՍԱՔՈ – Ա՛ման, Սո՛ւրբ Մայր Աստվածածին: *(Վազում է նրա հերևից: Լռություն):*

ՆԱԶԱՐ – *(Բերանքսիվար փափկում է գեղնին, Ոսկանն ու*

Սաքոն նրա վրայով վազում են դեպի աջ և անհեղանում:
Նազարը դեռ պառկած է, ապա հեղզհեղեղե վեր է կենում:
Ապա սկսում է դիրեղ Սաքոյի ձիուն: Մի քիչ վարահ) Հը՛,
անտե՛ր, տերդ կորցրե՛ց ինձ, թե՛ էլի գալու է: (Լռություն):
Չէ, չի երևում... Փախա՛վ, ի՞նչ արավ... կըլնի որ փախավ...
(Վարահ) Հը՛, ո՛վ է ասում, թե քաջ չեմ: (Գոռում է) Էհե՛յ, մի՛ն
գարկեմ, հազա՛ր կջարդեմ:

(Մորենայով դռանը) Ո՛րստիան, դուռը բաց: (Լռություն)
Է, սրանից դենը հերն անիծած էս տղամարդու, որ կնիկ
մարդու անունը տա: Ես գնացի: Էհեյ, ճանփա տվեք, խա՛-
բարդա: Քաջ Նազարն եկավ: (Ականջ է դնում: Ուստիանը
լուռ է): Լավ, մնա՛, լուսը բացվի, մի շնաթակ տամ քեզ՝
հետո կերթամ: (Լռություն): Շան կնիկ, գնացի: (Նստում է
ձիւն): Էհե՛յ...

ՈՒՍՏԻԱՆ – (Վեր ցարկելով՝ խլում է դազանակը և դուռը բաց
անելով՝ դուրս ելնում): Հերիք, գահլա չտանես: (Դազանա-
կով հարվածում է Նազարին ու ձիուն) Ա՛ռ քեզ, քյովա՛կ:

ՆԱԶԱՐ – Է՛, է՛, է՛, ձին կփախցնի՛... (Ձին փախցնում է նրան)
Փախցրե՛ց... ամա՛ն...հասե՛ք: (Ձայնը հեռանում է և կանչում):

ՈՒՍՏԻԱՆ – (Ներս գալով) Դե, հիմի գնա՛ ու սրտաճաք եղի,
աչքդ է՛լ կարեմ: (Ներս է մտնում, որ քուն մտնի):

Վարագույր

ԱՐԱՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԸ ԶՈՐԲԱՏՏԱՆՈՒՄ

*Անարատ, դիմացը, աջ ու ձախ շավիղներ: Մեջտեղը փոքրիկ
բացայր: Գյուղական քեֆ է: Հյուրերը բոլորել են սուփրի շուրջը:*

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան:

ՄԻ ԱՌՈՒՅԳ ԾԵՐՈՒՆԻ – *(Շորորալով ու կոպրապովելով կեն՝
փապար է պարում, հեպն էլ ինքն իրան չափ է փալիս:
Գինով է) Ը՛ն, տարա – նի ի՛, ի՛, ի՛, նիյ-նա՛ն ը՛ն, տարանի ի՛,
ի՛, ի՛, նիյ – նա՛ն (Դիմում է հյուրերից մեկին) Խ՛նա՛մի Թաթոս,
դոչա՛ղ ես... Հա՛, դոչաղ կաց, թե չէ կայծե՛րդ կհանեն... ը՛ն,
տարանի ի՛, ի՛, ի՛, նիյ – նամ:*

ՀՅՈՒՐԵՐ – *(Պարողին) Զա՛ն, Ղունկիանոս խնամի, ջա՛ն:*

ՄԻ ՀՅՈՒՐ – Զա՛ն, Ղունկիանոս խնամի, նստի՛: Այ տղա, Ղուն-
կիանոս խնամու համար գինի ածեք:

(Առույգ ծերուկին նսրեցնում են):

ԹԱՄԱԴԱ – Գեղի իշխանավորներին՝ հրաման: Թասերդ լցրե՛ք:

ՄԻ ՀՅՈՒՐ – Զա՛ն, իշխանավո՛ր Թամադա: Հրամայի, մեր
տերն ես:

ԹԱՄԱԴԱ – Ասելս էն է, որ Աստված մեր դռը հաստատ պա-
հի գեղերի գլխին: Էս էլ Աստված շեն պահի մեր խնամի ու
մեր գեղի քեթխուդա Մաթոսենց Թաթոսին:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան: Խ՛նա՛մի Թաթոս, կե-
նա՛ցդ: *(Խմում են):*

(Դուրսը աղմուկ է լսվում)

ԹԱՄԱԴԱ – Մի տեսեք էն ո՞վ է, ի՞նչ ձիավոր է:

ԶԱՅՆԵՐ – Ճամփորդ է:

ԹԱՄԱԳԱ – Ճամփորդը Աստծու հյուրն է: Ձիուց վեր բերեք, սուփրի մոտ: *(Դուրս են ելնում և դեմից ներս են բերում Նազարին, որ դրոշակը ձեռին, սուրը կապած՝ կանգնում է և վախեցած ու խոժոռ նայում է հյուրերին: Հյուրերն էլ կասկածելով մրիկ են փախիս նրան):*

ԹԱՄԱԳԱ – *(Նայելով նրա դրոշակին և երևույթին կասկածոյր)* Համեցեք: *(Իր մոտ նստողներին)* Ա՛յ տղա, ճամփա տվեք հյուրին, անց կենա դեսը: *(Ճամփա են փախիս):*

ՆԱԶԱՐ – *(Անվարահ, բայց խոժոռ հայացքով նայում է չորս դին, հագում է և իր դրոշակով գալիս, նստում է Թամադայի, Վարժապետի և ծերերի կողքին: Լռություն: Նորից հագում է):*

ԹԱՄԱԳԱ – *(Նույնպես հագում է):*

ՆԱԶԱՐ – *(Կիսովին վեր է կենում, որ փախչի):*

ՀՅՈՒՐ – *(Փախչելու շարժում են անում):*

ԹԱՄԱԳԱ – *(Նազարի վարանոյր շարժումը նկատելով)* Համեցե՛ք, անո՛ւշ արա:

ՀՅՈՒՐ – *(Մի փոքր հանդարտում են և սկսում ուրել):*

Ա. ՀՅՈՒՐ – *(Իր մոտ նստածներին)* Ո՞վ է, Ի՞նչ մարդ է:

Բ. ՀՅՈՒՐ – Հա, է՛, էս դրոշակը, թո՛ւրը...

Գ. ՀՅՈՒՐ – Ինքն էլ սուս ու փուս:

ՄԻ ԾԵՐՈՒՆԻ – Սա որ էդպես դրոշակով, թրով նստեց, սրա տակին շատ բան կլինի:

(Լռություն):

ՆԱԶԱՐ – *(Հագում է)* Հը՛մ...

ԲՈԼՈՐԸ – *(Նայում են նրան):*

Ա. ՀՅՈՒՐ – Ի՞նչ ասավ:

Բ. ՀՅՈՒՐ – Ասավ՝ «հը՛մ»:

Գ. ՀՅՈՒՐ – Ի՞նչ ասավ:

Դ. ՀՅՈՒՐ – Ասավ՝ «հը՛մ»: *(Հերթով նույն հարցն ու պատասխանը՝ մինչև մի ծերունուն):*

ՄԻ ԾԵՐՈՒՆԻ – Որ ասավ «հը՛մ»՝ ասել է Քյոռոզլին է:

Բ. ԾԵՐՈՒՆԻ – *(Ձեռքը ձակտին հովանի անելով և մտիկ փափակով Նազարին)* Չէ, Քյոռոզլու թոռն է:
(Լռություն)

ՆԱԶԱՐ – *(Հպարտ)* Գյաղա: Մի բան կուզեմ իմանամ էս ժողովրդից: Դուք Դաղստանցի՞ եք:

ԹԱՄԱԴԱ – Չէ, մենք Ջորբաշենցի ենք:

ՆԱԶԱՐ – Աշխարհքի անո՞ւնը

ԹԱՄԱԴԱ – Ջորբաստան:

ՆԱԶԱՐ – *(Գլուխը ծանր շարժելով)* Ջորբաստա՞ն: Շա՛տ լավ: Էդ կուզեի իմանամ: *(Բեղերը սրում է: Լռություն: Հագում է)* Գյաղա՞, Հնդստանու ճամփեն ո՞ր կողմով է գնում:

ԹԱՄԱԴԱ – Չենք իմանում:

ՆԱԶԱՐ – *(Գլուխը ծանր շարժելով)* Չե՞ք իմանում: Հա: Լավ: Էդ կուզեի իմանամ: *(Լռություն):*

ԹԱՄԱԴԱ – Հրամանքդ ո՞ր աշխարհքից ես:

ՆԱԶԱՐ – Նազարստան աշխարհքից: Նազարաշեն քաղաքից:

ՄԻ ԾԵՐՈՒՆԻ – Նազարաշեն քաղաքի՞ց: Հա՛, գիտեմ: Իմ պապիս քաղաքն էր:

Ա. ՀՅՈՒՐ – Ջանըմ, մի իմացեք, տեսեք ո՞վ է:

Բ. ՀՅՈՒՐ – *(Իր կողքինին)* Մի իմացի ո՞վ է:

(Շարունակ բոթելով մեկմեկու և երբեմն մի քանի մարդ մեջ փալով՝ հարցնում են «ո՞վ է», մինչև հասնում են Տերտերին, որ նստած է Նազարի կողքին):

ՎԵՐՋԻՆԸ – *(Տերտերին)* Տերտեր, մի իմացի ո՞վ է, ի՞նչ մարդ է:

ՏԵՐՏԵՐ – *(Մտիկ փալով Նազարի դրոշակին և կարդալով՝ սարսափում է: Ապա դիմելով վերջին հարցնողին՝ կիսաձայն)*

Անհաղթ Նազար, քաջ Նազար,

Մին կզարկի՝ ջարդի հազար:

ՎԵՐՁԻՆ ՀԱՐՅՆՈՂ – *(Իր կողքինին, սա էլ հերթով մինչև Ա. հյուրին):*

*Անհաղթ Նազար, քաջ Նազար,
Մին կզարկի՝ ջարդի հազար:*

ԹԱՄԱԴԱ – Հը՛մ...

ԲՈՒՆՈՐԸ – Հը՛մ...

ՆԱԶԱՐ – *(Հազում է):*

ՍԱՔՈ – *(Ներս է մտնում մռայլ ու հպարտ):*

ՀՅՈՒՐԵՐ – Օհո՛, Սաքո՛, բարո՛վ, Սաքո՛, համեցե՛ք:

ՍԱՔՈ – *(Լուրջ)* Աստծու բարին:

ԹԱՄԱԴԱ ԵՎ ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ – Համեցեք, նստի, էս ո՞ր քամին քեզ բերեց:

ՍԱՔՈ – Կացե՛ք մի, խիստ բեզարած եմ:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ձիդ որտե՞ղ է:

ՍԱՔՈ – *(Նստելով խոր շունչ քաշելով)* Էս է, ինչքան զորքը խոտի պես հարել թափել էի ոտիս տակ, էդ անտեր ձին տակիս չոքեց: Ոտով եմ եկել:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Վա՛հ, կռիվ կա՞ր:

ՍԱՔՈ – Սուս կացեք, մի ղիամաթ էր՝ որ կուռս դադարեց: Պահ, էդքան ջարդել կըլնի՞:

ԹԱՄԱԴԱ – Հլա մի հաց անուշ արա... այ տղա, էդ ինչե՞ր ես ասում:

ՍԱՔՈ – *(Չիբուխն է լցնում: Սաստիկ ցարված է պայամելու մարմաջով: Ամենքն սպասում են հեղաքրքիր: Վառում է չիբուխը, փսփսփալացնում և սաստիկ մեծամիտ ձայնով սկսում)* Էն է՛ ախպեր ջան, ախպորս որ ասեմ, ձիս նստել՝ գնում էի Դումանլու, Չամլըբել: Էնպես գիշերվա դառը կեսը կլիներ, մին էլ տեսա, որ ընկել եմ Ղարանլուխ Մեշի Ջահանդամ-դարասին: Հիմի, ախպեր ջան, ականջս ձեռնի՛ ձիուն հարաքյաթ, դամշուն բարաքյաթ՝ գնում եմ: Ամա՛

մի մթնագիշեր էլ է, որ աչք աչքի չի գալի: Մին էլ մի ձեն ընկավ ականջս: Ասի, յա գազան է, յա ավազակ: Ականջ դրի, որ գազանի, ավազակի բան չի, սելավի պես գալիս է: Այ տղա, էս ի՞նչ բան է: Էս մտքով էի, մին էլ տեսնեմ ի՞նչ, մի գորք է գալի, մի գորք է գալի, ոնց որ դիամաթ: *(Ունկնդիրները սարսափով նայում են)* Ձեն տվի, ադա, էդ ո՞ւմ գորքն է: Ձեն չտվին: Էն է՝ թուրս պլոկեցի, ձիս կրակեցի, ընկա էդ գորքի մեջն ու սկսեցի դամշիրը: *(Չիբուխն է փսրփսրացնում և թուրունը դրսւտում):*

ՈՍԿԱՆ – *(Ներս է մտնում ձախից և տեսնելով, որ ամենքը զբաղված են՝ չխանգարելու համար զգույշ մոտենում է Սաքոյին և հեղուր կանգնում: Ապա տեսնելով Նազարին՝ ճանաչում է և զարմանում, դրդում իր մոտ նստած հյուրերից մեկին)* Ո՞վ է:

ՄԻ ՀՅՈՒԲ – Քաջ Նազարն է:

ՈՍԿԱՆ – *(Սարսափած նայում է Նազարին և լռում):*

ՍԱՔՈ – Էդպես դամշեցի մի վախտ, մին էլ տեսնեմ մթան մեջ մի ձիավոր ձեն է տալիս: «Սախկալ-Թուրան, Զամուշ-Պատռան, խփի՛»:

ՆԱԶԱՐ – *(Կիտվի վեր է կենում տեղից՝ պսպրասարվելով փախչել: Մյուսների ուշքը Սաքոյի վրա է):*

ՍԱՔՈ – Էս իմանալս էր: Որ ձիս չթոցրի՞, չհասա ու սրան հենց էսպես ձեռքով ձիախառն գետին չզարկի՞...

ՆԱԶԱՐ – *(Այլայլվում է)* Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛:

ՈՍԿԱՆ – *(Անհանգիստ նայում է Նազարին):*

ՍԱՔՈ – Սա փաթաթվեց ոտիս ու մենակ էսքան գռռաց. «Ա՛ման, Քյոռոզլի՛, բա՛շխի»: Տո, քու Քյոռոզլու ըսենց ընենցը... Ախպեր ջան, սրան գցեցի ոտքերիս տակ, ը՛մ, հիմի ո՞նց եմ տալի փորին, գլխին, մեջքին... մեջքին, փորին, քթին... շիւնեցի քյուֆթա... էստեղ լուսնյակը դուրս եկավ: Մտիկ տվի

որ՝ Քաջ Նազարն է:

ԲՈՂՈՐԸ – *(Շփոթված)* Ա՛յ տղա, այ՛ տղա... դե՛սը, դե՛սը... *(Հա՛րուս են)*:

ՈՍԿԱՆ – Հա՛, էն մեր բանն ես պատմում...

ՍԱՔՈ – Շինեցի քյուֆթա...*(Հանկարծ նկատելով Ոսկանին)*
Հա՛, հա՛...

ՈՍԿԱՆ – *(Ցած)* Սաքո, Քաջ Նազարն է: Սաքո, Քաջ Նազարն է: *(Աչքով է անում և ցույց ցույցի նազարի վրա)*:

ՍԱՔՈ – *(Բողոքովին շփոթվելով)* Հա՛... հա՛... հա՛, է՛... *(Հանկարծ նկատելով նազարի այլայլմունքը)* Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...

ՆԱԶԱՐ – *(Նույնպես շփոթված)* Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...

ՍԱՔՈ – Հա, է... Տո... Մի դրոշա՞կ էր ձեռին, թո՞ւր էր, ինչ էր... որ մին վրա չընկա՞վ... այ ջանքներն Քաջ Նազար... Հիմի սա ո՞նց է տալի փորին, մեջքին, գլխին, մեջքին, փորին...

ՈՍԿԱՆ – Մենք էլ լավ ձղեցինք:

ՍԱՔՈ – Հա, բաներ շատ եղան... բը, բը, բը... *(Ցած ձայնով դի՛մում է իր կողքի ընկերներին)* Ի՞նչ եք ասում, ո՞վ է, ի՞նչ է...

Ա. ՀՅՈՒՐ – }

Բ. ՀՅՈՒՐ – } Քաջ Նազարն է:

Գ. ՀՅՈՒՐ – }

ՍԱՔՈ – *(Կասկածով նայում է նազարին և նստում)* Ասեք, էլի՛... Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...

ՆԱԶԱՐ – *(Նույնպես նստում է և կասկածով նայում Սաքոյին)*:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Վերջը, ո՞նց եղավ: Ջարդողն ո՞վ էր:

ՍԱՔՈ – Ո՞վ պիտի լիներ: Քաջ Նազարը... Մենք էլ կովի մեջ էինք ու... *(Իր կողքի նստողներին)* Ո՞ր տեղի Քաջ Նազարն է:

ԿՈՂՔԻՆԸ – Նազարաշենի:

ՍԱՔՈ – Հա՛, Նազարաշենի Քաջ Նազարն է: Վա՛հ, ինչքա՛ն փոխվել է. միանգամից չճանաչեցի:

Ա. ՀՅՈՒՐ – Ճանանչ ես, հա՞:

ՍԱՔՈ – Ո՞նց թե ճանանչ ես, տնաշեններ, Դադստանու կովին հինգ տարի միասին ախպերություն ենք արել:

ՆԱԶԱՐ – *(Սպառնալի) Հը՛մ... (Նայում է Սաքոյին: Սաքոն երեւոր շուռ է քալիս և կծկվում):*

ԹԱՄԱԴԱ – Ճանա՞նչ ես, հա՞: Բա ձեն հանի, է՞...

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ճանա՞նչ ես, հա՞:

ՍԱՔՈ – *(Նազարին)* Քաջ Նազա՛ր: Ի՞նչ ես ասում: Ճանա՞նչ եմ:

ՆԱԶԱՐ – *(Անորոշ ձայն է հանում և ձեռք թափ քալիս):*

ԹԱՄԱԴԱ – *(Նազարին)* Քաջ Նազար ախպեր: Բարով եկար: *(Ձեռ է քալիս նրան)* Անունդ վաղուց էինք իմացել, մենակ քեզ չէինք տեսել: Հիմի մեզ համար մեծ բախտավորություն է, որ տեսանք:

ՀՅՈՒՐԵՐ – *(Հերթով վեր են կենում և մոտենալով ձեռ են քալիս Նազարին)* Բարով եկար, Քաջ Նազար ախպեր:

Ա. ՀՅՈՒՐ – *(Սաքոյին)* Այ տղա, ո՞նց էլ ճանաչեցիր Քաջ Նազարին:

ՍԱՔՈ – Տեսա՛ք, ո՞նց լուս գցեցի Քաջ Նազարին: Այ հա՛յ, Դադստանից մինչի Հնդստան երկու իգիթ եմ ճանաչում. մինը Քաջ Նազարն է, մինն էլ... Քաջ Նազարն ինքը կասի ով է:

Բ. ՀՅՈՒՐ – Հասկանում եմ ինչի համար եկած կլինի մեր կողմերը: Կա ու չկա էն է:

Ձայներ – Ինչի՞ համար:

Բ. ՀՅՈՒՐ – Հետո կասեմ:

ԱՌՈՒՅՔ ԾԵՐՈՒԿ – Գիտեմ, գիտեմ ինչի համար է: *(Աչքով է անում Նազարին)* Էն որ ես ու դու գիտենք:

ՄԻ ԾԵՐՈՒՆԻ – Ես հլա ձեն չեմ հանում, տեսնեմ դուք գլխի կրնկնե՛ք, թե ով է Քաջ Նազարը:

Բ. ԾԵՐՈՒՆԻ – Քաջ Նազարին ո՞վ չի ճանաչում: Սաղ աշ-

խարհքը գիտի: Քառասուն տարի է մեր սարերում ման է գալիս Քաջ Նազարը:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Այ ջա՛ն, այ ջա՛ն, այ ջա՛ն:

ԹԱՄԱԴԱ – (*Նազարին*) Է, Նազար ախպե՛ր, մենք էսքան խոսեցինք՝ դու սուս կացար: Ո՞վ գիտե, մտքումդ ի՞նչ բաղեր գնացիր ու եկար: Հիմի տեսնենք մեզ համար ի՞նչ ես բերում էդ բաղերից: Հրամանքդ հիմի որտեղի՞ց ես գալիս:

ՆԱԶԱՐ – (*Հպարտ հազալով*) Ախպորս ասեմ՝ ես հիմի Քաֆրստանու միջիցն եմ գալիս: Գնացել էի Բաղր խանի գլուխը կտրելու: Կտրեցի ու եկա: Ճամփին էլ Քյարիմ խանի գլուխը կտրեցի:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Վա՛հ...

ԹԱՄԱԴԱ – Դալար կենսա կուռդ: Ժողովուրդ էլ ջարդո՞ւմ ես:

ՆԱԶԱՐ – Ճանճի պես, մին գարկում, հազար ջարդում:

ԹԱՄԱԴԱ – Ասել է խաների գլուխը կտրելով ու ժողովուրդ ջարդելով մա՛ն ես գալիս:

ՆԱԶԱՐ – Էդպես է մեր սովորությունը: Մենք էլ ուրիշ գործ չունենք: Մեր գործը ջարդելն է:

ԹԱՄԱԴԱ – Հիմի Աստված որ հաջողի՛ սաղ աշխարհքը ջարդելու ե՛ս

ՆԱԶԱՐ – Մտքներս էդ է:

ԹԱՄԱԴԱ – Դալար կենսա կուռդ: Բա որ էդպես է՝ մի խնդիրք պիտի անեմ:

ՆԱԶԱՐ – Ասա, լսում եմ:

ԹԱՄԱԴԱ – Այ, էսպես, որ տեսնում ես մեզ, հենց բռնի՛ ամենքս գեղերի իշխաններ ենք: Բայց ի՞նչ անենք, որ գերի ենք մեր հարևանների ձեռին:

ԲՈԼՈՐԸ – Գերի՛ ենք, գերի՛ ենք:

ՆԱԶԱՐ – Ո՞նց թե գերի եք:

ԹԱՄԱԴԱ – Գե՛րի ենք, Նազար ախպեր, գե՛րի ենք: Չեն ու-

զում իրենց աշխարհքը մեզ տան: Չի՞ լինի մեզ ազատես դրանց ձեռից: Մեզ կերան:

ՆԱԶԱՐ – Իրենց աշխարհքը ձեզ չե՞ն տալիս: Ո՞նց թե: Ես Նազարը լինեմ, ականջս էդպես բան իմանամ: *(Ուրբը գեփին խփելով)* Է՛սպես եք պահում իմ ժողովրդին: *(Բոլորը ցնցվում են)* Դրա համա՛ր են իմ պապերը թագավոր եղել, որ իմ ժողովուրդը զուր էսպես նեղության մեջ պահե՞ք:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Ուրբի են կանգնում և փափախնեցող հանում)*:

ՆԱԶԱՐ – Է, չասե՛ք, ովքե՛ր են:

ԹԱՄԱԿԱ – Յոթը հսկաներ են:

ՆԱԶԱՐ – *(Վեր թռչելով րեղից, վախեցած)*: Յոթ հսկանե՛ր...

Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...*(Անհանգիստ)* Որտե՛ղ են:

ՁԱՅՆԵՐ – Հեռու են:

ՆԱԶԱՐ – *(Հանգստացած)* Հա՛, հեռու են: *(Մտախոհվելով)*

Էհ, ո՞նց են համարձակվել էդքան հեռու լինեն: Որտե՛ղ են: *(Սաքոյին)* Գյադա, մի տես որտեղ են՝ գնա բեր, մի հում – հում ուտեմ դրանց: Ո՞նց թե իրենց երկիրը ձեզ չեն տալիս, էդ քանի՞ գլուխ ունեն, որ ձեզ էդպես նեղություն են տալիս: Բա դրանք չե՞ն իմանում, որ ես հսկա փշրող եմ: Հազար հատ էն օրը փշրտեցի, այլուր շինեցի, տվի քամուն: Էս երկու հատիկ փոշին մնաց՝ էն էլ դրի համայիլիս մեջ: *(Ցույց է տալիս համայիլը)*:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Ձարմացած և երկյուղած)* Պա՛հ...

ՏԵՐՏԵՐ – Տուր մի հատը մեր գեղին հիշատակ, օրհնյա՛լ:

ՆԱԶԱՐ – *(Բաց է անում համայիլը, մի հարիկ տալիս է Տերփերին)* Առ: *(Մյուսներին)* Կացե՛ք, էս հսկաներին էլ փոշի շինեմ, ամենքիդ մի-մի հատ կտամ հիշատակ: Դե, ինձնից հրաման իմ ժողովրդի քեթխուդաներին: Ձեր բոլոր հարևանների երկիրը ձեզ: Իմացա՛ք:

ԲՈԼՈՐԸ – Իմացանք, Քաջ Նազար:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – *(Մազադաթի նման մարդ)* Հասավ մեծ ժամանակը, եկավ ազգի հերոսը:

ԹԱՄԱԴԱ – Ջահ, Վարժապետ, ջահ:

ՏԵՐՏԵՐ – Խորհուրդ խորին, անհաս, անսկիզբն:

ԹԱՄԱԴԱ – Քո էլ կարգդ օրհնվի, Տերտեր, խո՛սի մի, է՛:

ՆԱԶԱՐ – Նա՛լլաթ չար սատանին: Էդ հսկաները ձեզ էդպես նեղություն տա՞ն: Հապա ես ո՞ր եմ: *(Սաքոյին)* Գյադա՞: Ասա ձիուս գարի տան: Էս է, վեր կենամ գնամ դրանց վերջացնեմ:

ՄԱՔՈ – *(Մի կողմ)* Ասեք գարի տան:

ԲՈԼՈՐԸ – Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – *(Վեր թռչելով)* Ո՛վ հասարակություն, ո՛վ ժողովուրդ, ո՛վ ազգ ամենայն: Հասե՛լ է ժամանակը: Քաջակրողն Նազար, սուրբ գործի համար գնում է Հնդկաստանի ազգի վրա, որ մեր պապերի հողը ետ խլի: Մեծ Նազարը պիտի նստի թագավոր: Նա վեր է կացել բոլոր աշխարհի, բոլոր ազգերի դեմ:

ՏԵՐՏԵՐ – Մենք Քաջ Նազարի ազգն ենք, և դրանով, գոհություն Աստուծո՛ւ ամեն ազգից բարձր ենք:

ԱՌՈՒՅԳ ԾԵՐՈՒԿ – Թահո՛ւ... կթողնե՛նք, որ մեր ազգի վրա մեկ ուրիշ ազգ ծուռը մտիկ տա: Բմբուլները երկինք կհանենք, հա՛...

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – *(Ընդհատելով, ոտքի է թռչում)* Ոտքի կանգնեցեք: Մահ Հնդկաստանի թագավորին: Կեցցե՛ Քաջ Նազարը:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Ոտքի են կանգնում):* Կեցցե՛ Քաջ Նազարը: Ապրե՛ս, Քաջ Նազար: *(Նայում են):*

ԹԱՄԱԴԱ – Քա՛ջ Նազար, հիմի ո՞նց ենք անում մեր հարևան հսկաների բանը:

ՆԱԶԱՐ – Զնջեցի, գնաց: Էլ հսկաներ չկան: Պատրաստվեցեք, գնո՛ւմ ենք:

ԹԱՄԱԿԱ – Գնում ենք:

ԱՌՈՒՅԳ ԾԵՐՈՒԿ – Ես էլ եմ գալիս:

ՄԻ ԾԵՐՈՒՆԻ – Հլե ես էլ եմ գալիս:

ԲՈԼՈՐԸ – Մենք էլ ենք գալիս:

ԽՆԱՄԻ ԹԱԹՈՍ – (*Հարցական*) Հը՞...

ԲՈԼՈՐԸ – (*Նրան*) Խնամի Թաթոս, գնում ենք հսկաներին ջնջենք:

ԽՆԱՄԻ ԹԱԹՈՍ – Ես էլ եմ գալիս:

ԹԱՄԱԿԱ – (*Դուդուկչիներին*) Ապա մի «Քաջ Նազարի» ածեք:

ԴՈՒԴՈՒԿՉԻՆԵՐ – (*Նվագում են*)

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – (*Նվագի հեյր արտասանում է*):

*Կեցցե՛ն Նազար, ապրե՛ն Նազար,
Որ ջարդում ես հազար, հազար,
Ապրի՛ր դու մեր ազգի համար,
Ջարդի՛ր միշտ զերթ, բողկ ու գազար:*

ԹԱՄԱԿԱ – Ջա՛ն, Վարժապետ, ասա մի, է՛ շնորհքդ թափի:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան:

ԹԱՄԱԿԱ – (*Նվագի հեյր*) Քա՛ջ Նազար, գնում ենք: (*Խմում է*):

ՆԱԶԱՐ – Գն՛ում ենք, հայրիկ ջան, գն՛ում ենք: (*Խմում է*):

ՏԵՐՏԵՐ – (*Ձայնը մաքրում է և սկսում կերկերաձայն ինքնահասար եղանակ, որին ձայնակցում են դուդուկչիները և հյուրերը*):

*Ի ոսրանեն Նազարաշեն,
Ի ամրոցե Պղնձաշեն,
Ելավ արև առյուծ Նազար,
Ե՛կ., արեգա՛կ մեր, ե՛կ
Ե՛կ, անձկալիդ մեր, ե՛կ:*

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ջա՛ն, տերտեր, ջա՛ն: Օրհնվի կարգդ:

ԱՌՈՒՅԳ ԾԵՐՈՒԿ – Քաջ Նազար, ջնջո՞ւմ ենք: (*Խմում է*):

ՆԱԶԱՐ – Զնշո՛ւմ ենք, հայրիկ ջան, ջնշո՛ւմ ենք: *(Խմում է):*

ԹԱՄԱԴԱ – Խնամի Թաթոս, գնո՞ւմ ենք:

ԹԱԹՈՍ – Գնո՛ւմ ենք:

ՀՅՈՒՐԵՐ – Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան:

(Դուդուկը դադարում է):

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Թասներդ լցրեք: Սուրբ կենաց պիտի առա-
ջարկեմ: Խմենք մեր քաջակորովն Նազարի կենացը:

ԲՈԼՈՐԸ – Քաջ Նազարի կենացը: Քա՛ջ Նազար, կենացդ:
(Խմում են: Դուդուկչիները փուշ են ածում, սպա խորին լռությոն):

ՆԱԶԱՐ – *(Ծանր ու հպարտ վեր կենալով փեղից)* Շնորհակալ
եմ իմ ժողովրդից: *(Խմում է ու նստում):*

ԹԱՄԱԴԱ – Անո՛ւշ:

ԱՌՈՒՅԳ ԾԵՐՈՒՆԻ – Զա՛նրդ անուշ:

ԲՈԼՈՐԸ – Հրամա՛նքդ անուշ:

ՆԱԶԱՐ – Դե՛նք անուշ:

ՏԵՐՏԵՐ – Սրանից դենը տղա շատ ծնեցեք: Բոլորի անունը
պիտի դնեն Քաջ Նազար:

ՆԱԶԱՐ – *(Գինով)* Ըմ, հո՛ւմ – հո՛ւմ կուտեմ... Շո՛ւտ արեք:

ՄԻ ՀՅՈՒՐ – *(Հանկարծ նայելով դեպի ձախ)* Էն ո՞վ է, ի՞նչ մարդ է:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Հարքած ձայնով)* Ի՞նչ է...

ՄԻ ԳՅՈՒՂԱՅԻ – *(Անպատի խորքից՝ աջից):* Ա՛ման, հասեք,
ի՞նչ բանի եք:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Անհանգիստ)* Ի՞նչ կա...

ԳՅՈՒՂԱՅԻ – *(Ներս ընկնելով)* Ա՛ման, հասեք, վագր է լուս
ընկել անտառը:

ԹԱՄԱԴԱ – *(Քահ քահ ծիծաղում է)* «Վա՛գր է լուս ընկել»:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Նույնպես ծիծաղում են)* «Վա՛գր է լուս ընկել»:

ԳՅՈՒՂԱՅԻ – *(Շփոթված)* Ինչի՞ եք ծիծաղում: Բան եմ ասում,
վագր է լուս ընկել անտառը...

ԹԱՄԱԴԱ – *(Հանգիստ ժպիտով)* Լուս է ընկել, թող ընկնի...

Նազարն էստեղ չի՞, վագրի հոգեառը:

ԳՅՈՒՂԱՅԻ – Ի՞նչ Նազար, ի՞նչ զառաֆաթ... շեները փչացրեց, հասեք...

ՍԱՔՈ – *(Հազում է և վեր կենալով կամաց – կամաց մոտենում է ձախ մուտքին և հանկարծ փախչում):*

ՆԱԶԱՐ – *(Դեպի դուրս)* Գյադա: Ջուր տվեք ձիուս: Էս է վեր կացա: *(Գյուղացուն)* Ո՞րտեղացի ես, բարեկամ:

ԳՅՈՒՂԱՅԻ – Քյալլագյոզ գեղից:

ՆԱԶԱՐ – *(Գլուխը ծանր շարժվելով)* Հա: Ի՞նչ է, ի՞նչ վագր է: որտե՞ղ և ո՞նց է սիրտ արել մտնի ձեր անտառը:

ԳՅՈՒՂԱՅԻ – Մեր անտառը չի, էս անտառն է մտել ու հիմի գալիս է...

ՆԱԶԱՐ – *(Վեր թռչելով և հազալով)* Գյադա՞:

ԹԱՄԱԴԱ – Հը՞, Քաջ Նազար, էսպես բաներ սիրում ես: Տեսա՞ր ո՞նց բախտդ բանեց:

ՆԱԶԱՐ – Սիրում եմ...*(Մտախոհ ման է գալիս)* Բը՛, բը՛, բը՛... *(Գյուղացուն)* Ո՞ր կողմից է գալիս, գյադա...

ԳՅՈՒՂԱՅԻ – *(Աջ կողմը ցույց տալով)* Էս կողմից:

ՆԱԶԱՐ – *(Բարձր հազալով վեր է կենում և պատրաստվում է փախչելու)* Կայծե՛րդ կհանեն, հա՛ ա՛ ա՛... *(Փախչում է ձախ կողմից):*

ԲՈՂՈՐԸ – Ո՞ր է գնում, ո՞ր է գնում:

ԹԱՄԱԴԱ – *(Ձախ կողմից)* Վագրի ճամփան է ուզում բռնի: Ի՞նչ անշնորհքն էք: Դո՛ւք բռնեցեք, նա գնա վագրի վրա: Դե՛սն էկեք:

(Գյուղացիները վազում են դեպի ձախ և մտնում են Նազարի քամակը և պատի պես արգելում նրան փախչելու):

Քաջ Նազար, դու վագրի վրա գնա, մենք կբռնենք վագրի ճամփան:

ՁԱՅՆԵՐ – (Աջից) Գալիս է, գալիս է...

(Մեծ մասը փախչում են դեպի աջ):

ՁԱՅՆԵՐ – (Աջից) Գալի՛ս է, գալի՛ս է...

(Շփոթություն: Մի մասը փախչում է դեպի ձախ, մյուսը՝ աջ, երրորդը՝ դիմացի կողմը):

ՆԱԶԱՐ – Բը՛, բը՛, բը՛... (Փախչում է դեպի դիմացի կողմը):

ԴԻՄԱՅ ՓԱԽՉՈՂՆԵՐ – (Ետ վազելով) Էս կողմից է գալիս:

ՆԱԶԱՐ – (Ետ է փախչում դեպի աջ) Բը՛, բը՛, բը՛...

ԱԶԻՑ ՓԱԽՉՈՂՆԵՐ – (Ետ վազելով) Էս կողմից է գալիս:

ՆԱԶԱՐ – (Ետ է փախչում դեպի ձախ) Բը՛, բը՛, բը՛... (Դուրս է վազում, բոլորն ընկնում են Նազարի հետևից: Նազարը ներս է ընկնում դեմից, վազում դեպի աջ և սպա դուրս վազելով՝ ներս է մտնում դեմից):

ՁԱՅՆԵՐ – Եկա՛վ, եկա՛վ...

ԹԱՄԱԴԱ – Նազարի՛ն առաջ գցեցեք: Նազարի՛ն առաջ գցեցեք: (Բոլորը թաքնվում են Նազարի թիկունքում):

ՎԱԳՐԸ – (Երևում է աջից: Նազարին հրում են վագրի վրա և իրենք փախչում են դեպի ձախ: Նազարը սարսափից և շփոթությունից մնում է տեղում սառած: Ապա հանկարծ մազլցում է ծառի վրա: Վագրը գալիս է մտնում նույն ծառի տակ և կանգնում թփերի մեջ):

ՁԱՅՆԵՐ – (Հեռվից) Փախե՛ք. փախե՛ք... (Լռություն):

ՆԱԶԱՐ – (Ծամածուռ ձայնով, սարսափահար) Անա՛ ան – ան (Վագրը կաղկանձում է: Նազարը սարսափով նայում է վագրին և դողում: Հանկարծ վայր է ընկնում ծառից ուղիղ վագրի մեջքին և, սարսափից հեծնելով վրան, պինդ կպչում է գազանի մեջքից: Վագրը վախենում է և, ցատկելով տեղից, սկսում է փախչել՝ Նազարին մեջքին առած):

ԹԱՄԱԴԱ – (Դիմաց, մուտքի մուտ, դեպի դուրս) Ա՛յ տղա, հասե՛ք, վագրին բռնե՛լ է, վագրին բռնե՛լ է...

ՁԱՅՆԵՐ – Գա՛լիս ենք, գա՛լիս...

ԹԱՄԱԿԱ – *(Դեպի ձախ)* Պի՛նդ բռնի, Քաջ Նազար, պինդ բռնի: *(Գյուղացիներին՝ դեպի աջ)* Հասե՛ք, զարկե՛ք: *(Վագրը ներս է մտնում ձախից՝ Նազարը վրան: Գյուղացիք հեկոնում են վագրին բահերով, փայտերով ու քարերով, շրջապատ փրում են վագրին և ամեն կողմից հարվածելով սպանում են նրան: Նազարը սարսափից իրեն կորցրած դեռ նստած է վագրի մեջքին: Լռություն):*

ՄԻ ՁԱՅՆ – Ուշքը վրան չի:

ՈՒՐԻՇ ՁԱՅՆ – Սո՛ւս կացեք... Թունդ է չարացած:

ԵՐՐՈՐԿ ՁԱՅՆ – Մորթին է պատռում:

ՉՈՐՐՈՐԿ ՁԱՅՆ – Վեր բերեք՝ չպատռի:

ԹԱՄԱԿԱ – Մի պատռի՛ թող հիշատակ մնա:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Նազարին)* Վե՛ր արի, Քա՛ջ Նազար, բավական է:

(Վայր են բերում վագրի մեջքից):

ԹԱՄԱԿԱ – Վագրը մաշկեցեք: Ի՞նչ անձարակն եք: Էդ է՞լ Նազարն անի:

(Մի քանիսը վագրը քաշում են դեպի խորքը՝ մաշկելու):

ՆԱԶԱՐ – *(Ուշքի գալով)* Ո՞ր է վագրը:

ԲՈԼՈՐԸ – Սպանեցինք:

ՆԱԶԱՐ – *(Նայելով վագրին՝ հազում է ինքն իրեն)* Հա՛, հը՛մ...

Է՛սպես էր եղել բանը... *(Վագրին դիմելով)* Լավ պրծար էս մի անգամն էլ: *(Բարձր հազալով, գյուղացիներին)* Բա էս անելո՞ւ բան էր, որ արիք:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Շփոթված)* Ի՞նչ կա:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչի սպանեցիք, ո՞վ էր ասում սպանեք:

ԲՈԼՈՐԸ – Բա չսպանեի՞նք:

ՆԱԶԱՐ – Ես չե՞ի կարող սպանել: Ափա՛ս: Հազիվ մի ձի արել, նստել քշում էի: Վագրին էլ մարդ ձեռ տա՛: Անվճաս անասուն:

ԲՈԼՈՐԸ – Չէինք իմանում, էս մեկը բաշխի, էլ չենք անի:

ՍԱՔՈ – *(Ձախից ներս պրծնելով)* Ո՞ր է, ի՞նչ վագր է, ասում են վագր է եղել:

ԲՈԼՈՐԸ – Ուշացա՛ր: Քաջ Նազարը սպանեց:

ՍԱՔՈ – *(Մեծաբերան)* Ջարդուխուրդ կանենք, հա՛... ապա ի՞նչ գիտեք...

ՎԱԳՐ ՄԱՇԿՈՂՆԵՐ – *(Ձեռների վրա պարզած առաջ են բե՛րում մորթին)* Այ հա՛յ...

ԹԱՄԱԴԱ – Բերեք փռեք Քաջ Նազարի ոտքի տակ: *(Փռում են)* Ապրես, Քաջ Նազար, մեր տեր, մեր փրկիչ: Էսպես էլ աշխարհքը գցես ոտիդ տակ: *(Գյուղացիներին)* Դե, հիմի վեր կացեք, գնանք Նազարի հետ, ջարդենք հսկաներին:

ԲՈԼՈՐԸ – Գալիս ենք:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Ելե՛ք:

ՏԵՐՏԵՐ – Ե՛լ, ժողովուրդ:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Ո՛վ ազգ ամենայն, գնանք Քաջ Նազարի հետ-
ևից, փրկվենք և ճաճանչավորվե՛նք հայրենյաց փառքով:

ՏԵՐՏԵՐ – Եվ կամքն Աստուծո օրհնյա՛լ եղիցի:

ԲՈԼՈՐԸ – Դե՛, Քաջ Նազար, առաջ ընկի: Բերեք Քաջ Նազարի ձին:

(Բերում են: Վագրի մորթին գցում են ձիու վրա, Նազարին նստեցնում են վրան, ձեռքն են փալիս դրոշակը և, շրջա՛ պարելով նրան, պարբաստվում են շարժվելու դեպի ձախ):

ԹԱՄԱԴԱ – *(Դուրողներին)* Ապա՛ մի գումնա:

ԴՈՒԴՈՒԿԶԻՆԵՐԸ – *(Հանում են գունասները և փչում):*

ՆԱԶԱՐ – *(Անհանգստացած կպչելով ձիուն)* Գյադա՛... Առաջ ընկեք... Բը՛, բը՛, բը՛...

ԹԱՄԱԴԱ – *(Մյուսներին)* Առա՛ջ ընկեք:

ՍԱՔՈ – *(Մյուսներին)* Առա՛ջ ընկեք:

ԹԱՄԱԴԱ – (Առաջ ընկնելով) Եկե՛ք (Եվ իսկույն ետ է գալիս):

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Հառա՛ջ: (Առաջ է ընկնում և իսկույն ետ գալիս):

ՏԵՐՏԵՐ – (Ետ է ետ գալով): Ի զե՛ն, առա՛ջ:

ԲՈԼՈՐԸ – Էհե՛յ (Կանգնած են տեղները):

(Հանկարծ Նազարի ձին խրչնում է և նրան փանում):

ԲՈԼՈՐԸ – Հասե՛ք...(Վազում են նրա հետևից):

Վարագույր

ԱՐԱՐ ԵՐՐՈՐԴ

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԸ ՀՍԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

*Խոր անտառ: Հասարարուն ծառերի բները գերանների պես
ցցված մթնեցնում են խորքը: Մի բացված է գոյանում ուղիղ
դիմացը, ուր բարձրանում է հսկաների կիկլոպան ամրոցը: Մի
քարե անկանոն սանդուղք է իջնում ամրոցի դռնից: Մեջտեղը
բացատ է: Աջ ու ձախ շավիղներ:*

ԽՈՋԵՆԻ – *(Խոշոր աչքերով, փքված հսկա: Գլխարաց է, մա-
զերն անհիված, միայն գազաթին մի փունջ կա: Երկար բե-
ղերը հասնում են մինչև ականջները և ավելի: Փուքսի պես
է շնչում և երբեմն ինչ-որ ձայն է հանում, նման խոզի խոր-
դալուն: Գլուխը դուրս հանելով ամրոցի սարամներից՝ դեմ-
դեն է մտիկ տալիս)* Հը՛ն մ մ ...

ԴԱՆԳԻՋ – *(Ծույլ դանդաղաշարժ հսկա, քնատ և ցավոյր աչ-
քերով: Ամրոցի խորքից ծոր է տալիս)* Խոռոկե՛ ե՛ ե՛ նիի:

ԽՈՋԵՆԻ – *(Նույնպես ծոր տալով)* Ի՞նչ է՛ է՛ է՛ ...

ԴԱՆԳԻՋ – Խոզեն ի՛ի՛ի... լտ՛մ ե՛ե՛ն...

ԽՈՋԵՆԻ – Հա՛, հա, հա... Ի՞նչ է՛ է՛ է՛ ...

ԴԱՆԳԻՋ – Մի մտիկ տուր չորս կողմը, տես ի՛նս, ջի՛նս, մարդ,
քարավան չի՞ երևում:

ԽՈՋԵՆԻ – Լանանավ: *(Նայում է չորս կողմը, հորանջում է,
կորդատվում և սպա խորդում)* Հը՛ն մ մ ...

ԴԱՆԳԻՋ – *(Խորքից)* Ղուզղուն, Ղոռոբուղա... *(Գլուխը դուրս
հանելով)* Ղառաղուռա՛ ...

ԽՈՋԵՆԻ – Էստեղ չեն, էստեղ չեն:

ԴԱՆԳԻՋ – Ո՛ւր են:

ԽՈՋԵՆԻ – Ո՛րսի են, ո՛րսի են, ո՛րսի:

ԳԱՆԳԻԶ – (Մի կերպ հասկանում է, սպա գլուխը կծկելով ու՝
սերի մեջ՝ ներս է ընկնում):

ԽՈԶԵՆԻ – (Դեպի ամրոցի խորքը թեքվելով) Աղջի Փերիշան...

ՓԵՐԻՇԱՆ – (Միամիտ, խոշոր աչքերով ժպտադեմ հսկա աղ՝
ջիկ: Խորքից, երկարացնելով մինչև ներս գալը) Ի՞նչ է՛ է՛
է՛...

ԽՈԶԵՆԻ – Մեծ ապերը հրես կգա որսից: Պղինձները դիր
կրակին:

ՓԵՐԻՇԱՆ – Լաւաւաւ: (Երկարացնում է մինչև ամրոցի խոր՝
քը գնալով):

ԽՈԶԵՆԻ – (Խորդում է և բեղերը ոլորելով մտիկ ցալիս դես ու
դեն):

ԳԱՆԳԻԶ – (Խորքից) Խոզ ենի՛...

ԽՈԶԵՆԻ – Ի՞նչ է՛ է՛...

ԳԱՆԳԻԶ – Սոված եմ:

ԽՈԶԵՆԻ – Արի գումեշ կեր:

ԳԱՆԳԻԶ – (Դուրս ցատկելով ամրոցից՝ փաթաթվում է ամրո՝
ցի ստամուտից մինին) Ո՞ւր է, բեր:

ԽՈԶԵՆԻ – (Հսկայաբար և երկար ծիծաղում է) Հա՛, հա՛, հա՛,
հա՛, փա՛հ, փա՛հ, փա՛հ, փա՛հ, փա՛հ, հո՛, հո՛, հո՛, հո՛, հո՛ւ, հո՛ւ,
հո՛ւ, հո՛ւ, հո՛ւ...

ԳԱՆԳԻԶ – (Բռնելով նրան) Ծիծաղդ պրծի՛ բան եմ ասում, ծի-
ծաղդ պրծի՛ բան եմ ասում:

ԽՈԶԵՆԻ – (Շարունակում է ծիծաղել, կարծես այդ ծիծաղը ան՝
կախ բան է նրանից):

ԳԱՆԳԻԶ – Տես, պրծա՛վ ծիծաղդ, տես, պրծա՛վ ծիծաղդ:

ԽՈԶԵՆԻ – (Հանկարծ դադարելով) Հա՛, պրծա՛վ: Ի՞նչ ես ասում:

ԳԱՆԳԻԶ – Ղոռոբուղան էստեղ ջի՞:

ԽՈԶԵՆԻ – Ո՛րսի է գնացել, ո՛րսի...

ԳԱՆԳԻԶ – (Կանգ առնելով և մտածելով) Ասում ես որսի՞: (Էլի

կանգ է առնում և մտածում):

ԽՈՋԵՆԻ – Տե՛ս, հասկացա՞ր:

ԴԱՆԳԻՋ – *(Կանգ առնելով և մտածելով)* Հա՛, հասկացա
(Ընկղմում է: Սակայն իսկույն դուրս գալով) Մեծ պղինձը ես
պիտի ուտեմ:

ԽՈՋԵՆԻ – *(Ճղղում է)* Բանձն, ո՞նց թե: *(Բամփում է գլխին)* Այ
քեզ: Հը՛ւ՛ մնմ ...

ՓԵՐԻՇԱՆ – *(Հանկարծ դուրս պրծնելով ամրոցի խորքից, օդը
հոտոտելով)* Մարդահոտ եմ առնում...

ԽՈՋԵՆԻ – Մարդահո՞տ... Հը՛ւ՛ մնմ:

ՓԵՐԻՇԱՆ – *(Կռանալով դեպի ներքև)* Ղորոնթի... Մարդահոտ
է գալիս...

ՂՈՐՈՆԹԻ – *(Շիլ հսկա, շեկ մազերով: Գլուխը դուրս հանելով)*
Մարդահոտ...*(Հոտոտում է օդը):*

ԽՈՋԵՆԻ – *(Ցույց փայլով դեպի ձախ)* Ղոռոբուղա ապերը, Ղա-
ռաղ ուռան:

ՓԵՐԻՇԱՆ – Մեծ ապերն եկա՛վ, մեծ ապերն եկա՛վ: *(Ծափ է
փայլիս):*

*(Ձախ կողմից ներս են մտնում Ղոռոբուղան և Ղառաղ ուռան,
առաջինը վիրթասրի հսկա է թավ հոնքերով, երկրոր-
դը՝ ավելի փոքր, կարճահասակ հսկա է: Երկուսի գլուխն
էլ ածիլած է, միայն գագաթներին թողած է մի-մի փունջ:
Շալակներին բերում են արջ և որսի այլ կենդանիներ):*

ՂՈՐՈՒԲՈՒՂԱ – *(Խորդալով ցած է դնում բեռը)* Հը՛ւ՛ մնմ ...

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – Հը՛ւ՛ մնմ ... *(Նույնպես ցած է դնում բեռը):*

ՓԵՐԻՇԱՆ – Մեծ ապեր, մենք բան գիտենք:

ՂՈՐՈՒԲՈՒՂԱ – Հը՛ւ՛ մ ... Ի՞նչ:

ՓԵՐԻՇԱՆ – Մարդահոտ է գալիս:

ՂՈՐՈՒԲՈՒՂԱ – *(Ցույց փայլով ձախ)* Հը՛ւ՛ մն. ա՛յ, Ղուզղունը
բերում է, ձամփին գտանք: Հը՛ւ՛ մ ...

ՂՈՒԶՂՈՒՆ – *(Ներս է մտնում ձախից՝ շալակին Տերտերը):*

ՓԵՐԻՇԱՆ – Բո՛ւ, էս ի՞նչ բան է:

ՂԱՍԱՂՈՒՌԱ – Ո՛ւր քարշ տվիր սրան, հիվանդություն կրե-
րի հետը: Տարեք դե՛ն գցեք:

ՓԵՐԻՇԱՆ – Ապի, ինձ տվեք՝ խաղամ:

ԽՈԶԵՆԻ – *(Մոտենալով Տերտերին, ժպտալով և հեղաքրքիր
նայում է նրան, և ապա գրկում ու գցում Ղորոնյթիի գիրկը):*

ՂՈՐՈՆԹԻ – *(Գցում է Ղուզղունի գիրկը):*

ՂՈՒԶՂՈՒՆ – *(Գցում է Ղառաղունայի գիրկը):*

ՂԱՍԱՂՈՒՌԱ – *(Գցում է Դանգիզի գիրկը):*

ՓԵՐԻՇԱՆ – *(Լաց է լինում) Վեա՛:*

ԴԱՆԳԻԶ – Փի՛, մեռելի հոտ է գալիս, դե՛ն գցեք:

ՂԱՍԱՂՈՒՌԱ – Զուրը գցեք, թող տանի...

ՂՈՒՌԲՈՒՂԱ – Չէ՛է՛... Կացեք, բան պիտի հարցնեն:

ՏԵՐՏԵՐ – Ա՛ման, օրհնյալներ, բա՛ց թողեք, սիրտս կճաքի:

ՂՈՒՌԲՈՒՂԱ – Կա՛ց... Ի՞նչու հարևանություն չեք անում էլ...

Ի՞նչու քանի օր է էլ աղ չեք ուղարկում մեզ... Հըա՛մմմ...

ՏԵՐՏԵՐ – *(Վեր թռչելով) Բոլոր աղը մատաղի ենք տվել,
օրհնյալ: Աղ չի մնացել:*

ՂՈՒՌԲՈՒՂԱ – Մատա՛ղ... Հը՛, ի՞նչ մատաղ: Հըա՛ մ:

ՏԵՐՏԵՐ – Մի քաջ մարդ է ընկել մեր աշխարհքը, մատաղ ենք
անում Աստծուն, որ նրա պատուհասից մեզ ազատե:

ՂՈՒՌԲՈՒՂԱ – Ի՞նչ մարդ է, անունն ի՞նչ է: Հըա՛ մ:

ՏԵՐՏԵՐ – Քաջ Նազար:

ՂՈՒՌԲՈՒՂԱ – Քաջ Նազա՛ր... Ղոռքուղա՛, Քա՛ջ Նազա՛ր...

Ղոռնթի, Քա՛ջ Նազա՛ր... հո՛, հո՛, հո՛, հո՛, *(Հսկայաբար ծի՛-
ծաղում է: Ծիծաղում են և մյուսները մինչև տնալը):*

ՏԵՐՏԵՐ – Դուք ծիծաղում եք, օրհնյալներ, բայց Քաջ Նազարը
գերի է արել մեր աշխարհքը: Զարդում է ու ջարդում:

ԽՈԶԵՆԻ – Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛...

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Հո՛, հո՛, հո՛, հո՛...

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – Հի՛, հի՛, հի՛, ո՞նց է ջարդում: Հըա՛ մ:

ՏԵՐՏԵՐ – Ձեզ համար հեշտ է, բայց մեզ համար դժվար է, օրհնյալներ:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Հա՛ա՛, էդ մեկը դորթ է: Հըա՛ մմ:

ՏԵՐՏԵՐ – Ավելի դժվար է հոգևորներին համար: Քանի որ աշխարհքիս մեղքը մենք ենք բառնում:

ԽՈՋԵՆԻ – *(Կիսովին վեր է կենում ու ժպտալով և հեղաքրքիր մտրենում է Տերտերին և բռնելով նրա միրուքի ծայրից՝ շո՜շափում է)* Էս ի՞նչ է:

ՏԵՐՏԵՐ – Միրուքս է, օրհնյալ:

ԽՈՋԵՆԻ – Ինչի՞ է սուր:

ՏԵՐՏԵՐ – Նվազ ենք, քիչ ենք ուտում:

ԽՈՋԵՆԻ – Վոռաա՞յ քիչ եք ուտո՞ւմ, խեղճ: *(Միրուքը բռնած դես՝դեն է քաշում Տերտերին):*

ՏԵՐՏԵՐ – *(Խեղճ ու լացակումած ծայնով)* Այո, օրհնյալ, մենք Աստուծո փոխանորդն ենք: Քիչ ենք ուտում, որ եթե աշխարհքիս բեռը շալակներիս բարձրանանք երկինք, Աստուծո մոտ՝ թեթև լինենք: Այո՛, մենք աշխարհքի ծառաներն ենք: Աղետ է լինում՝ աղոթում ենք, և դրա փոխարեն մի քիչ ցորեն, մի քիչ յուղ ենք հավաքում և համեստ ապրում: Իսկ երբ աշխարհքում ջարդ է լինում՝ լաց ենք լինում այսպես: *(Լաց լինելով)* Մեանան՛:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Լա՞վ մարդիկ եք դուք...

ՏԵՐՏԵՐ – Այո, օրհնյալ, լավ մարդիկ ենք:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Ապա էդ Քասջ Նաազաարը ի՞նչի է ջարդում ձեզ: Հըա՛մ:

ՏԵՐՏԵՐ – Մեզ շատ չի ջարդում: Հսկաներին է ջարդում:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Բոո՞...

ՏԵՐՏԵՐ – Մին գարկում է, հազար ջարդում:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Բո՛ւ, ո՞նց թե...

ՏԵՐՏԵՐ – Դրոշակ ունի ձեռքին, սրբոց ձեռամբ գրած, թե՛ անհաղթ Նազար, Քաջ Նազար, մին կզարկի, ջարդի հազար (*Լացակումած*) Ախ, օրհնյալներ, կրակ է դժոխային, հուր աստվածային:

ՂՈՐՈՆԹԻ – Հը՞ ը՞... վախեցնո՞ւմ ես...

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – Փի, թե վախեցրել ես՝ հըա՛մն...

ՏԵՐՏԵՐ – Չէ, օրհնյալ, չէ, ձշմարիտ է, վկա Աստված կենդանի: Այդ Քաջ Նազարը ձեզնից մեծ ուժի տեր է:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Բո՛ւ՛:

ՏԵՐՏԵՐ – Այո, օրհնյալներ, փախեք՝ քանի չի եկել:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Փի՛ե՛... Ի՞նչ է ասում:

ՏԵՐՏԵՐ – Ա՛ման, օրհնյալ, ձշմարիտ եմ ասում: Փախեք, ազատվեցեք: Դուք ձեր հսկաներն եք տեսել, չեք տեսել Քաջ Նազարը: Քաջ Նազարը գալիս է ոչնչացնելու հսկաներից եղը: (*Երգաձայն*) Ահավասիկ, ամեն ասեմ ձեզ և պատմեմ, զոր տեսի աչոք իմոք և լվա ականջոք: Տեսիլ զարմանահրաշ: Հինգ հարյուր հսկաներ իմ աչքի առջև ջարդեց, փշրեց, փոշի շինեց, տվեց քամուն: (*Ծոցից հանելով մի մասնաարուփ և պրոդուցով հանելով մի փոշի*) Ահա, էս մի հատիկ փոշին մնաց, այն էլ ես վերցրի հիշատակ: (*Լաց է լինում*) Մեա՛մն:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (*Սասրիկ ազդված*) Ղորոնթի՛ի՛, մի փոշի է մնացել... Ղառաղուռա... Ղուզղո՛ւն...

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – (*Գլուխը բռնելով*) Գողացա՞վ: Հըա՛մն...(Տերպերին) Գողացա՞ր: Հըա՛մ...

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Ախր ձեզ ասում էի՝ էս մեռել ուտողին մի բերեք դեսը: Տեսնա՞ք, ոնց խելքդ գողացավ:

ՏԵՐՏԵՐ – Չէ, Աստված մի արասցե:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (*Մոտենալով Տերպերին*) Քեզ չսաի՞, թե մի

վախեցնի: Ճզմե՞տ՛մ:

ՏԵՐՏԵՐ – *(Ղոռոբրուղայի քամակը մընելով)* Կանիծե՛մ...

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Բո՛, բո՛...

ՏԵՐՏԵՐ – Կանիծեմ, որ ձեզ էլ Նազարը ջնջի, դնի մասնատուփը: *(Ուզում է դուրս գալ հսկաների օղակից)* Մի ճամփա որ տայիք՝ լավ կլինեք: Էստեղ մի քիչ շոգ է: *(Հևում է սարսափից):*

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – Հը՛ա՛ա՛մ: *(Շայտկում է Տերտերին):*

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Չէ՛, չե՛սք թողնի: Դու մեզ գիր արիր: *(Ղոռոբրուղային)* Քեզ գիր արեց: Բռնի ու բաց մի թողնի դրան, մինչև գիրը չանցնի:

ԽՈՋԵՆԻ – *(Նայելով դեպի ձախ)* Մեծ ապեր, մեծ ապեր, էս ուլքե՛ր են: *(Ցույց է փայխս ձախակողմը):*

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Հը՛ա՛ա՛մ:

ՏԵՐՏԵՐ – Ա՛ման, Քաջ Նազա՛րն է:

ՀՍԿԱՆԵՐ – Հը՛ա՛մմմ... *(Սարսափում են):*

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – Բերդը մտեք:*(Վազում է ամրոցը, մյուսները հեղևում են նրան):*

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – *(Գրկած փախցնում է Տերտերին):*

(Բոլոր հսկաները պահվում են ամրոցի մեջ: Չախից ներս են մտնում Նազարը, Թամադան, Սաքոն, Վարժապետը և մյուս գյուղացիները):

ՄԻ ԳՅՈՒՂԱՅԻ – Ախպեր, էս մեր Տերտերը գնաց հսկաներին գտնելու՝ ինքը ո՞ր կորավ:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Գնա՛ց շահատակ, ընկավ նահատակ: Հայրենյա՛ց համար: Հառա՛ջ...

ԹԱՄԱԿԱ – Է, լավ, տերտերը կորավ: Բա հսկանե՛րն ուր կորան:

ՆԱԶԱՐ – Հսկաները կորչե՛ն: Գլուխներդ կջարդեմ, թե կորցրել եք: Քաջ Նազար եք բերում էստեղ ու հսկա եք կորց-

նո՞ւմ: *(Սաքոյին)* Գյաղա, շուտ գնա, բեր էդ հսկաներին:
(Մյուսներին) Գնացեք գտեք: Գտաք թե չէ ինձնից հրաման.
– Վրա տվեք, ինձ մի նայեք: Ես գիտեմ իմ անելիքը: Իմա-
ցա՞ք: Դե, գնացե՛ք:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Սաքո, գնա՛:

ՍԱԶՈ – Էս սհաթին *(Կրունկի վրա պտույտ է գործում և կանգ-
նում տեղնուրեղը: Մյուսներին)* Գյաղեք, գնացե՛ք:

ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ – *(Դրսից՝ ուրիշներին)* Գյաղե՛ք, գնացե՛ք:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Կանգնած են իրենց տեղը և ոչ ոք չի գնում):*

ԹԱՄԱԿԱ – Էհ, հապա մի նստի, որդի, հաց անուշ անենք:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Նստի՛ր, հերոս, նստի՛ր: Թող քաջությանդ կա-
տաղությունը իջնի պահ մի:

ԹԱՄԱԿԱ – Գինու տիկը բերեք: *(Բերում են դնում Նազարի,
Թամադայի, Վարժապետի և մի երկուսի առջև: Մրանք
նստում են և սկսում են ուրել, խմել):*

ԹԱՄԱԿԱ – *(Գոռում է)* Է՛յ, հսկանե՛ր, ո՞ր ծակն եք մտել... Հա՛ի՛
դուրս արիք, է՛...

ՆԱԶԱՐ – Կամաց, մի՛ գոռա, չփախչեն:

ՄԻՆԸ – Նազար ախպեր, արի էդ հսկաներին էս մեկ անգամը
ներիր, մեղք են:

ՆԱԶԱՐ – Չէ, էդ չխնդրվեք, որ չեմ ընդունի: Էս մեկ կռիվն է
ու Աստված: Մրանց պիտի ջնջեմ:

ՄԻՆԸ – Քաջ Նազար, էդ ո՞նց է, որ չես վախում:

ՆԱԶԱՐ – Վա՞խ, ի՞նչ բան է վախը: *(Խմում է):*

ՄԻՆԸ – Բա քաջությունն ի՞նչ տեսակ բան է, որ քաջերը միշտ
էսպես են խոսում:

ՆԱԶԱՐ – Քաջությո՞ւնը... դատարկ բան է քաջությունը: Ահա էս-
պես բռնում են հսկաներին *(Ցույց է փայխա)*, էսպես խփում,
գլուխները թոցնում. դա եղավ քաջությո՞ւն: Այ քաջությունն
էն է, որ իմանաս, թե ի՞նչ բան է վախը: *(Խմում է):*

ՄԻՆԸ – Ա՛յ քա՛ջ: Բաս էնդուր ես անվախ կովում, է՛:

ՆԱԶԱՐ – Կռի՛վ, ո՛վ է կովում: Հենց գիտես թե ե՛ս: Կռիվը ինքը իրեն – իրեն կովում է: Կովի միջին իսկի միտս էլ չի, թե կովում եմ:

ՄԻՆԸ – Խոսքդ շաքարով, Քաջ Նազար, հսկա շա՛տ ես ջարդել:

ՆԱԶԱՐ – Բի՛... հսկա՞... (Գինի է լցնում և խմում) ճանճի չափ...

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – (Դուրս է նայում ամրոցի պարամներից, նրան հեղկում են Ղոռոբուղան և մյուսները):

ԹԱՄԱԴԱ – } (Անհանգիստ շարժում են անում):

ՎԱՐԺԱՊԵՏ –

ՆԱԶԱՐ – (Վեր է թռչում) Հը՞, հսկանե՛րն են:

ԹԱՄԱԴԱ – Չէ՛, դու քո բանը պատմի:

ՆԱԶԱՐ – Գինի տվեք: Էդ հսկաները որ չկան՝ սիրտս շատ տխուր է: Համա մի անգամ...

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Լսի՛ր, ժողովուրդ, լսի՛ր:

ՆԱԶԱՐ – Կռիվ եղավ մի անգամ, գյադա, Գոգ–Մագոգաց աշխարհքում: Հսկաները եկան վրաս:

Հարյուրը եկան՝ փրթեցի, հազարը եկան՝ փրթեցի: Հետո եկա՛ն, եկա՛ն, եկա՛ն... Գալիս են, փրթում եմ, գալիս են փրթում եմ: Վերջը ձեռքիս թողի, ինչ ուզում է թող ինքը անի: Էսպես ջարդելով, ջարդելով հասա Հաբեշստան: Էն է, երբ զարթնեցի՝ տեսա, որ բոլորին էլ փոշի եմ դարձրել, տվել քամուն: (Հանում է մի շորի փաթաթած կտոր) Էս մի հատիկ փոշին է մնացել էդ հսկաներից հիշատակ: Մինն էլ Տերտերի մոտ է:

ՀՍԿԱՆԵՐ – (Գլուխները հանում են և հեղաքրքիր նայում են փոշու հայրիկին):

ՆԱԶԱՐ – Էս է՛ էս հսկաների գլուխն էլ կտրեմ ու պրծնեմ:

ՀՍԿԱՆԵՐ – (Գլուխները պահում են):

ԹԱՄԱԿԱ – *(Գոռում է)* Էյ, հսկաներ, ո՞ր ծակն եք մտել, հիմի՛
դուրս արիք, է՛:

ՆԱԶԱՐ – Կամա՛ց, կփախչեն:

ԹԱՄԱԿԱ – Վախենում եմ փախած լինեն:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Հաղթությո՛ւն, փախա՛վ թշնամին: Հերոսակա՛ն
հաղթություն:

ԹԱՄԱԿԱ – *(Զուռնաչիներին)* Ապա մի գումնա՛:

ԶՈՒՌՆԱԶԻՆԵՐ – *(Ածում են մի զվարթ եղանակ):*

ՆԱԶԱՐ – *(Վեր է թռչում րեղից դրոշակը և սազ անելով սկսում
է երգախառն արտասանել):*

Ձեռս գցեք, հում – հում ուրեմ դրանց ես,

Ոսկորները կրչրը – կրչրը ջարդուրեմ.

Ձեռս գցեք, փոշի շինեմ քամու պես,

Երկինք հանեմ, հեփքն ու փոշին կորցնեմ:

Էյ, որտե՞ղ եք, մեյդա՛ն արիք, հսկանե՛ր,

Գլուխներդ ֆռոսցնեմ, գցեմ վեր:

ԲՈՂՈՐԸ – *Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան:*

ՆԱԶԱՐ – *Քաջ Նազարն եմ, Նազարաշեն քաղաքից,*

Ցեղս ազնիվ, սպուպապս թագավոր.

Թռա, զարկի ինչպես կայծակ երկնքից,

Կրակն ելավ, բռնեց աշխարհք, սար ու ձոր:

Էյ, որտե՞ղ եք, մեյդա՛ն արիք, հսկանե՛ր,

Գլուխներդ ֆռոսցնեմ, գցեմ վեր:

ԲՈՂՈՐԸ – *Ա՛յ ջան, ա՛յ ջան, ա՛յ ջան:*

ՆԱԶԱՐ – Գյադա, էդ հսկաներին բերեք, աղցան շինեմ դրանց,
մի ճանկս գցեք դրանց ոսկորները, մի էսպես կրչրտացնե-
լով ջարդեմ, ջարդորթեմ, փշրտեմ, տամ քամուն, է՛:

ԹԱՄԱԿԱ – Հակառակի պես չեն էլ երևում:

ՆԱԶԱՐ – Էնքան գոռացիք, որ էլ հսկա՛ կմնա: *(Սաքոյին)* Հը՞,

ի՞նչ խաբար:

ՍԱՔՈ – (Ներս գալով) Շատ փնտրեցինք, չկան:

ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ – (Ներս գալով) Քաջ Նազար, հսկաները չկան:

ՆԱԶԱՐ – Չկա՞ն: Էդ եք ուզում, որ ասեք՝ չկան: Էդ ի՞նչ խոսք էր իմացա: Էսքան տեղը Քաջ Նազար եք բերում ու կանգնում թե՛ չկա՞ն: Դեհ, հոգիներդ պահ տվեք: (Վերցնում է մորթափր և հարձակվում Սաքոյի վրա):

ՍԱՔՈ – Քաջ Նազար, բա՛շխի:

ԹԱՄԱԴԱ – Էս մեկը բա՛շխի:

ՆԱԶԱՐ – Թող, սրանց պիտի վերջացնեն: (Խփում է Սաքոյին և մյուսներին):

ԲՈԼՈՐԸ – Քա՛ջ Նազար, բա՛շխի...

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (Գլուխը հանում է ամրոցից):

ՍԱՔՈ – (Տեսնելով նրան) Փախե՛ք: (Փախչում է):

ԹԱՄԱԴԱ – Հը՞... (Փախչում է):

ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ – Ա՛ման... (Փախչում են):

ՆԱԶԱՐ – (Մորթափրում է ծառերը) Ո՛նց թե չկան:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (Վեր թռչելով) Բո՛՛, բո՛՛... (Սարսափած դուրս է վազում դեպի Նազարը): Ըա՛ա՛մ...

ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ – (Հերևում են նրան և բոլորը շրջապատելով Նազարին, թափվում գեյրնի վրա):

ՆԱԶԱՐ – (Փախչում է դեպի Ղոռոքուղան):

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Ըա՛մմմ... (Աղաչական, բազկադարած սողում է դեպի նա) Բա՛շխի:

ՆԱԶԱՐ – Ա՛ ա՛ ա՛... (Փախչում է դեպի Ղոռոնթին):

ՂՈՐՈՆԹԻ – Ըա՛մմմ... (Բազկադարած սողում է դեպի նա) Բա՛շխի...

ՆԱԶԱՐ – Ա՛ ա՛ ա՛... (Փախչում է դեպի Ղուզղունը):

ՂՈՒԶՂՈՒՆ – Ըա՛մմմ... (Բազկադարած սողում է դեպի նա) Բա՛շխի...

ՆԱԶԱՐ – Ա՛ ան՛... (Զանազան կողմեր է վազվզում և հանկարծ վախի կարադուրյան մեջ գոռում է): Էհե՛յ... (Բռնում է ծառի բնից):

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – (Բաց թողնելով Տերտերին, չոքեչոք վազում է նրա մոտ) Օջա՛խդ ենք ընկել, Քա՛աջ Նաազար:

ՆԱԶԱՐ – Բը՛, բը՛, բը՛...

ՄՅՈՒՍ ՀՍԿԱՆԵՐԸ – Օջա՛խդ ենք ընկել, Քաա՛ջ Նազար, բա՛շխի...

ՏԵՐՏԵՐ – Թողություն արա, Քա՛ջ Նազար:

ՆԱԶԱՐ – (Տերտերին տեսնելով) Հը՞...

ՏԵՐՏԵՐ – Հաղթվել են, խնայիր, մեղավոր են...

ՀՍԿԱՆԵՐ – Բա՛շխի, Քաջ Նազար:

ՆԱԶԱՐ – (Կասկածոյր նայում է Տերտերին, հսկաներին և ապա գլխի ընկնելով ուշքի է գալիս) Հը՛մ, էսպես էր եղել բանը: Ապրե՛ս, Քաջ Նազար: (Վախեցած մտիկ է տալիս Ղոռոբուդային:)

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – (Ճակարը գեղնին զարկելով և բարձրացնելով) Քաա՛ջ Նա՛ազար, լսել էինք անունդ, քեզ չէինք տեսն ... Շատ աղաչանք ենք անում, գաս դառնաս մեր մեծավորը, մենք էլ կդառնանք քո ձորտը: Հրամայի, աշխարհք քանդենք, բերենք ոտդ: Մենակ բաշխի մեզ:

ՀՍԿԱՆԵՐ – Բա՛ա՛շխի:

ՆԱԶԱՐ – Գյադա, ի՞նչ է ձեր աշխարհքի անունը:

ՏԵՐՏԵՐ – Հսկաստան:

ՆԱԶԱՐ – Հսկաստան: Լա՛վ: Բաշխեցի՛նք:

ՏԵՐՏԵՐ.— (Խաչակնքելով) Խաղաղություն ամենեցուն: (Ինքն իրեն:) Հազիվ ազատվեցինք: Օրհնյալ լինիս, ո՛վ քաջ: (Լռություն:)

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – Հա՛ա՛մ: Հրամա՛ն է, վեր կենանք, մեծավոր:

ՆԱԶԱՐ – Վեր կենա՛ք: (Մտածում է) Վեր կացեք ու... մի քիչ

հեռու կանգնեցեք:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Թուրդ հանի, մաա՛տաղ, տակովն անցնենք:

ՆԱԶԱՐ – *(Հանում է թուրը և հսկաներն անց են կենում:)*

Լռություն

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Հիմի ի՞նչ կիրամայես, մեծավոր:

ՆԱԶԱՐ – Ոչինչ չեմ հրամայում: *(Դես դեն է նայում, որ հնար գրնի փախչելու: Ման է գալիս:)*

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – *(Հեղկում է նրան)* Հիմի ո՞նց է ուզում սիրտդ: Աղուհացի սուփրան էստե՞ղ բաց անենք, թե՞ ներսը՝ ամրոցում: Հա՛ մն...

ՆԱԶԱՐ – *(Տարակուսանքով)* Սուփրա՞ն: Էստե՞ղ բաց արեք: Էստեղ, ներսը մութ կլինի:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Ոնց որ քեֆդ է, մաա՛տաղ: *(Նազարի հեղկից ման գալով):* Քա՛ջ Նազար: Չե՞ս նստում, մատա՛ղ:

ՆԱԶԱՐ – Հը՞... *(Նստում է և փարակուսանքով մրիկ փալիս հսկաներին):*

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – *(Նստելով նրա մոտ և դառնալով մյուս հսկաներին)* Ինչ եմ ասում... Ծաշ պատրաստեցեք: Հա՛ մնմ...

ՀՍԿԱՆԵՐ – Աչքների՛ս վրա: *(Հեռանում են):*

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – *(Նրանց հեղկից)* Արջաամիս շամփրեցեք: *(Ավելի բարձր)* Հա՛ մնմ... Գոռնշամիս խաշեցեք: *(Ավելի բարձր)* Հա՛ մնմ... Ուղտամիս տապակեցեք: Հա՛ մնմ...

ՆԱԶԱՐ – *(Ամեն նոր շեշտին վեր է թռչում փեղից):*

ՀՍԿԱՆԵՐ – Շամփրո՞ւմ ենք, ապեր, տապակո՞ւմ ենք *(Ընկնում են ծառերի մեջ և հսկայական շարժումներով, լայն քայլերով ու արագ սկսում են ծառերն արմատահան անել, մրնում են ամրոցը, դուրս են բերում ահագին թաբախներ, դանակներ, վերցնում են ահագին քարեր, դնում իրար կողքի խարույկի համար):*

ՆԱԶԱՐ – *(Սարսափից շփոթված)* Հսկա ախպե՞ր...

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (Անհանգիստ) Հա՛ ա՛մ...

ՆԱԶԱՐ – (Նրանից վախենալով լուռ նստում է տեղը):

ՓԵՐԻՇԱՆ – (Հանկարծ սայթաքելով ընկնում է մի ծառի վրա, ծառը ջարդվում է, և ձյուղերը թափվում են Նազարի առջև, Նազարը վեր է թռչում, Խոզենին ծիծաղում է, մյուսները վարակվում են, հանկարծ փոթկում է նաև Ղոռոքուղան: Սկսվում է անզուսպ ծիծաղի մի փոթորիկ: Նազարը վեր է կենում տեղից և սկսում է դարձյալ անհանգիստ անցու՜ դարձ անել):

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (Նորից նետվելով) Քաջ տղերք են, մեծավոր, լավ կռվել գիտեն:

ՆԱԶԱՐ – Ձենները թող կտրեն:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Ձեններդ կտրեցեր:

ՀՍԿԱՆԵՐ – (Լռում են: Միայն Խոզենին ծիծաղը չի կարողա՜ նում զսպել: Հսկաները վրա են թափվում և սկսում են թա՜ կել) Պրծա՛վ, պրծա՛վ: (Շահարկում են իրենց գործը):

ԽՈՋԵՆԻ – (Ուզում է պոկել Նազարի գլխավերևը կախված ծառի մեծ ձյուղը):

ՓԵՐԻՇԱՆ – (Արգելելով նրան) Մի՛ պոկի, մի՛ պոկի, փտած է: (Հսկաները Խոզենուն նետում են դեպի խորքը):

ՀՍԿԱՆԵՐ – (Վերջացնում են ծառ պոկելը և սկսում են պղինձ՜ ները դնել խարույկի վրա):

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (Նկատելով Նազարի մրսահոգ դեմքը) Սիրտդ նեղանում է: Հա՛ ա՛մ... Մի արջ բերե՛մ պատռես:

ՆԱԶԱՐ – (Վախեցած) Չէ՛, հարկավոր չէ:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Լավ խոշորները կան: (Մյուս հսկաներին) Հա՛ ա՛մ: Ծաշը բերե՛ք:

ՀՍԿԱՆԵՐ – Բերո՛ւմ ենք: Հա՛ ա՛մ...(Բերում են պղինձը, դնում Նազարի առաջին):

ՓԵՐԻՇԱՆ – (Թևքերը քշլած՝ ձեռը կոխում է պղինձը. խառ՜

նում է շերեփով):

ՀՍԿԱՆԵՐ – (Թփթփալով նստում են շուրջը):

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – (Նազարին) Հա՛ մն... անո՛ւշ արա, մա՛տաղ, սիրտդ ի՞նչ է ուզում: Ե՛գ: Հա՛ մն... (Ավելի բարձր) Ո՞ւղտ: Հա՛ մն... Փի՞ղ... Հա՛ մն... (Թևքերը քշրած հանում է մաի խոշոր կտորներ և դնում Նազարի առջև) Անուշ արա: (Մյուսներին) Կերեք (Ինքը քաշում է մի մեծ կտոր, մյուսները նույնպես թևքերը քշրած հարձակվում են պղնձի վրա ու սկսում լափել):

ՂԱՌԱՂՈՒՌԱ – Հա՛ մն... մունետիկ, իմաց տուր թագավորին, թող գա կոիվ անենք: Ասա, Փերիշանին քեզ կնիկ չենք տալու: Ասա, էլ մեր թագավորը չէ՛ս:

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – Աչքիս վրա: (Ածում է պարկապզուկը՝ ձախ ձեռքի մատներով, իսկ աջով փչում է գուննան) Էյ, թագավոր, քեզ իմացում, Փերիշանը քեզ չենք տալիս: Էլ մեզ թագավոր չես: Արի կոիվ անենք:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – (Վեր է թռչում) Հա՛ մնմ...

ՆԱԶԱՐ – (Ցնցվելով) Մնար մի ուրիշ անգամ, իմանո՞ւմ ես:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – (Դես դեն ընկնելով, անհամբեր, կռվի տրամադրված) Իմանո՞ւմ եմ, մատաղ, իմանո՞ւմ եմ... (Հսկաներին) Լասա՛վ գինվեցեք, կոիվ պիտի տանք... Հա՛ մն... (Շառաչ հաննելով հագնում է գենք ու գրահր: Հսկաները նույնպես: Ապա բարձրանում է ամրոցը, այնտեղից դիտում է շրջակայքը, վազում է վար ու դարձյալ պտույտներ գործում դեսուդեն):

ՆԱԶԱՐ – (Նրա հետևից մասն գալով) Ը՛, ը՛, գյադա՞, ի՛նչ եմ ասում...

Խաղաղությունն ավելի լավ է... Իմանո՞ւմ ես:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Հը՞, հա՛ (Մեքենայաբար կրկնում է) Խաղաղությունն ավելի լավ է... (Վազում է նորից ամրոցի գլուխը

և իջնում ցած) Հա՛ մնմ... Եկա՛ն:

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – Դեսպան եկավ թագավորից:

ՆԱԶԱՐ – (Հագում է) Ըհը՛...

ԴԵՍՊԱՆ – (Մտնելով ձախից):

*Այդ ի՞նչ մարդ էք բերել, ընտրել
Ձեր աշխարհքին փեր ու իշխան.
Թագավորին չէք հարցրել
Ու անպարվել այնպես նրան:
Շո՛ւր, վա՛ր առեք այդ նոր պեպին,
Շղթա դրեք ձեռ ու ոտին,
Հիմա կգա թագավորը,
Սևացնելու դրա օրը:*

ՆԱԶԱՐ – (Դողից արամները կափկափելով, դեսուդեն է ընկ՝
նում) Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...Էս էլ քեզ նոր խաթա... Տեսնենք ո՞նց
ես պրծնում:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Կորի, գնա, անխելք մասրդուկ,
Քասջ Նագարին չեք փեսել դուք,
Տեսել էք ձեր թագավորին,
Մժեղ – մլաակ ձեր զորքերին:
Գնա, ասա թագավորին,
Որ էլ իրեն չենք ճանաչում,
Ճանաչում ենք Քաջ Նագարին,
Ասրված վերև, նա՛ մեր միջում:

ԴԵՍՊԱՆ – Կերթամ կասեմ թագավորին:
Գա սև կապի թող ձեր օրին: (Գնում է):

ՆԱԶԱՐ – (Ճամփա որոնելով փախչելու) Ջա՛նըմ, էս իմ ձին
ո՞ւր տարան:

(Ման է գալիս անհանգիստ):

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – (Հսկաներին):

*Հա՛ մնմ. զեենք կապեք, պասարասարվեցեք,
Քաաջ Նազարին հեարևեցեք:
Եկե՛ք մեջտեղ – շաարվեք մի՛ մի,
Կոհի՛վ պիպի բացվի հիմի:*

(Փողեր են փչում)

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – Թշնամիները երևացի՞ն...

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Հա՛ մ... Բերեք շուտով Նաազարի ձին:

ՆԱԶԱՐ – Գյաղա, մի ուրիշ անգամ կանեիք (*Հազում է*): Ի՞նչ դրա ժամանակն էր:

ՀՍԿԱՆԵՐ – *Մեջտեղ բերեք Նազարի ձին,
Թշնամիներն երևացին:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ – *Ապրի մեր մեծ Քաջն Նազար,
Ո՛նց պիպի ջարդի հարյուր հազար:*

(Բողոքը զինված շարժվում են աջակողմը, հսկաները, բա՛ցի Ղոռոքուղայից, բարձրանում են ամրոցի գլուխը: Հեռվից լսվում է փողերի ձայն: Ապա հեարզհեարե գորքերի գոռոց):

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – Զորք է գալիս, պա՛հ, պա՛հ, պա՛հ, պա՛հ:

ՀՍԿԱՆԵՐ – Զորք է գալիս, վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Քաաջ Նազարը էստեղ է, հա՛...

ՀՍԿԱՆԵՐ – Փախչենք, ապեր, շատ են, վա՛յ, վա՛յ:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Ո՞ւր եք փախչում, շաան լակոտներ: Հոգիներ՛րդ կհանեմ, հա՛... Քաաջ Նազարը կթողնի՞, որ փախչեք: Հա՛ մնմ... Գուրգերդ ամուր բռնեցեք:

ՀՍԿԱՆԵՐ – Մեծ ապեր, արի տե՛ս, շատ են:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – *(Բարձրանում է ամրոցը) Բո՛հո՛հ... էէս ի՞նչ է:
(Վայր իջնելով և ընկնելով Նազարի ոտները) Հա՛ մնմ...
Ամա՛ն, Քաջ Նազար:*

ՆԱԶԱՐ – Ամա՛ն:

ՀՍԿԱՆԵՐ – *(Նույնպես ընկնելով Նազարի ոտները) Ամա՛ն:
Քաջ Նազար:*

ՆԱԶԱՐ – Աման: (Առանց զենքի դուրս է փախչում):

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – Ո՞ր է գնում առանց զենքի: Բռնեցե՛ք:

ՀՍԿԱՆԵՐ – (Բռնում են Նազարին և հեղբայրները զենքեր են կապում նրա վրա):

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – Բերեք մեր ձին (Բերում են): Նստեցե՛ք:
(Նստեցնում են)

ՆԱԶԱՐ – (Սասարիկ անհանգիստ է: Չորս կողմն է նայում, որ ձանկա գլուխ փախչելու և երկյուղից հեղձեցնող ինքն իրեն քաջալերելով ու սարսափի մեջ գլուխը կորցնելով) ԸՐՐՐՐՐՐՐՐ, կրիվ է, քեզ տեսնեմ, հայ – հանձն՛ յ:

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – Հիի՛մի, մատա՛ղ, հիի՛մի, համբերի՛:
(Սակայն Նազարը մի հնարք է ուզում գլուխը փախչելու: Հանկարծ աչքը գցում է փրած ծառի ուրիշ, որ կախված է իր գլխի վերևը: Շարժումներ է անում, որ հարմարեցնի այնպեղ բարձրանալու: Հեռվից աղմուկ է լսվում, որ գնալով սասարկանում է):

ԹԱԳԱՎՈՐԻ ԶԱՅՆԸ – (Աջից) Ո՞ր է անզգամ ապստամբը, առաջ բերեք:

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – (Դուրս նայելով) Պիի՛նդ կաց տեղդ, հիի՛մի կգա: (Նազարին) Դե, քեզ տեսնենք, Քա՛ջ Նազար:

ՀՍԿԱՆԵՐ – Վրա տուր, Քա՛ջ Նազար:

ՆԱԶԱՐ – (Դողում է ահից) Էհե՛նե՛յ... (Շուտ է գալիս և նստում երեսը դեպի ձիու գավակը, ու ձեռները գցում է ծառի ուրիշ: Հսկաները գոռում են: Հանկարծ ձին խրպնում է և թռիչք գործում առաջ: Ճյուղը կոտրվում է, մնում է Նազարի ձեռքին: Եվ սա ձիու հեղբայր միասին թռչում է դեպի թշնամին: Լսվում է Նազարի գոռոցը) Աման...:

ԹՇՆԱՄՈՒ ԶՈՐՔ – (Դրսից) Ծառը պոկե՛ց, փախե՛ք...

ՂՈՌՈՒՑՈՒՂԱ – Թշնամին փախչում է... Հասե՛ք...

(Հսկաները հարձակվում են թշնամու զորքի վրա):

ԶՈՐՔ – Ա՛ման, Քաջ Նազարն եկավ...

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Զաա՛րկեք: (*Կռիվ, գոռոց, իրարանցում, որ
գնալով հեռանում է*):

ԶԱՅՆԵՐ ԴԻՍԻՑ – Այ սպրե՛ս Նազա՛ր, ո՛նց է քշում:

– Ո՛նց պոկեց ծառը, տես ո՛նց է ջարդում:

– Փախա՛ն, մարդ չմնաց: (*Լռություն*):

– Նազարին բերում են:

*(Զայները մոտենում են հեկզհեկտ, և շուրջով ներս են գալիս
հսկաները, ժողովրդի հետ, ձիու վրա բերելով Նազարին,
որ սարսափից ուշագնաց է եղել):*

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Ծառը ձեռիցն առե՛ք, վե՛ր բերեք ձիուց: Ապրի
Նազարը:

(Նազարին վայր են բերում ձիուց և առնում ձեռքի ճյուղը):

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Խաալիներ բերեք, բաարձեր շարե՛ք: Նաազար
իշխաանը թող հանգստանա, գնացեք դաշտից ավաարը
բերեք:

ՏԵՐՏԵՐ – (*Թաքնված տեղից դուրս գալով*): Մատաղների էլ
պղինձը շարեք:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Ազգային ճաշի սուփրան բա՛ց արեք:

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – (*Աշտարակից*) Փախած թշնամուց դեսպա՛ն է
եկել:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Հա՛ ա՛մամ...

Նեե՛ղն է ընկել,

Կաանչեք, տեսնենք,

Վիհզը պոկենք:

(Դեսպանին ներս են բերում):

ԴԵՍՊԱՆ – Հաղթված, ջարդված մեր քաջ զորքից,
Ժողովրդից ու աշխարհքից
Խնդիրքով ենք եկել ահա,
Քաջ Նազարին խնդրենք հիմա:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Հա՛ մնմ... սասա՛...

ԴԵՍՊԱՆ – Մեր թագավորն սպանվեց էս կովի մեջ: Ժողովուրդն ու աշխարհքը մնացել է անթագավոր: Հիմի մեր ջարդված զորքը, ողջ աշխարհքը խնդրում է Քաջ Նազարին, որ նա մեր աշխարհքն էլ միացնի ձեր աշխարհքին և դառնա մեր ու ձեր թագավորը:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – *(Նազարին)* Քաաջ Նազար, կուզե՛ս թաագավոր դառնաս:

ՆԱԶԱՐ – *(Ուշքի գալով, ձայնը փորն ընկած)* Բերեք, կդառնամ:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – *(Դեսպանին):*

*Գնա հայտնիք ձեր քաջ զորքին,
Ժողովրդին ու աշխարհքին,
Որ մեր Նազար մեծավորը,
Դառավ մեր – ձեր թագավորը:*

ԴԵՍՊԱՆ – Երթամ հայտնեն մեր քաջ զորքին, ժողովրդին ու աշխարհքին: *(Մեկնում է)*

ՎԱՐԺԱՊԵՏ – Կեցցե՛ թագավոր փրկիչ Նազարը, ջարդեց հազարը, ջարդի հազարը:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ – Կեցցե՛ Նազար թագավորը:
(Զուռնաչիները նվագում են)

Վարագույր

ԱՐԱՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԸ ԹԱԳԱՎՈՐ

Պալատական սրահ, արևելյան ոճով զարդարված, աջակողմը՝ արքայական թախար, դիմացը՝ վարագույրով սքողած մուտք: Իսկ ձախակողմը՝ պարզգամբ, որ բացվում է հրապարակի վրա: Պարզգամբի պարի վրա, դիմաց ու ձախ պարերի անկյունում դեպի դուրս է նայում մի այլ փոքրիկ պարզգամբ՝ հովանիով: Թախարի մուր պարին է կպցրած վագրի մորթին:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Ներս է գալիս և բարև բռնած կանգնում վարագույրի աջակողմը: Չոր ու ցամաք, արագաշարժ, մանրաքայլ արարած՝ մկան աչքերով, շարժումները ծիսական, մեքենայական):

ՆԱԶԻՐ – (Ներս մրնելով խոնարհ ողջունում է Սենեկապետին) Տեր ի՛մ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Պարսկական ողջույնով) Տեր ի՛մ:

ՆԱԶԻՐ – (Կանգնում է Սենեկապետի դիմացը):

ՎԵԶԻՐ – (Ներս մրնելով Սենեկապետին ու Նազիրին ջոկ ջոկ) Տեր իմ:

ՆԱԶԻՐ –

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – } (Իրենց հերթին) Տեր ի՛մ:

Մրնում են սպա մյուս պաշտոնյաները՝ Ջորապետ, Գանձապետ, պալատականներ, ու բոլորը նույն կարգով ողջունելով իրար՝ կանգնում են երկշարք ու բարև բռնած՝ սպասում երկյուղածությամբ:

ՆԱԶԻՐ – (Սենեկապետին) Արթնացե՞լ է Գերագույնը:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Երեկոյան ընդունելով մահի՛ձ՝ անփույթ ննջեց

մինչև արշալույս, ծագեց արեգական հետ և ահա իսկույն կճառագե արեգնափայլ:

ՆԱԶԻՐ – Անմոռա՞ց օրեր են: Ի՞նչ էր մեր պետության նավը մեր նախկին պարտված թագավորի օրոք: Ալեկոծյալ տախտականած:

ՎԵՋԻՐ – Այո՛, ինչ Գերագույնը հաղթեց մեր նախկին ժլատ ու ապիկար թագավորին, ես երջանկությունից չեմ քնում:

ՆԱԶԻՐ – Ես ևս չեմ քնում: Եվ արդարև, Նազար երջանիկը երջանկացրեց մեր պետությունը և հիմա արժան է և իրավ, որ ինքը հանգիստ առնե պահ մի:

ՄԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Երջանկությունը իմ էլ աչքերից քունը խլեց: Վայելում եմ հարատև արթնություն մի, որ դրախտային քնի է օրինակ:

ՆԱԶԻՐ – Երջանկություն: Սա թագավոր չէր, այլ երկնային մանանա՛: Եվ անձկալի՛: Վեց նահանգ սրա օրով ես կցեցի իմ իշխանության կալվածներին:

ՎԵՋԻՐ – Չորս նահանգ էլ ես կցեցի:

ԶՈՐԱՊԵՏ – Ես կալվածատեր դառա, որ երբեք չէի լինի նախկինի օրոք:

ՄԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Հոգևոր դասն էլ պարարեց օրինավոր:

ՆԱԶԻՐ – Միով բանիվ՝ ամենքս լավ դրստվեցինք:

ՎԵՋԻՐ – Դու դեռ սպասի՛ր, տեր իմ, էլի կդրստվենք:

ՄԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Աստված մեծ է: Աղաչենք մի պատերազմ էլ տա:

ՆԱԶԻՐ – Այն Աստվածը, որ մինը տվեց՝ մյուսն էլ կտա հայրաբար:

ԶՈՐԱՊԵՏ – Թագավորներս էլ՝ Աստծու տվածից քաջարին դուրս եկավ: Սպասենք նոր հաղթանակի:

ՆԱԶԻՐ – Ուրեմն, տիարք, օգնենք թագավորին իր ծանր պարտականությանց մեջ:

ԲՈՒՆՈՐԸ – Օգնե՛նք, օգնե՛նք:

ՆԱԶԻՐ – Եվ Աստվա՛ծ պահե թագավորին:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Անհանգիստ շարժուններով դուրս է վազում և ներս նայելով)* Գերագո՛ւյնը...

ԲՈՒՆՈՐԸ – *(Երկրպագում են և մնում երեսները գեպնին):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս վազելով ու դողդոջ ձեռներով վարագոյրը բաց անելով)* Ահիվ կացցուք:

(Ներս է մտնում Նազարի՝ թագավոր. և շարի հայարդ գլխների վրայից անցնելով՝ առաջանում է դեպի թախարը և կանգնում է նրա մոտ՝ երեսը դեպի պալատականները: Նրա հետևից՝ նույնպես պալատականների գլխի վրայից անցնելով գալիս է Սաքոն, նոր զգեստներով ու դրոշակը ձեռին կանգնում է նրա հետևը):

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Երջանիկ ընդունելություն Նազար արքային: Օր երեսներորդ: Երկյուղածությամբ առա՛ջ մատիք: Աստված պահե թագավորին:

ԲՈՒՆՈՐԸ – *(Կիսաբողոր կանգնում են Նազարի առաջ և խոնարհ երկրպագում)* Ամեն: *(Մնում են երեսները գեպնին):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Առաջ է գալիս և ոլորած թուղթ բանալով՝ գլուխ է քալիս Նազարին և սկսում կարդալ)* Թագավո՛ր քաջ, արեգակն արդարության, ծո՛վ խելաց, կարողության բազուկ, բերան ճշմարտության, համարձակվում եմ կարդալ այսօրվան հրամանը, որ գիշերս հրամայեցիր այսօրվան օրվան, որ և ահավասիկ ահա: – « Ես, Նազար հազարերորդ անհասանելի կամոքն Աստուծո թագավոր և կրոնապետ Նազարստանի, Տիտանստանի, Գոգա և Մոդոգա, Աճուճա և Պաճուճա և այլն, և այլն: Տեր աշխարհի, հաղթող ամենից և ամենայնի, ահավասիկ հրամայեմ, կարգադրեմ, օրինեմ և տնօրինեմ: Թող այսօր էլ արեգակը ծագե արևելքից և մայրամուտ ունենա արևմուտքում: Մարդիկ

ծնվեն և մեռնեն: Եվ ամենայն գործ մարդկային, որ գործվի, թող շարունակե գործվել: Որով թող կատարվի խոսքն Աստուծո և օրենքը մարդկային, թե «թագավորք հրամայեն և աշխարհք դառնա»: Ստորագրված է՝ «Նազար հազարերորդ»: Ընդ իսկականին ձիշտ է՝ քարտուղար-քարտուղարաց՝ Բաղախորիկ»:

ՆԱԶԱՐ – *(Ձեռքով նշան է անում, թե հավանում է):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Համարձակվում են բարձրացնել աչքս դեպի երկինքը երեսհարթիդ՝ սպասելով, թե ունե՞ս այլ հրաման, կենտրոն տիեզերաց: *(Լռություն):*

ՆԱԶԱՐ – *(Գրպանից հանելով բանալի և մեկնելով Սենեկապեփին)* Քիշմիշ բեր:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Քիմք նրբաձաշակության, արդյոք Հնդկաստանի՞ խաղողանույշ կհաճեիր, թե՞ Հաբեշտանի:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ է դուրս տալիս: Քիշմիշ՞ բեր, որը կլնի՞ կլնի:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ստույգ հրամայեցիր, բերան ճշմարտության: Կնշանակե՞ երթամ բերեմ որևէ քիշմիշ:

ՆԱԶԱՐ – Հա՛, հա՛, «որևէ քիշմիշ», հայվա՛ն, դե հա՛յդա:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Գնում է):*

ՆԱԶԻՐ – *(Ընկողմանում է թախարի վրա և աջ ոտը դնելով վերը, ձախը կախ է գցում կիսովին: Համրիչը մեկնելով պայտարականներին)* Է, դեսը մտիկ: Տերությունը կարգի՞ն է: Մխալություն հո չկա՞: Նազիր – վեզի՞ր:

ՆԱԶԻՐ – } Ամեն ինչ օրինավոր է, թագավոր իրավագոր:

ՎԵԶԻՐ –

ՆԱԶԱՐ – Զորապե՞տ, գորքը ո՞նց է:

ԶՈՐԱՊԵՏ – Քա՛ջ, թագավո՞ր քաջ:

ՆԱԶԱՐ – Խազնադա՞ր, խազնա՞ն ո՞նց է:

ԳԱՆՁԱՊԵՏ – Հաշիվներն ստույգ են, թագավոր բազմահաբուսա:

ՆԱԶԱՐ – Հիմի կերթաք ու տերությանը լավ մտիկ կտաք:
Ամեն բան կարգին: Զորք է, հաշիվ է, հարստություն է՝ լավ
կպահեք, թե չէ կարկաժներդ կձղեմ, հա՛րամգադաներ:
Ահա ինձնից հրամանք: Տերության մեջ գողություն չլինի:
Թալանները լավ տեղավորեք: Զգողանա՛ն: Իմացա՛ք:

ԲՈԼՈՐԸ – Իմացանք, տեր արքա:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս գալով)* Փոթորիկ բարկության, նոր իշ-
խաններն ակնկալում են ունկնդրությանդ:

ՆԱԶԱՐ – Հը՞:

ՆԱԶԻՐ – Զորբաշենցի Թամադա իշխանը և Ղոռոբուդա Բդեշ-
խը իր խմբով:

ՆԱԶԱՐ – Է, վե՛րջը...

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ասել կուզե՛ իշխանն Սենեկապետ Բոնաշենցի
այլ և խոզերինջն և Վարազենի և համհարզ նորին:

ՆԱԶԱՐ – *(Անհանգիստ շարժումով)* Ովքե՛ր են, ջա՛նըմ, ասա
ներս գան:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս է հրավիրում Թամադային, Ղոռոբուդա-
յին և մյուս հսկաներին, բոլորն էլ իշխանական նոր զգեստ-
ներով):*

ՆԱԶԱՐ – *(Նրանց տեսնելով)* Բո՛, Թամադա՛ն է, Ղոռոբուդան,
Էլի՛, Էդպես ասեք: *(Նրանց)* Հը՞, եկա՛ք:

ԹԱՄԱԳԱ – Եկանք, թագավորն ապրած կենա:

ՆԱԶԱՐ – Լա՛վ եք:

ԹԱՄԱԳԱ – Փառք Աստուծո, լավ ենք, թագավորն ապրած կե-
նա:

ՆԱԶԱՐ – Բոլոր ղորբաշենցիներիդ և հսկաներիդ մի – մի երկ-
րի իշխան կարգեցի: Հող ու ժողովուրդ ստացա՛ք:

ԲՈԼՈՐԸ – Ստացանք, թագավորն ապրած կենա:

ՆԱԶԱՐ – Հիմի ինձանից հրամանք: Բոլոր զորբաշենցիքդ
ու հսկաներդ պիտի ապրեք պալատիս մեջ, ղոլամ պիտի

դառնաք: Անձ պիտի պահենք: Ձեր հողերը կտաք կառավարչի, ժողովուրդը կաշխատի՝ դուք կուտեք: Եվ հրաման չէ, որ դուք աշխատեք: Հիմի ամենքդ ազնիվ եք: Իմացա՞ք:

ԹԱՄԱԴԱ – Իմացանք, թագավորն ապրած կենա:

ՆԱԶԱՐ – Ղոռոբուղա իմացա՞ր:

ՂՈՌՈՐՈՒՂԱ – Իմաա՛ցա: Հա՛ա՛ մնն... Թագաավո՛ր:

ՆԱԶԱՐ – Կանա՛ց: Ձենդ քաղաքավարի՛ հանի: Պալատ է, ախոռ չէ: Հայվան: *(Ամենքին)* Դե, հիմի սաղ եղեք: *(Սաքոյին)* Իշխան Սաքո, դրոշակը թող:

ՍԱՔՈ – *(Դրոշակը փնկում է թախարի ծայրին):*

ՊԱԼԱՏԱԿԱՆՆԵՐ – *(Խոնարհ գլուխ են փայխու ու հեռանում):*

(Սաքոն հեղկում է նրանց, Սենակապետը հեղկում է սրան):

ՆԱԶԱՐ – *(Հավ ընկողմանելով թախարի վրա)* Ուխտա՛յ... Էո՛ո՛Ֆ...

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս է մտնում մի մանկլավիկի հետ, որ ձեռնին մաքուցարան ունի՝ վրան քիշմիշ: Սենակապետը նշան է անում մանկլավիկին, որ հրամցնի թագավորին: Մանկլավիկը զանազան ձևեր է անում, ապա աջ ծունկը գեղկնին դնելով և բարձրացնելով՝ մոտենում է Նագարին և հրամցնում քիշմիշ):*

ՆԱԶԱՐ – *(Ապրակելով մանկլավիկին)* Ի՞նչ ես ծոմովում մեյմուների պես: Քիշմիշը բեր, էլի՛:

ՄԱՆԿԼԱՎԻԿ – *(Քիշմիշը դնում է Նագարի թախարին):*

ՆԱԶԱՐ – Ռա՛դ եղիր:

ՄԱՆԿԼԱՎԻԿ – *(Հեռանում է զանազան ձևերով):*

ՆԱԶԱՐ – *(Սենակապետին)* Դո՛ւ ինչ տնկվեցիր իշի պես:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Պատկերդ գեղեցկության, երեսհարքդ այսօր դեռ լվացումն ու օծումն չի ընդունել արքայաբար:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Արդյոք վարդաջրո՞վ հաճելի կլինի թարմացնել երեսհարքդ, սովեր արեգական, թե՞ այլ բուրավից թարմա-

շունչերով:

ՆԱԶԱՐ – Չհասկացանք:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ձյուն մաքրության, այսօր դեռ չես լվացվել:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ հորս ցավն է էդ ամեն օր լվացվելը: Ծովաքա՛ր եմ, թե՛ լվացքի տաշտ: Չի՞ լինի, որ չլվացվեմ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Կարգ է թագավորաց: Գանձարան օրինապահությամբ:

ՆԱԶԱՐ – Իշի կարգ: Ամեն օր լվացվի, հա՛ լվացվի:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Կբարեհաձեի՞ր անցնել լողարանի օթյակը: Ձայն ավետյաց:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ, բաղնի՞ս:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Այո, տեր իմ, բաղնիս:

ՆԱԶԱՐ – Երեսարբիչը թրջի, բեր, թող վերջանա գնա: Ո՞վ գլուխ ունի տեղից վեր կենալու:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Խոր գլուխ փալով)* Կատարող եմ բոլոր հրամանացդ, էլ ոչինչ չե՛ս օրինում, գրիչ երկնային:

ՆԱԶԱՐ – Դե, էլ հերիք է, յա՛լլա: *(Քացի է փալիս):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Գլուխ է փալիս և հեռանում):*

ՆԱԶԱՐ – Բաղնի՞ս: Իշի թոռ, պապս բաղնիսում մեռավ, ա՛:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Մտնում է երկու սպասավորի հետ, որոնցից միսնը բերում է անուշահոտ ջրեր, իսկ մյուսը թևին գցած երեսարբիչներ, դենջակ և սփածանելի: Նրանք Սենեկապետի ցույց փլած ձևերով նախ թաց երեսարբիչով սրբում են Նազարի երեսը, ասպս և օծելով նրան՝ լայթերը փայթաթում են մեջքին: Սենեկապետի ցուցմունքով):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ցույց է փալիս)* Օծեցեք նախ քիթը արեգակնային գեղեցկության: Այդպես: Սփածանալի հրամցրեք: *(Սպասավորները սրբում են Նազարի քիթը):* Այդպես: Հիմա յոթն կաթիլ հնդկական վարդեջուր կաթեցրեք դնչին շնորհաց աղբյուրի: Այդպես: Դենջակ *(Սրբում են դունչը)* Երեք կաթիլ

արաբական ստաշխենի սքանչելյաց ծոծրակին: Այդպես: Ղենջակ: Ամենայն գգուշությանը և երկյուղածությանը երեք անգամ կաթիլ Շիրազի վարդեջուր՝ ամպաշուք հոնքերին և ընչանցքներին: Այդպես: Ղենջակ:

ՆԱԶԱՐ – *(Ծամածռելով դեմքը և աչքերը ճպճպացնելով)* Կացե՛ք, կացե՛ք, հայվաններ, աչքերս լցվեցին:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Դադար պահ մի:

ՆԱԶԱՐ – *(Հոտորելով օդի մեջ)* Հը՛մ... Լավ հոտ ունի անիծածը: Ապա մի էն թասի մեջ մի քիչ ածեք բերեք: *(Բերում են: Խմելով)* Լավն է: Բո՛ւ... զուր տեղը ինչի՞ եք փչացնում: Էլ չփչացնեք: Հարկավոր չէ: Ամեն օր բերեք, ես կխմեմ: Հիմի՛ յալլամ:

ՄԱՆԿԱՎԻԿՆԵՐ – *(Հավաքում են շերտն ու սրբիչները և գնում:*
Մենեկապետը հեղուկ է նրանց):

ՆԱԶԱՐ – *(Թիկն է փալիս ու քիշմիշ ուրելով, սկսում է երգել:*
Նրան ձայնակցում է Սաքոն) Աման է՛յ, այ ջան, ջան, ջան,
է՛յ աման, աման:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս մտնելով)* Ունկն ողորմածության: Մի գեղջուկ կին է եկել և հրամանոցդ տեսությունն է խնդրում:

ՆԱԶԱՐ – Հա, հետո՞: Ի՞՞՞ թոռ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Մի գեղջուկ կին է եկել, կհաճի՞ս արժանացնել իրեն արեգնատեսիլ երեսհարքիդ:

ՆԱԶԱՐ – Չեմ հասկանում ինչ ես ասում, գնա ասա *(Երգելով)*
Հա՛...

ՍԱՔՈ – *(Երգում է)* «Գնա ասա հա՛»...

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Գնում է):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Ներս է մտնում և կանգնում շեմքին):*

ՆԱԶԱՐ – *(Չի նկատում նրան, շարունակում է երգել):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Մի քայլ առաջ է գալիս):*

ՆԱԶԱՐ – *(Նայելով նրա կողմը)* Հը՛, ո՞վ է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Առաջ գալով):* Չես էլ ուզում ճանաչե՛ս... Ես եմ,

Ուստիա՛նը:

ՆԱԶԱՐ – Փրե՛... Աղջի Ուստիա՞ն, դու ե՞ս: Արի՛, արի՛:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Վա՛յ: Էս դրուստ է: Էս ի՞նչ բան է: Երա՛գ է: *(Առաջ է գալիս և զարմացած նայում Նազարին)* Էս ի՞նչ բանի ես, այ մարդ:

ՆԱԶԱՐ – Տեսնում ես, էլի: Աշխարհքը բռանս միջին:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Տարակուսելով)* Վա՛յ, ինձ ասում էին, չէի հավատում: Յանի էս դրո՞ւստ է:

ՆԱԶԱՐ – Դրո՞ւստ է, Ուստիան խանում, դրուստ է: *(Մոլորենում է և քիթը մոլորեցնում Ուստիանի քթին)* Ասում էիր, թե ինձնից բան չի դուրս գա: Տեսա՞ր: Ասում էիր, թե վախկոտ եմ: Տեսա՞ր: Հիմի ո՞վ է ինձնից քաջ, ո՞վ է ինձնից խելոք, ինձնից հարուստ: Հա՛: Դու գիտե՛ս, թե տերություններ են ինձնից դողում: Գիտե՛ս, թե տերությանս սահմանները ո՞ր աշխարհքի ծերերն են: Դուռը վրաս կփակե՛ս: Դե գնա, հիմա թագավոր եմ: Կերա՞ր: *(Գնում է իր տեղը):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Աչքի տակով նայում է նրան)* Գլխի չեմ, թե էս ո՞նց եղավ...

ՆԱԶԱՐ – Լա՛վ մտիկ տուր: Տեսածիդ հավատո՞ւմ ես: Թագավոր՞ր եմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչ ասեմ, դրուստ է, թագավոր ես:

ՆԱԶԱՐ – Հա – բբա՞... թագավոր եմ ու աշխարհք եմ դողացնում: Հիմի ի՞նչ կասես քո խելքին:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչ պիտի ասեմ:

ՆԱԶԱՐ – Չէ, ասա, էլի՛, խելքդ խե՞լք էր:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչ ասեմ: Մինչև հիմի ունեցած խելքով՝ էսպես չպիտի լիներ: Հիմի երևում է, որ իմ խելքը դրուստ խելք չէր եղել:

ՆԱԶԱՐ – Հա՛, էդպես: Դե հիմի արի ձեռս պաչ արա ու դառի թագավորի թագուհի:

- ՈՒՍՏԻԱՆ** – Բո՛ւ, բո՛ւ... արևի՛դ մատաղ, դրո՛ւստ: (*Համբուրում է Նազարի ձեռքը*) Վա՛յ, խելքս կկորցնեմ, ես թագուհի՞ եմ:
- ՆԱԶԱՐ** – Դե հիմի շորերդ փոխի ու խելքդ էլ հետը, էն հին խելք էր: (*Դեպի դուրս*) Է, տո՛՛ Սենեկապետ:
- ՍԱՔՈ** – Է, տո՛՛ Սենեկապետ:
- ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ** – (*Ներս է մտնում*):
- ՆԱԶԱՐ** – Ուստիան խանումի համար հին թագուհու շորերից մի լավ ձեռք հանել կտասս վերի ամբարիցը: Իմացա՞ր:
- ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ** – Խոնարհաբար իմացա, շեփոր հրամանի: Միայն, երկինք ստածության, զգեստը իբրև օծյալի՛, թե՛ հարձի համար լինի:
- ՆԱԶԱՐ** – Մոտ արի՛: (*Սենեկապետը մոտենում է, ծոծրակին բոխելով*) Հը՛ լեզվի՛դ տուր, էլի՞ էդ լեզուն: (*Մի հայր քացի փայով*) Դե, հայդե:
- ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ** – (*Գնում է և եր գալիս*) Առաքեցի պատվերն առ պատկանելոյն: Անձրև կենաց, և ճեպական արագությամբ կհղվի զգեստը:
- ՆԱԶԱՐ** – Լավ: Սամույր քուրքս բեր գցի վրաս ու գնա: Ուստիան խանումի համար չարագ բեր, մինչև շորերը պատրաստեն: Էն ոսկե սինիով բեր, թող տեսնի: (*Սենեկապետը դուրս է գնում և ներս է մտնում սպասավորների հետ, որ բերում են Նազարի ծիրանին և միաժամանակ ոսկե մայրուցարան՝ վրան զանազան քաղցրավենիներ և չոր մրգեղեն: Սենեկապետի ցուցմունքով, սպասավորները հազցնում են Նազարին և սպա մայրուցարանը դնում Ուստիանի առջև, որ գյուղական կնոջ նման խունջիկ՝ մունջիկ անելով վերցնում է*): Հիմա էլ գնա ոսկե թագս բեր: (*Սենեկապետը գնում է: Նազարը ձգվում է թախտի վրա*) Օխա՛յ... Էո՛ֆ... ա՛յ տղա, ի՛նչ լավ բան է թագավորությունը: Ափսոս չէ: Ի՛նչ էի անխելքացել, էնքան ժամանակ մնացել գեղում վեր ընկած:

Մատս մատիս չեմ կպցնում: Կե՛ր, խա՛հ, քնի՛, վե՛ր կաց, գնա բաղչում մա՛ն արի, եկ ճա՛շդ անուշ արա, հետո թի՛նկը տուր բարձին ու նարգիլե քաշի *(Երգում է)* Ա՛ ման, ա՛ ման, այ ջա՛ն:

ՍԱՔՈ – *(Չայնակցում է):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Բերում է թագը և դարձյալ նույն ձևերով դնում Նազարի գլխին, որը դեռ երգում է):*

ՆԱԶԱՐ – Մի՛ սխմի, հայվա՛ն: *(Ուսարիանին)* Հա՛, առավոտից, ախպեր ջան, նստում եմ թախտը ու հրամայում եմ մինչև ճաշ: Հետո բերում եմ ճաշը, ու աչքդ բարի տեսնի՛ դնում եմ առջևդ լավ եղը, մեղրը, կարագը, գաթան, գառան փլավը: Անո՛ւշ արա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ե՛ս էի, որ չորթան էլ չունեի տանը:

ՆԱԶԱՐ – Պալատս, ախպորս ասեմ՝ հարստության ծով է: Հարյուր ու հինգ հազար ծալք տեղաշոր, լավ դուրծնի յորդան – դոշակ մենակ էս վերի քոշկում կա: *(Սենեկապետին)* Գյադա, աշխարհքը բեր, բռնեմ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Գնում է):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Վո՛ւյ, ի՞նչ լավ է: Ասել է մեզ համար կապրենք հիմի:

ՆԱԶԱՐ – Կապրենք... քեփ կքաշենք, սաս: *(Երգում է կարճ)* Ա՛ ման, ա՛ ման, այ ջա՛սան:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Կապրենք ու սրանից դենը էլ իրար դիպչողական խոսք չենք ասի: Մարդ ու կնիկ ենք՝ ի՞նչ ունենք բաժանելու: Էսօր – էսօր դու թագավոր ես, ես՝ թագուհի: Մեզ համար հիմի սագական չի հասարակի պես ժած գալը, կովելը, ես ի՞նչ իմանամ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Բերում է աշխարհագունդը սպասավորի ձեռքով, մաքրուցանում է Նազարին և դուրս ելնում):*

ՆԱԶԱՐ – Լավ կյանքի մեջ ընկա: Ուստիան, լավ, ափսոս առաջ էր եղել: Ասում ես երագ է, էլի *(Դեպի դուրս)*: Էյ, գյադա,

Սենեկապետ: *(Սենեկապետը ներս է գալիս)* Մոտ արի:
(Թեթև ապրակ է փայխս նրան) Հը՛...

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ի՞նչ կհրամայես, տե՛ր իմ:

ՆԱԶԱՐ – *(Բթից բռնում թափ է փայխս)* Հը՛... *(Սպասում է)* Ցավե՞ց:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ցավեց, տեր իմ:

ՆԱԶԱՐ – *(Բռնում է Սենեկապետի ականջը: Ուարիանին)* Ահա՛ն, հիմի տես: *(Հույ է փայխս: Սենասկապետը աշխատում է դեմքի կծկումները զսպել և կուչ ու ձիգ է գալիս՝ նստելով ու վեր կենսալով)* Էս երա՞զ է *(Սենեկապետին)* Ռադ եղիր: *(Սենեկապետը գնում է)* Չէ՛, ջանմ, քեֆիդ նայիր, երազ չկա, բոլորը ձիշտ է: *(Երգում է)* Ա՛ման, անան, այ ջա՛ն: *(Իրան դրստելով)* Էո՛ֆ...*(Ձանձրոյթ զգալով)* Էհ, հիմի ի՞նչ անենք: Լա: *(Դեպի դուրս)* Նազիր – Վեզիր:

ՆԱԶԻՐ – *(Ներս ընկնելով և դռան մեջ իրար դիպչելով):*

ՎԵԶԻՐ – Հրամայի, թագավորն ապրած կենա:

ՆԱԶԱՐ – *(Դեպի դուրս):* Զորավա՛ր, Խազնադա՛ր:

ԶՈՐԱՎԱՐ – *(Ներս ընկնելով)* Հրամայի, թագավորն ապրած կենա:

ԳԱՆՁԱՊԵՏ – *(Լռություն):*

ՆԱԶԻՐ – Ի՞նչ կհրամայես, տեր:

ՆԱԶԱՐ – Ինչ կհրամայե՞մ: *(Հայր – հայր արտասանելով)* Ոչինչ չեմ հրամայում, գնացեք:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Գնում են):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ինչի՞ կանչեցիր:

ՆԱԶԱՐ – Ոչինչ, հենց էնպես, քեֆի համար: *(Ծիրանին դրստելով և իրան շրկոտելով)* Էո՛ֆ...տեսնում ե՛ս, Ուստիան, ոնց են հոլի պես պտտվում չորս կողմն *(Ուարիանի ուրելը դիպելով)* Լա՛վ անուշ արա, Ուստիան, շատ կա, վախիլ մի: Մի քիչ էլ ջերդ ածա, բաղչում չարազ կանես. լավ Բաղդադու խուրմա կա մեջը:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Է, ասել է, էլ տուն չենք գնա:

ՆԱԶԱՐ – Տո՛ւն: Ի՞նչ հորս ցավն եմ թողել տանը: Տունը պրծա՛վ:

Հա՛յ գիտի տուն: Երազը նա էր: Իսկը որ երազ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս մտնելով նաժիշկների հետ Ուստիանի զգեստներով)* Եթե թագուհին կրարեհաճի զգեստավորվել, նաժիշտները պատրաստ են:

ՆԱԶԱՐ – *(Տարդելով նրան և ծանածռելով)* Բե՛, բե՛, բե՛, բե՛, բե՛, բե՛...

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ուրեմն ի՞նչ կիրամայես կարգադրության մա- սին, Օրենսդիր շնորհաց:

ՆԱԶԱՐ – *(Լեզու հանելով և ծանածռելով)* Բե՛, բե՛, բե՛, բե՛, բե՛, բե՛...լեզվիդ տուր... Ի՞նչ ես ուզում:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Թագուհու շորերը պատրաստ են, տեր:

ՆԱԶԱՐ – Դե, էդպես ասա, իշի կտոր: *(Ուստիանին)* Դու շո- րերդ հագի, ես էլ մի բարձրանամ այվանը, այք ածեմ տե- րության, տեսնեմ ամեն բան կարգի՞ն է, որ կպրծես՝ իմաց արա, գնանք բաղչա: Իշխան Սաքո, դրոշակն առ: *(Սաքոն բռնում է դրոշակը)* Ջարադա՛ր, Խազնադա՛ր:

ՋԱԲԱԴԱՐ – }

ԽԱԶՆԱԴԱՐ – } *(Ներս ընկնելով)* Հրամայի, թագավորն ապ- րած կենա:

ՆԱԶԱՐ – Առաջ ընկեք, գնանք տեսնենք տերության գործե- րը ի՞նչ հալի են: *(Ջարադարն ու Խազնադարը մեջքները կռացած՝ առաջ են ընկնում: Նազարը հեղուկում է նրանց և դուրս ելնելով դիմացի դռնից բարձրանում է ներսից երևա- ցող պարզգամբը և սկսում է դիտել շուրջը: Սաքոն նրա մոտ բռնում է դրոշակը: Իսկ Ջարադարն ու Խազնադարը ծածկ- վում են պարի այն կողմը):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Վեր է կենում, որ գնա, բայց մի բան մտաբերելով կանգ է առնում և դառնում Սենեկապետին)* Ի՞նչ եմ ասում,

անձամբ շրջահայելու:

ՆԱԶԻՐ – (Զգույշ) Պատերազմի շշուկներ դեռ չկա՞ն:

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – Տակավի՛ն ոչ:

ՆԱԶԻՐ – Ի՞նչ է ասել Գերագույնը նորափթիթ մեր թագուհու հետ անույշը վայելելու մասին:

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – Առանձնապես ոչինչ:

ՆԱԶԻՐ – Ուրեմն, տիարք, պարապ չմնանք: Գնանք օգնելու մեր թագավորին իր ծանր պարտականությունների մեջ: Բարձրանանք պատշգամբ և դիտենք պետությունը:

ԲՈՂՈՐԸ – Գնանք: (Դառնում են դեպի Սենեկապետը և գլուխ փալխա) Տեր իմ:

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Նրանց գլուխ փալով) Տեր իմ: (Հեռանում են և ծածկվում պարի հետևը: Սենեկապետը դուրս է գնում և իսկույն վերադառնալով՝ եր է անում դռան վարագույրը: Ներս է մտնում Ուսրիսանը թագուհու զգեստներով և ծանր ու բարակ, լուրջ, գալխա նստում է թախտի վրա: Սենեկապետը կծկվում է վարագույրի մոտ: Դուրսը անորոշ աղմուկ է լսվում: Սենեկապետն շրապում է այն կողմը):

ՄՈՒՆԵՏԻԿԻ ԶԱՅՆԸ – Ահազա՛նգ, զարթի՛ք, կոչնա՛ կ... (Լսվում է փողերի ձայն):

ՆԱԶԱՐ – (Ներս է վազում, Սաքոն՝ նրա հետևից): Գյաղա, էս ի՞նչ է: Ա՛ կնիկ, էս ի՞նչ բան է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Չեմ իմանում:

ՆԱԶԱՐ – (Սաքոյին) Մի տես ի՞նչ եղավ:

ՍԱՔՈ – (Վախենալով մոտենում է վարագույրին և հանկարծ դուրս գնալով՝ կծկվում է վարագույրի հետևը, այնպես որ երևում է նրա այնպեղ լինելը):

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Ներս վազելով) Բազուկ հաղթության, սուրհանդա՛կ:

ՍԱՔՈ – (Ներս է վազում նրա հետևից): Ղիամաթ է:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ դիմամաթ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ուզում է ասել՝ այլայլումն:

ՆԱԶԱՐ – Գնացեք, կարգին բան իմացեք: *(Սաքոն և Սենեկապետը դուրս են գնում, ներս են վագում Նազիր՝ Վեզիր, Զորավար և այլ պալատականներ)* Ի՞նչ կա: Ի՞նչ ղալմաղալ է:

ՆԱԶԻՐ – Թագավոր քաջ, սուրհանդակ եկավ և հայտնեց, որ թշնամի թագավորները՝ թվով տասն, խախտելով ուխտը հարևանության՝ զորք են կապել և հարավից, հյուսիսից, արևելքից և արևմուտքից առաջ են խաղում մեր երկրի վրա:

ՆԱԶԱՐ – Է, թագավոր եղանք՝ պրծանք: Էլ ի՞նչ են ուզում: Նոր բան կա՞:

ՆԱԶԻՐ – Ուզում են մեր պետությունն ու թագը խլել:

ՆԱԶԱՐ – Թագը խլե՞ն: Ո՞նց թե... *(Հանելով թագը և փախով Սենեկապետին)* Գյաղա, տար պահի: Շա՛նց կտամ դրանց թագը:

(Սենեկապետը առնում է թագը և փանում):

ԶՈՐԱՎԱՐ – Թագավոր քաջ: Արդյոք զո՞րք կապենք, թե՞ դարձյալ դու մենակ անձնական զորությամբդ կխորտակես հանդուգն թշնամուն: Ի՞նչպես կիրամայես:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ պիտի հրամայես: Գնացեք կովեցեք:

ԶՈՐԱՎԱՐ – Ինչպե՞ս, մե՞նք կովենք, թագավոր քաջ:

ՆԱԶԱՐ – Բա ի՞նչ, ե՞ս պիտի կովեմ:

ԶՈՐԱՎԱՐ – Թագավոր քաջ, ես ուզում եմ ասել, որ դու կառաջնորդես, և զորքը հետևից կգա:

ՆԱԶԱՐ – *(Շվաքսնելով)* Շիո՞ւ ւֆ... պրծավ: Էլ Նազարը կռիվ չի գնա: Ոնց որ կուզեք՝ արեք:

ԶՈՐԱՎԱՐ – Քաջ հրամայեցիր, թագավոր քաջ: Բայց եթե դու չգաս՝ զորքը մենա՛կ պիտի գնա՞ թշնամու դեմ:

ՆԱԶԱՐ – Թող մենակ գնա: Ամեն անգամ ե՞ս պիտի գնամ:

ՆԱԶԻՐ – Թագավորն ապրած կենա: Այստեղ մի դժվարութ-
յուն կա:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ դժվարություն:

ՆԱԶԻՐ – Զորք շատ կջարդվի:

ՆԱԶԱՐ – Զարդվում է՝ ջարդվի, շատ վեջս է:

ՆԱԶԻՐ – *(Ուրախացած)* Օհ թույլ ես տալի՞ս...

ԲՈԼՈՐԸ – *(Մաստիկ ուրախացած)* Երջանիկ բան եղավ:

ՆԱԶԻՐ – Այսպես՝ առնվազն քառասուն հազար մարդ կջարդ-
վի:

ՆԱԶԱՐ – Քառասուն հազար: Լավ, մեր աշխարհքում ինչքա՞ն
մարդ կա՝ թե որ էդքան ջարդվի:

ՎԵՋԻՐ – *(Թղթակալը բանալով և նայելով)* Ուղիղ հարյուր հա-
զար և հազար ինը հարյուր հինգ մարդ:

ՆԱԶԱՐ – Որ էդպես է՝ թող ջարդվի: Գնացեք, ասեք թող կռվեն:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Մաստիկ ուրախ)* Աստված պահի թագավորին:
*(Գլուխ են գոլիս և հեռանում: Դուրսը լավում են փողերի
ձայներ, ռազմական շոինդ, աղմուկ, կեցցեններ, մունետրիկի
ձայնը. «Պատերազմ»... և այլն, որ հեղզհեղու դադարում է):*

ՆԱԶԱՐ – Հա, թագավորական պարտքս կատարեցի: Հիմի թող
նրանք կռվեն, մենք մեր քեֆին նայենք: *(Դեպի դուրս)* Էյ,
գյաղա: *(Սենեկապետը ներս է գալիս)* Գնա թագս բեր, մի
քիչ էլ չարագ բեր: *(Սենեկապետը գնում է: Թիկն է գա-
լիս բարձերին)* Էոֆ...*(Երգում է)* Ամա՛ն՝ն, ամա՛ն՝ն... այ ջա՛ն՝ն...
Հը՞: Ուստիան, թագուհի դառար. հիմի ո՞վ կդիմանա քեզ:
(Դիպրելով նրան) Հը՞, չես խոսում, ո՞նց է քո բանը, քեֆդ լա-
վացավ: Տեսա՞ր ուր հասար:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Շար լուրջ)* Գանգատ չունեմ Աստծուց: Իմ քեթ-
խուդա հոր սրտով եղավ: Ցեղս ազնիվ էր, հալբաթ որ...

ՆԱԶԱՐ – Էլի՞ ազնիվ ցեղդ մեյդան բերիր, այ՛ կնիկ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Լսիր, ինչ եմ ասում, այ՛ մարդ: Մի ուզում եմ իմա-

նամ, թե ո՞նց դառար թագավոր:

ՆԱԶԱՐ – Աստծո կամքով: Թագավորական հրամանի մեջ էդպես էլ գրված է. «Ան – հա – սանելի կամոքն Աստուծո»:

ՌԻՍՏԻԱՆ – *(Երեսը խաչակնքելով)* Հալբաթ որ... մեռնեմ նրա զորությանը:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Սպասավորների ձեռքով մրգեր է բերում և հրամցնել փալիս Նազարին և Ուարիանին, ապա մանկլա՝ վիկների հետ հեռանում):*

ՆԱԶԱՐ – *(Մի քիչ նեղացած)* Է, ի՞նչ շատ ես հենց մի գլուխ՝ «Ո՞նց եղավ, ո՞նց եղավ»:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Մի տեղովը դրուստ չասիր, այ մարդ, թե էս ոնց եղավ:

ՆԱԶԱՐ – Հասանք, էլի՜ ...

ՌԻՍՏԻԱՆ – Կովի – բանի մեջ եղա՞ր:

ՆԱԶԱՐ – *(Շվացնելով)* Շիյո՛ւֆ... Էն էլ ո՞նց...

ՌԻՍՏԻԱՆ – Նեղ տեղեր շատ ընկա՞ր:

ՆԱԶԱՐ – Նեղ տեղեր... Ասեղի ծակեր անցանք ու մազե կամուրջներ որ... Հանաք բան գիտե՞ս: Կռիվներ եղան, որ աշխարհքն ամբարի պես դմբդմբում էր:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ախր էս ամենը քաջության, խելքի բան է ու...

ՆԱԶԱՐ – Հա դե, ի՞նչ խոսք: Քաջություն, խելքը իրա կարգին: *(Մտածում է)* Ի՛ ի՛ անյ – շի, ի՞նչ քաջություն, ի՞նչ խելք, ի՞նչ զառաֆաթ: Բախտն է բանը, բախտը: Բախտ ունի՞ս, քեֆ արա, քոնն է աշխարհքը: Քամին կպտտի, կպտտի՛ կրերի հարստությունը գլխիդ կածի: *(Երգում է)* Այ, տես, բախտ չի՞: Կռիվ է: Կոտորվում են ձանձի պես: Ասող լինի՛ էդ ո՞ւմ համար եք էդպես կոտորվում: Իհարկե Նազարի համար: Նրանք կոտորվում են, մենք ձաշ ենք անուշ անում: Հիմի կռիվը կվերջանա: Թե կոտորվեցին՝ ինձ ի՞նչ: Թե չկոտորվեցին փառք ու պատիվը ո՞ւմ պիտի տան: Իհարկե Նազարին:

Էստեղ ինչ անի իմ խելքը: Ի՞նչ անի քաջությունը: Բախտի բան է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ասում ես բախտի բա՞ն, հը՞...

ՆԱԶԱՐ – Դրուստն ես ուզո՞ւմ: Մի ժամանակ կար, նեղը որ ընկնում էի վախենում էի: Վերջը տեսա, որ ամեն տեղ էլ դուրս եմ պրծնում: Հիմի էլ տեսնում եմ, որ հերն անիծած... քե՛ֆ արա, մարդիկ էնքան սարսաղ են, որ ամեն տեղ էլ կպրծացնեն: Սարսաղ աշխարհք է, սարսաղ մարդիկ: Աշխարհք էսպես սարսաղ է եկել, սարսաղ էլ պիտի գնա: *(Երգում է)* Ա՛ման, ամա՛ն, այ ջա՛ն:

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – *(Դրսից)* Կոչնասա՛նկ: *(Աղմուկ է լսվում, որ հեղրգ հեղրե մոտենում է):*

ՆԱԶԱՐ – *(Վեր թռչելով)* Գյաղա՞: Սենեկապե՞տ: *(Սենեկապեղը ներս է վազում)* Գյաղա, էս ի՞նչ է:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Այլակերպում է վիճակի, տեր իմ:

ՆԱԶԱՐ – Դոլամներս կանչի: Ի՞նչ ես դուրս տալիս *(Սենեկապեղը դուրս է վազում և իսկույն ներս գալիս Թամասդայի, Սաքոյի, Դոռոբրուդայի և մյուս հսկաների հետ):*

ՆԱԶԱՐ – Հա՛, էստեղ ե՛ք: Կանգնեցեք էստեղ, տեսնենք ի՞նչ բան է:

ՆԱԶԻՐ – *(Ներս գալով)* Կոիվը մեծացավ, արքայից արքա: Տագնապ է: *(Դուրս է վազում):*

ՆԱԶԱՐ – *(Մյուսներին)* Գնացեք դռանը կանգնեցեք: *(Թամասդան, Սաքոն, Դոռոբրուդան դուրս են ելնում):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Էս ի՞նչ զուլում էր: Անջախ իմ թագուհի ժամանա՞կս պիտի էդ շները թափվեին վրադ:

ՆԱԶԱՐ – *(Անհասգիսար)* Գյաղա՞: Էս էսպես չի լինի: *(Պասարվում է փախչելու)* Հը՞: *(Աղմուկը մեծանում է)* Քաղաքը մտան: *(Դեսուդեն է ընկնում փորը բռնած)* Վո՛յ, վո՛յ, վո՛յ, վո՛յ...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Այ մարդ, ի՞նչ եղավ:

ՆԱԶԱՐ – Զահրումար եղավ – թագավորություն չեղավ, վո՛ւյ, վո՛ւյ, վո՛ւյ... Ֆոթոնա է, տերությունը խառնվեց:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Հը՞... տերությո՞ւնը... ամա՛ն: *(Դեստուդեն է ընկնում և զանազան թանկագին իրեր է կոխում գրպանը: Հանկարծ կանգ է առնում և ականջ դնում)* Հե՞: *(Աղմուկը մեծանում է)* Չէ, մեծացավ: *(Ծոցն է դնում զանազան իրեր):*

ՆԱԶԱՐ – Վո՛ւյ, վո՛ւյ, վո՛ւյ, վո՛ւյ... *(Վազվզում է զանազան կողմեր):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս վազելով)* Օ՛... Գերագույն... օգնության հասիր... *(Դուրս է վազում):*

ՍԱՔՈ – *(Ներս է վազում)* Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...

ՆԱԶԱՐ – *(Տեսնելով նրան և չճանաչելով)* Ո՞վ է: *(Փախչում է զանազան կողմեր):*

ՍԱՔՈ – *(Խլում է դրոշակը և վազում Նազարի հետևից)* Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...

ՆԱԶԱՐ – *(Նրանից փախչում է դեպի դուրս):* Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛...

ՍԱՔՈ – *(Հետևում է նրան):*

ՆԱԶԱՐ – *(Վախից գոռում է)* Էհե՛ յ... *(Գոռալով բարձրանում է այվանը):*

ԶԱՅՆԵՐ – *(Դրսից)* Քա՛ ջ Նազա՛ ըր: Քաջ Նազա՛ ըր:

ԶՈՐԱՎԱՐ – Վրա՛ տվեք...

ՈՒՐԻՇ ԶԱՅՆԵՐ – Փախե՛ք, փախե՛ք...

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԱՅՆԵՐ – Վրա՛ տվեք...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Սուրբ Մարիամ Աստվածածնա, իրան եմ ապավիսել, մեռնեմ իրեն: *(Երեսը խաչակնքում է: Աղմուկը մեծանում է):*

ՆԱԶԱՐ – *(Որ նոր էր հասել այվանի վրա՝ արագ իջնում է ցած և վազում ներս... Մտնում է գահի փակ):*

ՍԱՔՈ – *(Վազվզում է սենյակում):*

ՁԱՅՆԵՐ – Հաղթություն:

ՆԱԶԱՐ – (Գլուխը դուրս է հանում) Հը՞: Հաղթե՞լ են: Գյաղա՞, ո՞վ է հաղթել: (Դուռը բախում են: Սաքոյին) Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛... դուռը կապի: (Գլուխը ներս է պահում):

ՍԱՔՈ – (Դողալով գնում է դուռը կողպելու: Ուստիանը բաց է անում վարագույրը, որ տեսնի դուռը):

ՆԱԶԻՐ ԵՎ ՄՅՈՒՄՆԵՐ – (Դրսից բախում են դուռը):

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Հաղթությո՞ւն, թագավո՞ր ջան:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ա՛յ մարդ, հաղթեցին:

ՆԱԶԻՐ ԵՎ ՄՅՈՒՄՆԵՐ – (Բախելով դուռը) Թագավո՞ր բաջ, հաղթությո՞ւն:

ՆԱԶԱՐ – (Դուրս է նայում գահի տակից) Ո՞վ հաղթեց: Հը՞, մե-րո՞նք են... հաղթեցի՞ն:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Ներս մտնելով ուրիշ դռնով) Տեր իմ, մերոնք հաղթեցին:

ՆԱԶԱՐ – (Հանգստանում է, քրտինքը սրբելով դուրս է գալիս) Հա, լավ արին, որ հաղթեցին, թե չէ էն է՝ աշխարհքը բան-դում էի: Հազում է) Ըհո՞...

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ – (Դրսից): Հաղթությո՞ւն, կեցցե՛ թագավորը:

ՆԱԶԱՐ – Հա՛յ, բախտդ սիրեմ: Քաջ Նազար՝ էս էլ փրթեցիր: Էհ, Ուստիա՞ն, հիմի աչքդ բարին տեսնի՛ դու թալանին մտիկ տուր, որ կբերեն:

ՈՒՍՏԻԱՆ – (Խնդրուզի տալով) Վո՞ւյ, ինչ լավ բան է թագավոր – թագուհին:

ՆԱԶԱՐ – Բա՛, քե՛ֆ սրան կասեն: (Սաքոյին) Գյաղա, բաց արա դուռը:

ՍԱՔՈ – (Բաց է անում և գալիս է ներս, դրոշակով կանգնում Նազարի մոտ):

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Ներս է մտնում նշանազգեստի գլխարկով և առանձին ձևերով) Արքայից արքա, Նազիր – Վեզիրը, պա-

ՆԱԶԻՐ ԵՎ ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ – Ի՞նչ առատաձեռնություն:

ՆԱԶԻՐ – Ով ժողովուրդ: Մեր ողորմած թագավորը ոչ միայն հաղթեց թշնամուն իր քաջությամբ, այլև փայլեց իր առատաձեռնությամբ: Գնացեք ճաշ կերեք և օրհնեցեք թագավորին: Դե, կեցցե, կեցցե ողորմած թագավորը:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ – Կեցցե, կեցցե, կեցցե, կեցցե, կեցցեն՛են՛...

ՆԱԶԱՐ – *(Ներս է գալիս):*

ՎԵՋԻՐ – *(Առաջ գալով)* Թագավորն ապրած կենա, իսկ ավա՛րը որտեղ տեղավորենք:

ՆԱԶԱՐ – Ամբարներում:

ՎԵՋԻՐ – Շատ իմաստուն հրամայեցիր *(Դեպի դուրս)* Թագավորը հրամայում է ավարը լցնել մթերանոցները:

ՆԱԶԱՐ – Կացեք մի, գյադա՛: Էդ թավանից հալա բերեք մի՛ Ուստիան խանումին շանց տվեք... *(Սենեկապետը դուրս է վազում և վերադառնում սպասավորների հետ, որ բերում են զանազան կերպասներ, թերմանի շալ, մեդաքսեղեն, զգեստ, ոսկեղեն ամաններ և այլն)* Հը՞, Ուստիան խանում, ինչ որ սիրտդ կուզի՝ վերցրու: Լավ թավան է, հախ Աստծու:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Զննում է շշկլած)* Վախենում եմ երազ լինի:

ՆԱԶԱՐ – Մատդ կծի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Կծում է մարը և շլացած դիպում է թավանը):*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ – *(Երզում է)* Անհաղթ Նազար, Քաջ Նազար, մին կզարկի, ջարդի հազար:

ՆԱԶԱՐ – *(Նազիրին)* Գյադա՛, ասա ուա՛դ ըլեն:

ՆԱԶԻՐ – *(Ուզում է գնալ, բայց Սարոն ինքն է առաջ ընկնում և դիմում ժողովրդին):* Դեսն արեք, ժողովուրդ, հավաքվեցեք: *(Ժողովուրդը հավաքվում է)* Ինձ մտիկ, գյադեք: Որ ձեզ ասում են ուադ ըլեք, էդ ժամանակ պիտի ուադ ըլեք, իմացա՛ք:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ – Իմացանք:

ՍԱՔՈ – Դե, յալլա՛, հառամզ աղէք (*Ժողովուրդը հեռանում է*):

ՆԱԶԱՐ – (*Վախեցած*) Բե՛, քե՛... թագավոր է ուզում դառնա՛...

ՆԱԶԻՐ – Իշխան Սաքո...

(*Սաքոն գալիս է*):

ՆԱԶԻՐ ԵՎ ՍԱՔՈ – (*Վախեցած իրար են նայում*) Բե՛, քե՛, քե՛...

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ կա...

ՍԱՔՈ – Բա՛...բա...բան չկա...

ՆԱԶԱՐ – Դե ռադ եղի (*Սաքոն գնում է*):

ՆԱԶԻՐ – Կհամարձակվե՞սք հեռանալ, անձրև կենաց:

ՆԱԶԱՐ – Կացեք, գյադեք: Էգուց առավոտ կգաք, որ ես իմ ողջ տերության թագավորական խոսք պիտի ասեմ: Հիմի հրաման է ինձնից, որ հեռանաք:

ԲՈՂՈՐԸ – Աստված պահե թագավորին (գնում են):

ՈՒՍՏԻԱՆ – (*Նրանց գնալուն պես՝ վեր է կենում և սկսում ինչ՝ որ բան որոնել զանազան անկյուններում և գրնելով մի լայն կտավ՝ բերում է մեջտեղ ու կապում ջվալի պես*):

ՆԱԶԱՐ – Էդ ի՞նչ բանի ես, այ կնիկ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Հազիր ես իմ ձեռքով կպահեմ ու մի քնջում կտեղավորեմ: Դու ասում ես երազ չէ: Ո՞վ է իմանում: Աշխարհք է, մի էլ տեսար դուրս եկավ, որ երազ է: Ձեռներս մի բան էլ է կունենանք:

ՆԱԶԱՐ – Քե՛ք արա, ջանըմ. բախտը կբերի: Ա՛ման, ան՛ան, այ ջան՛:

ՈՒՍՏԻԱՆ – (*Կապած թուր քաշելով*) Այ մարդ, խաղի ժամանակ չի: (*Թուկի ծայրը նրան փայլով*) Քա՛շի, մի պնդացնենք: Քա՛շի.. (*Երկուսով քաշում են*):

Վարագույր

ԱՐԱՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳ

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԻ ՎԵՐՋԸ

Նույն պալապրական սրահը:

ՆԱԶԱՐ – *(Բազմած է թախարին. Սաքոն նրա հեղուք բռնել է դրոշակը: Նազիր Վեզիր, զորավարներ, պալապրականներ, Տերյեր, Թամադա, Ղոռոքուդա և մյուս հսկաները կանգնած են Նազարի դիմացը և երկյուղած՝ սպասում են նրա խոսելուն: Լռություն: Սպասավորները՝ Սենեկապետի առաջնորդությամբ, ինկամանները ձեռներին մրնելով ներս, զանազան ձևերով ինկարկում են Նազարին և ապա Սենեկապետի հետ զգույշ, սկնածությամբ դուրս են ելնում: Շար լուրջ և կարևոր վճիռների առջև է, ձևերն արտասովոր են, հազում է և սկսում) Ի՛նձ նայեք, գյադե՛ք: Ձեզ հրաման պիտի տամ ու թագավորական խոսքս պիտի ասեմ: Շատ կռիվների մեջ եղա, շատ կռվեցի ու շատ հաղթեցի: Էս վերջին մեծ կռվից էլ, Փառք Աստծու, տեսաք, որ էլի հաղթող դուրս եկանք: Գյադա, էս ի՞նչ բաներ են, գյադա՞, էս ինչ նշանակ է, էս ի՞նչ տուրք է, գյադա՞: Էս էն տուրքն է, գյադա՞, էս էն օրենքն է, գյադա՞, ես տեսնում եմ գյադա՞, որ Աստծու մատը խառն է էս ամենի մեջ: Ու Աստծու օրենքի մեջ էդպես էլ հատուկ ինձ համար գրած է, որ ամեն անգամ ես պիտի հաղթեմ:*

ՏԵՐՏԵՐ – *Վկա է Աստված կենդանի:*

ԲՈՂՈՐԸ – *(Խոնարհվում են ի նշան խորին երկյուղածության):*

ՆԱԶԱՐ – *Ու հիմի, գյադեք, ահա ես իմ բերնով հրամանք եմ անում ձեզ, որ իմ ցեղս սուրբ է, իմացիր, գյադա, որ ժո-*

ղովուրդը ինձ համար է ծնվում, ինձ համար ապրում, ինձ համար մեռնում: Ժողովուրդը պիտի աշխատի, ես ուտեմ:

Դրա համար էլ ուզում եմ, որ սրբերի դասը դասվեմ:

ՏԵՐՏԵՐ – Եղիցի՛, եղիցի՛, եղիցի՛:

ԲՈԼՈՐԸ – *(Երկյուղածությամբ խոնարհվում են):*

ՆԱԶԱՐ – Հիմի ինձ նայեք, գյաղեք: Մինչև հիմի Աստված էր օգնում ինձ, հիմի իմ գործը ես իմ ձեռքով պիտի տեսնեմ:

Հիմի ես ամենքին կհաղթեմ: Դրա համար էլ, գյաղեք, հիմի ես ուզում եմ, որ ողջ աշխարհքը գգեմ ոտիս տակ: Ինչացու՞ է էսքան տերությունն ու թագավորը: Ես հերիք եմ:

ՏԵՐՏԵՐ – Եվ եղիցի՛:

ԲՈԼՈՐԸ – Ամե՛ն:

ՆԱԶԻՐ – Սովեր Աստծո: Երջանիկ միտք է ծագել արքայական գլխիդ մեջ: Հրամայիր՝ կատարենք:

ՆԱԶԱՐ – Հիմի ես հրամանք եմ անում թագավորական: Գնացեք նոր գորք կապեցեք և հրաման տվեք իմ կողմից, որ գնա ողջ աշխարհքի վրա, թալանի ու բերի ինձ: Ժողովրդին էլ հրամանք՝ որ նոր հարկեր տա: Իմացա՞ք:

ԲՈԼՈՐԸ – Իմացանք, թագավոր սուրբ:

ՆԱԶԱՐ – Ղոռոբուղա, իմացա՞ր:

ՂՈՌՈՒԲՈՒՂԱ – Հանմն, իմացա, թագավո՞ր:

ՆԱԶԱՐ – Այ զահրումա՛ր քեզ, քար ու քացա՛խ: Քաղցրացրու ձենդ, էլի՛, դու էլ: Չեղավ, որ մի քաղաքավարություն սովորեցնեմ: Հայվա՛ն: *(Տերտերին)* Հոգևոր տեր: Դու էլ գնա, հոգևոր դասը առ խաչ-խաչվառով արի ինձ եկեղեցի տար: Աղոթք պիտի անեմ աշխարհքի փրկության համար: *(Բոլորին)* Դե, հիմի, թագավորական խորհուրդ ունիմ կնկանս հետ:

ԲՈԼՈՐԸ – Աստվա՛ծ պահե թագավորին *(Գնում են, քացի Նա՞ գիր Վեզիրից:)*

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – (Դրսից) Պատերա՛ա՛ա՛զմ... (Աղմուկ է լսվում, որին հետևում է դիոլ – զուռնայի ձայնը):

ՆԱԶԻՐ – (Դուրս է գնում ներքևի պատշգամբը) Լսեցեք, ով զորք ու ժողովուրդ: Մեր ազատարար ու սուրբ թագավորը բազմաթիվ թշնամիներից մեր երկիրը ազատելուց հետո՝ աստվածային սուրբ հոգու զորությամբ՝ վեր է կենում ազատելու ամբողջ աշխարհը անարժան թագավորներից: Խստագույն հրաման է, որ ժողովուրդը հարկ տա, և զորքը գնա տիրի ամբողջ աշխարհքին: Հաջողություն թագավորին և հաղթություն ձեզ:

ԶՈՐՔ ԵՎ ԺՈՂՈՎՈՒՐԳ – (Դրսից) Կեցցե՛ մեր քաջ թագավորը (Ռազմի փողեր, երգ, զուռնա, զենքի շառաչ, որ հեռանում է):

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Ներս մտնելով) Ժպիտ հյուրընկալության, թագուհին բարեհաճում է ընդունվելու:

ՆԱԶԱՐ – Հը՞:

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – Թագուհին գալիս է:

ՆԱԶԱՐ – Գալիս է՝ թող գա. ի՞նչ ես նախրի իշի պես առաջ վազում: (Սենեկապետը գնում է) «Թագուհի՛ն»: Աղունակի ձո՛ւ է: Մերաջ չփխվի՛: (Ներս է մտնում Ուստիանը թագուհու զգեստներով):

ՈՒՍՏԻԱՆ – (Ծանր ու բարակ առաջանալով դեպի Նազարը և նրա կողքին բարձ որոնելով և չգտնելով՝ ներս է կանչում Սենեկապետին): Սենեկապե՛տ: (Սենեկապետը ներս է գալիս) Քյոփակ, ո՞ր է բարձս:

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – Վա՛յ, բարձը չե՛ն բերել (Դողում է):

ՆԱԶԱՐ – (Գավազավով խփում է Սենեկապետին) Շուն, շան որդիք: Ուստիան թագուհին գա նստելու՝ բարձ չբերե՛ք:

ՄԵՆԵԿԱՊԵՏ – (Չոքելով) Հանդերձապետն է մեղավոր, խնայի, խնայի, կարկո՛ւտ բարկության:

ՆԱԶԱՐ – Գլուխը կտրեցեք: *(Սենեկապետը դուրս է գնում):*

ՌՒՍՏԻԱՆ – Մեղա, թագուհին գալիս է՝ նստի, բարձ չեն դնում:

Ես չոր գետնին պիտի նստե՞մ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս գալով)* Թագավորն ապրած կենա: Հանդերձապետի գլուխը կտրեցին:

ՌՒՍՏԻԱՆ – Հողեմ գլուխը: Շատ էլ լավ արին: Արարմունքի՞ն մտիկ:

(Սենակապետը դուրս է գնում և բարձ է բերել փայլա մանկ լավիկի ձեռքով, որ դրվում է Ուսրիանի փակ):

ՆԱԶԱՐ – Սրանից ետ ավելի փափուկ բարձ բերեք: Ուստիան թագուհու մտերը փափուկ են: *(Լռություն):*

ՌՒՍՏԻԱՆ – Քեֆդ ինչո՞ւ է խարաբ:

ՆԱԶԱՐ – Քեֆս խարաբ չէ: *(Ավելի լուրջ կերպարանք է առնում):*

ՌՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչ իմանամ, երեկվանից դեսը մի տեսակ ես:

ՆԱԶԱՐ – *(Մի քիչ սրտնեղ)* Հանաք, մասխարություն մի գիտենա, Ուստիան: Տերություն եմ դարձնում: Խելք է պետք: Էսօր աշխարհքի աչքը վրաս է տնկված: Հիմի իմ ժած գալս, խոսքս, խելքս, պատիվս ամենքին օրինակ է: Օրավուր մեծ խելքի տեր ենք դառնում: Հիմի ես ուրիշ մարդ եմ:

ՌՒՍՏԻԱՆ – Ասոված տա, ո՞վ չի ուզում:

ՆԱԶԱՐ – *(Ձգելով)* Է՛, տերության գործը շատ էր էսօր: Թաման բեզարեցի; Մի քիչ քեֆ անենք: *(Սենեկապետին)* Է, գյաղա՛: *(Սենեկապետը ներս է գալիս):* Ճաշ բեր: *(Սենեկապետը գնում է):* Մի լավ ճաշ ուտենք, հը՞, Ուստիան խանում:

ՌՒՍՏԻԱՆ – *(Շար լուրջ)* Թե ուզում ես՝ ուտենք: *(Ներս է մտնում Սենեկապետը սպասավորների հետ, որ ճաշ են բերում սինիներով՝ վրան պես պես խորտիկներ, ծաղիկներ և այլն: (Մինիները դնում են Նագարի և Ուսրիանի առջև՝ խոնջայի*

վրա: Երկու մանկլավիկ անցնում են Նազարի և Ուստիանի հետևի կողմը՝ թևքերին և ուսերին զանազան սրբիչներ ու սպասում են, որ սրանք ուտեն: Մանկլավիկները բաց են անում սրբիչները, ու երբ Նազարը կամ Ուստիանը ուզում են բերանները, մաքները սրբել, կիսովին ետ են շրջում դունչները կամ ձեռները, և սպասավորները սրբում են հետևից): Էո՛Ֆ: Լազա՛թ: (Հանկարծ բրնձի հատիկն ընկնում է Նազարի քիթը:)

ՆԱԶԱՐ – *(Փռշտալով և դեմքը ծամածռելով)* Է՛, է՛, է՛...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Անա՛ն, ի՞նչ է...

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Արհավի՛րք, արհավի՛րք, կոչնա՛կ... Բրնձի հատիկ ընկավ Գերագույնի քիթը... *(Ներս էն վազում բոլոր պալատականները, դրսից լսվում է)* «Արհավի՛րք»:

Կոչնակ են զարկում:

ԲՈԼՈՐԸ – Արհավի՛րք... *(Չոքում են:)*

ՆԱԶԱՐ – *(Փռշտում է և ազարվում բրնձի հատիկից:)*

ՆԱԶԻՐ – Խոհարարն է մեղավոր:

ԲՈԼՈՐԸ – Ի՛նչ ոճիր:

(Դեպի դուրս):

ՎԵՋԻՐ – Կտրեցե՛ք խոհարարի գլուխը: *(Գնում են հրամանը կատարելու:)*

ՆԱԶԱՐ – Փլա՛վ տվեք...

ՏԵՐՏԵՐ – Հրաշագործ փրկություն արքային մերո:

ԲՈԼՈՐԸ – Փա՛ռք տիրոջ... *(Արտասվում են):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Դեպի դուրս)* Ցնծություն, ժողովո՛ւրդ...*(Դուրսն ուրախության ձայներ, կոչնակ և այլն)* Հայտնվեց հատիկը վեհի քթից:

ՄԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – *(Ներս գալով)* Թագավոր մեծ, խոհարարի գլուխը կտրեցին:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Կա՛րեմ բերանը. շատ էլ լավ արին, թագավորա-

կան փլա՛վն էսպես կեփեն...

ՆԱԶԱՐ – Դե գնացե՛ք, գնացե՛ք, յա՛լլա (*Բողոքը դուրս են գնում*):

Ինչ էի ասո՛ւմ: Իշի կտորներ: Թողնո՛ւմ են, որ մարդու միտ-
քը տեղը մնա: Հա: Փլավից էլ մի քիչ դեսն արեք (*Հեռաց-
նում են, ուրում է*) Էո՛Ֆ: Գիհի լցրեք; (*Նազիր, Վեզիր, Զո-
րավար և պալատականներ ներս են վազում*):

ՆԱԶԻՐ – Թագավոր ջան: Հազար յոթ հարյուր մարդ էլի
ջարդվեց:

ՆԱԶԱՐ – Դրանք էլ ի՞նչ հավես արին ջարդվելու: Փլավի՞ են
քշում: (*Լռություն*) Է, լավ, ինչի՞ էին ջարդվում:

ՆԱԶԻՐ – Չեն կարողանում, տեր իմ:

ՆԱԶԱՐ – Գնացեք ասեք՝ կարողանան: Ջանը՛մ, կոիվն ի՞նչ
բան է, որ չեն կարողանում: Իշխան Սաքո՛...

ՍԱՔՈ – (*Վախեցած*) Ի՞նչ է, թագավորն ապրած կենա...

ՆԱԶԱՐ – Մի գնա փրթի էդ թշնամուն...

ՍԱՔՈ – Բը՛, բը՛, բը՛, բը՛... Գնաա՛մ:

ՆԱԶԱՐ – Գնա՛ փրթի՛... (*Սաքոն դուրս է գալիս և թաքնվում
դռան հեղևը*):

ՆԱԶԻՐ – Ուրիշ ի՞նչ կիրամայես, տեր իմ:

ՆԱԶԱՐ – Հրամանք եմ անում: Ժողովրդին առաջ գցեցեք,
թող գնա համ կովի, համ էլ հառամզադա գորքի շլնքին
տա մոտս բերի, տեսնեմ ինչ խորհուրդ են անում:

ՆԱԶԻՐ – Իսկույն կուղարկեմ ժողովրդին: (*Մտրենալով պա-
րուհանին*) Մունետիկ, նոր հրաման: Կանչիր ժողովրդին:

ՄՈՒՆԵՏԻԿ – Հավաքվեցե՛ք... նո՛ր հրաման... (*Աղմուկ և ժո-
ղովրդի բացականչություններ՝ «Եկեք, եկեք»*):

ՆԱԶԻՐ – Ո՛վ ժողովուրդ: Նոր երջանկություն: Մեր քաջ թա-
գավորն աշխարհ է տիրում ձեզ փրկելու համար, խստա-
գույն հրամայում է ձեզ, որ գնաք ձեր քաջարի գորքին
օգնության: Դե օ՛ն, դուք, որ միշտ մեռել եք թագավորի

համար, հիմա էլ գնացեք մեռեք:

ՆԱԶԱՐ – Դե հիմի ռադ եղեք ու էլ զահլա մի տանեք: Տերության գործը մնաց: Կերակուրները սառեցին: Ես գործ ունեմ: Ես հաց պիտի ուտեմ: Հասկացա՞ք, հայվաններ: Էլ սրանից դենը քանի կջարդվի՝ զարկեցեք, քանի կջարդվի՝ զարկեցեք: Ու մին էլ թե ներս եք եկել ու կովի վրա խոսք եք բաց արել՝ կարկաժներդ միջից կկիսեմ: Իմացա՞ք:

ԲՈԼՈՐԸ – Իմացանք, ստվեր Աստծո:

ՆԱԶԱՐ – Հա՛յդե, յա՛լլա: *(Գնում են)* Է, մեր գործին նայենք: *(Սենեկապետին)* Գյադա, արի հացը հավաքի: Ուստիան, մի քիչ էլ գնանք կտեր ծերին նստենք, դալյան քաշենք: *(Սենեկապետին)* Կասես, որ դալյան բերեն: Իշխան Սաքո՞: Դրոշակը առ *(Սաքոն՝ վերցնում է դրոշակը: Դուրս են գնում Ուստիանի հետ: Նրանց գնալուց հետո Սենեկապետը ներս է կանչում սպասավորներին, նշան անում, որ սեղանը հավաքեն: Հավաքում են և հեռանում: Ապա մի վայրկյան դուրս գնալով իսկույն ետ է վազում և կծկվելով կաչում է վարսագույրներին):*

ԶՈՐԱՎԱՐ – *(Ներս վազելով)* Ո՞ւր է թագավոր քաջը:

Ամբողջ զորքը լքել է ռազմադաշտը ու ետ է գալիս:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Գերագույնը նարգիլե է խնկարկում ի պետս հայրենյաց:

ԶՈՐԱՎԱՐ – Շուտափույթ պետք է հայտնել իրեն: Եվ քանի որ թագավոր քաջը մահվան սպառնալիքով արգելեց մեզ իր հետ խոսել զորքից և պատերազմից, շատ կաղաչեի, որ ի սեր հայրենյաց, ինքդ հանձն առնեիր այդ մահը: Հայտնի՞ր թագավորին լուրը:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Անպատճառ: Իմ անձը հենց հայրենիքի համար եմ պահել, որ գոհվեմ: Միայն իսկույն չեմ կարող լուր հայտնել, քանի որ Գերագույնը հենց նոր ավարտեց նար-

գիլեի առաջին կրակը: Երկու կրակ ևս կավարտի, և ես կհայտնեմ:

ԶՈՐԱՎԱՐ – Ուրեմն հուսամ քո անձնվիրության վրա, տեր իմ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Կատարելապես, տե՛ր իմ:

ԶՈՐԱՎԱՐ – (Գնում է):

(Ներս են մտնում Նազիրը և Վեզիրը)

ՆԱԶԻՐ – } *(Գլուխ փայլով Սենեկապետին)* Տե՛ր իմ:

ՎԵԶԻՐ – }

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Գլուխ փայլով)* Տեր ի՛մ:

ՆԱԶԻՐ – Հուսանք, որ նոր լուրերը հայտնել ես արքային:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ինձ ոչինչ հայտնի չէ: Դուք որևէ բան գիտեք, տյարք իմ:

ՆԱԶԻՐ – Կատարելապես ոչինչ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ուրեմն ի՞նչ նոր լուր է, տյարք:

ՎԵԶԻՐ – Ներիր, տեր իմ: Կարծես նոր լուր ասիր:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ոչ, պարզապես սայթաքումն բարբառի:

ՆԱԶԻՐ – Եվ ի՞նչ է քեզ հայտնի, տեր ի՛մ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Ականջս խուլ է և ինքս այնքան մտազբաղ...

(Լռություն) Իսկ...

ՆԱԶԻՐ – } Հա՛...

ՎԵԶԻՐ – }

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Բա՞ն ասիք, տյարք:

ՆԱԶԻՐ – } Ոչինչ:

ՎԵԶԻՐ – }

ՎԵԶԻՐ – Ինչպե՞ս է քո կենցաղավարությունը:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Գերերջանիկ: Աստված պահե թագավորին:

(Լռություն) Առո՞ղջ եք, տյարք:

ՆԱԶԻՐ – }

ՎԵԶԻՐ – } Կատարելապես, տե՛ր իմ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Այն ժամանակ իսկույն պահիկ մի հեռանամ և

արքային նախապատրաստեն, որ ոչ մի լուր չկա:

ՆԱԶԻՐ – Ճշմարիտ կետին նշանեցիր, տե՛ր իմ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Դուրս է գնում դիմացից, բայց և իսկույն դրսից մուտենալով վարագույրին՝ սկսում է այնպեղից ականջ դնել: Երևում է նրա կերպարանքը վարագույրի հետևից):*

ՆԱԶԻՐ – *(Վեզիրին՝ ցած)* Չի գնացել, ականջ է դնում:

ՎԵԶԻՐ – *(Ցած)* Ավելի լավ: Եվ երևում է, որ գիտե լուրը:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս է նայում վարագույրի ձեղքից):*

ՎԵԶԻՐ – Ախ, ինչպե՛ս տեղեկացնենք թագավորին, որ մենք այդ լուրին չենք հավատում:

ՆԱԶԻՐ – Ահա, տես, տեր իմ, ես ասում եմ, որ ժողովուրդը ապստամբել է թագավորի դեմ:

ՎԵԶԻՐ – Ահա և ես, ասում եմ, որ խոնվում է պալատի շուրջը: *(Սենեկապետը վարագույրի ձեղքից նայում է: Նազիրը և Վեզիրը նույնպես նայում են Սենեկապետին: Երեքն էլ բռնվում են և անշարժ իրար երեսի նայում):*

ՆԱԶԻՐ – Աչքերս վշտից կարճատես են դառել:

ՎԵԶԻՐ – Տվայտանքից կուրացածի պես եմ:

ՆԱԶԻՐ – Ինչպե՛ս է արքայից արքան:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Անդորր, ինչպես ծովի հատակը:

ՎԵԶԻՐ – Փա՛ռք Աստծո:

ՆԱԶԻՐ – Քանի որ կան տերություններ, որոնց ժողովուրդը ապստամբում է թագավորի դեմ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Այո, այլայլումն ինչ – ինչ և տվայտանք պես – պես:

ՆԱԶԻՐ – Եթե արքայի կյանքին վտանգ սպառնա՝ բավական է մեր մասին մտածես՝ քսած տեղից անգամ իբրև նետ կթռչենք օգնության:

ՎԵԶԻՐ – Եվ կհաղթենք:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Տյա՛րք: Իմ սիրտն ու միտքը ստվերի պես շրջում են ձեր հետևից: Կարիքի դեպքում իմ հավատքս

ձեզ հետ է:

ՆԱԶԻՐ – } Եվ մերը ձեզ հետ: *(Գլուխս են փայլիս)* Տեր իմ:

ՎԵՋԻՐ – }

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Տեր իմ: *(Գլուխս են փայլիս Նազիր և Վեզիր հեռանում են: Նրանց հետևից)* Երեխաան խաշվեց, օրհնյալ-ներ, ուրիշը բերեք»:

(Վարագույրի հետևում ձայներ: Սենեկապետը թաքչում է նրա ծայքերում):

ՆԱԶԱՐ – *(Երգում է)* Ամա՛ն, ամա՛ն, այ ջա՛ն:

(Իջնում է կրուրից Ուսրիանի հետ):

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Ներս է գալիս և կանգնում ժպտադեմ):*

ՆԱԶԱՐ – *(Նրան)* Հը՞, ներս ու դուրս արա, ներս ու դուրս արա մկան պես: Ի՞նչ կա էլի: Հը՞, դուրս, հառամզադա:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Անշարժ կանգնած է):*

ՆԱԶԱՐ – Չե՞ս իմանում, քյաֆթա՛ն:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Կենա՛ց աղբյուր: Նախկին պատերազմի երեք պարտված թագավորի թագուհիները եկել են և լուսապայծառ տեսությանդ են հայցում:

ՆԱԶԱՐ – Երեք թագուհի՞... Ի՞նչ են ուզում:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – Նազիրը գիտե, թագավոր կենաց:

ՆԱԶԱՐ – Կանչի գա Նազիրին: *(Սենեկապետը գնում է):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բան չունե՛ս: Ինչի՞դ են պետք թագուհիները: Ճամփի, գնա՛ն:

ՆԱԶԱՐ – *(Բազմում է թախտի վրա)* Օխա՛յ... Էո՛ֆ... Հը, Ուստիա՛ն, աշխարհքի թագավոր ենք դառնում: Ո՞նց է քո բա-նը:

ՆԱԶԻՐ – *(Ներս մտնելով և մոտենալով Նազարին մի քիչ կա՛մաց)* Թագավոր սուրբ: Մեր թշնամի թագավորների թագուհիները տեսնելով, որ իրենց ամուսինները սպանվեցին պատերազմում՝ լսելով ձեր խելքի և քաջության համբավը՝

սիրահարվել են ձեզ և եկել են ընկնելու ձեր ոտքերը և սեր հայցելու:

ՆԱԶԱՐ – Սիրո՞ւն կտորներ են:

ՆԱԶԻՐ – Լուսնյակի տասնըփինգը:

ՆԱԶԱՐ – Կերթաս իմ կողմից խանումներին կասես, որ իրենց վրա սեր են կապել, թող ներս հրամանն: (*Նազիրը գնում է*):

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բան են ասում: Չի՞ լինի, որ չկանչես:

ՆԱԶԱՐ – Չէ, ո՞նց կարող եմ: Թագավորի արք է, ազնիվ թագուհի են:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ազնիվ թագուհիս որն է, ջանըմ, թագուհին թագուհի չի՞:

ՆԱԶԱՐ – (*Հանգիստ*) Չէ՛: Կա խամ թագուհի, կա ազնիվ թագուհի: Ազնիվ թագուհին աշխարհքի թագուհին է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Էհ, բան չունե՞ս: Բան են ասում: Ճամփի, գնա՛ն:

ՆԱԶԱՐ – Չէ, թագավորի պարտք է: Ջանս էլ որ դուրս գա՛ պիտի կատարեմ:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Լա՛վ պարտք է: Էդ ի՞նչ պարտք է՝ մի իմանանք:

ՆԱԶԱՐ – Բնությանս հակառակ է, որ չհասկացած գործերին խառնվում ես:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ինչի՞ չեմ հասկանում: Լավ էլ հասկանում եմ:

ՆԱԶԱՐ – (*Կեղծ գործնական և հասարակ*): Լսիր: Ուստիան, մի քիչ թագավորական գործ ունիմ, գնա մյուս օթախը:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Մե՛ղա: Սիրո՞ւն կնիկները ներս ամ՝ թե «թագավորական գործ ունեմ»: Էս եղավ թագավորական գո՛րծ:

ՆԱԶԱՐ – Էդպե՛ս է, Ուստիան խանում, Էդպե՛ս է:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ի՞նչն է Էդպես: Էնպես ես խոսում, կարծես թե էստեղ թագուհի չեմ, իրավունք չունեմ:

ՆԱԶԱՐ – (*Սրտնեղ*) Թագուհիները պիտի գան: Տերության գործ ունիմ, մի ուշացնի: Գնա մյուս օթախը: (Լռություն):

(Նազարը սպասում է, որ Ուարիանը գնա: Սենեկապետը նայում է վարագույրի ձեղքից: Նազարը տեսնում է այդ ու հագում:)

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Նոր շարժումով)* Ի՞նչ եմ ասում, Նազար, ես ըլեմ աշխարհի ազնիվ թագուհի:

ՆԱԶԱՐ – Չես կարող:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Կարող եմ:

ՆԱԶԱՐ – Չէ, չէ՛:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Է, լավ, ի՞նչ տեսակ բան է, որ չեմ կարող:

ՆԱԶԱՐ – *(Երգում է քթի տակ, կիսապր)* Ա՛ման, անան այ ջա՛ն: *(Ուարիանին)* Ծանդր բան է թագավորական գործը, ծանդր... *(Սենեկապետին)* Էյ, գյադա՛: *(Սենեկապետը ներս է գալիս)* Գնա մի քիչ անուշ ջուր բեր, փչի վրաս: *(Սենեկապետը դուրս է վազում)* Էհ... *(Շինծու թթված ձևով)* Աշխարհք թափվել է վրաս: Հա՛, խե՛լք տուր, հա՛ քաջություն բանացրու, հա՛ էս արա, հա՛ էն արա: Տնաշեններ, մի մենակ թողեք՝ խելքս գլուխս գա: *(Սենեկապետը վազելով ներս է գալիս սպասավորների հետ, որ փչում են անուշահոտ ջրերը և շրայով հեռանում):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Լավ, էդ, որ ուրիշների ես բերում, էլ ես սագական թագուհի չե՞մ:

ՆԱԶԱՐ – *(Լեզուն ծրպացնելով)* Ծը՛:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ինչի՞ համար:

ՆԱԶԱՐ – Էնդուր:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Չէ, ասա մի տեսնենք ինչի՞ համար:

ՆԱԶԱՐ – Ես ազնվ ցեղից կնիկ պիտի առնեմ, որ ցեղս իսկը ազնվանա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բա էդ անելու բան է, որ անում ե՞ս:

ՆԱԶԱՐ – Մենք անող ենք, Ուստիան խանում:

ՈՒՍՏԻԱՆ – Չէ, չեմ թողնի, որ անես:

ՆԱԶԱՐ – Արյունը գլուխս մի խփիլ տա, թե չէ վեր կացա, հա՛...

Գլուխս մի տանի: Մի քիչ ազնիվ ցեղի պիտի խառնվիմ:
Ժամանակ չունեմ: Բանի՞դ գնա;

ՌԻՍՏԻԱՆ – Ջանըմ, ի՞նչ ազնիվ ցեղ, ի՞նչ բան: Սիրտդ ուրիշ
կնիկ է ուզում էդ ասա... Արարմունքդ հասկանո՞ւմ ես...

ՆԱԶԱՐ – Խաղաղություն ամենեցուն : Կա՛րձ կապի:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Հետները պիտի պսակվես՝ էդ է: Էլ կարձը ո՞րն
է, երկարը ո՞րն է (*Լուռ է*): Լա՛վ, հիմի ես ի՞նչ պիտի անեմ:

ՆԱԶԱՐ – Եսի՛մ: Փող, ապրանք կտամ, գնա գեղը:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Բո՛հ... Էստեղից հեռացողը չեմ:

ՆԱԶԱՐ – Կերթա՛ս, Ուստիան խանում, կերթա՛ս:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Չե՛մ գնա: Դալմադա՛լ կանեմ:

ՆԱԶԱՐ – Ի՞նչ դալմադալ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Կասեմ՝ վախկոտ ես:

ՆԱԶԱՐ – Ո՞վ է վախկոտ:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Դու:

ՆԱԶԱՐ – Գտա՛ր վախկոտը, աշխարհքնե՛ր եմ զարգանդեց-
նում:

ՌԻՍՏԻԱՆ – Օյիններ են, ջանըմ, սուտ բան է: Տեսնես ինչ ֆան-
դեր ես բանացրել: Հիմի որ բաց անեմ, ո՞նց է բանդ:

ՆԱԶԱՐ – (*Հարձակվելով Ուստիանի վրա*) Ո՛ւյ, քեզ հիմի, հա-
ռամ...ամ... (*Խոսքը կիսատ՝ ներս են մտնում Նազիր – Վե-
զիրը, Սենեկապետը, պալատականներ, Թամադա, Ղոռո-
բուղա և նրանցով շրջապատված երեք թագուհիներ, որ
ժպտալով ու խունջիկ – մունջիկ անելով առաջ են գալիս և
բարև բռնած կանգնում Նազարի առջև: Ուստիանին՝ դեմքը
թթվեցնելով և կեղծ գործնական*) Ո՛ւստիան, ժողովք է հի-
մի, գլուխներս խառն է, մի քիչ գնա էս օթախը:

ՌԻՍՏԻԱՆ – (*Կեղծ քաղաքավարի*) Հա՛, ժողովք է: Լա՛վ: (*Վեր
է կենում, որ դուրս գնա աջ կողմից*) Ո՛չ բարով վայելես:

(Խեթ նայում է Նազարին):

ՆԱԶԱՐ – *(Կասկածով նայում է Ուստիանին և ինչ որ ուզում է անել, բայց թագուհիների տեսքը շլացնում է նրան և նրանց նայելով մոտենում է Ուստիանին):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Հեռանալով աջ կողմից՝ մի անգամ էլ մտիկ է փայլա թագուհիներին և մրթմրթում):* Լրբերի՛ն մտիկ, սիրահարվել էն... հողեմ ձեր գլուխը *(Դուրս է գնում):*

ՆԱԶԱՐ – *(Ժպտալով)* Սրա՞նք են թագուհիները: Ինչ էլ փամփփկներն են: Նստեցե՛ք: *(Թագուհիները նստում են)* Ա՛յ, հիմի բաղչում սուփրա կբանան, գնանք ծաղիկների մեջ նստենք քեֆ անենք: *(Սենեկապետին)* Գյաղա՛: Գնա ասա լավ չարագով սուփրա գցեն: Սազանդար կանչի, գան մեզ բաղչա տանեն: *(Սենեկապետը գնում է և իսկույն վերադառնում):* Նազարը դառնում է պալատականներին) Դուք էլ մեզ ձամփու կդնեք բաղչա ու հետո կերթաք ձեր գործին: Տերության գործերին լավ աչք կանեք, գործերը կարգին են, թե չէ՝ կաշիներդ մաշկել կտամ, հառամզադաներ: Հանա՛: Իմացա՛ք:

ԲՈՒՆՈՐԸ – Իմացանք, կենտրոն տիեզերաց:

ՂՈՌՈՔՈՒՂԱ – Հաա՛ն, իմացա՛նք:

ՆԱԶԱՐ – Քե՞զ ով ասավ բոռաս խանումների մոտ, իշի՛ կտոր *(Դիմում է թագուհիներին)* Է, խանումներս, ո՞նց եք, քեֆներիդ, հալներդ:

ԹԱԳՈՒՀԻՆԵՐ – *(Խունջիկ՝ մունջիկ անելով ծիծաղում են):*
(Ներս են մտնում սազանդարները և խոնարհ ողջունում են Նազարին):

ՆԱԶԱՐ – Ապա՛, գյաղա, մի Հերաթի վեր քաշեք տեսնենք: Խանումներ, գնանք: *(Թագը ծռում է գլխին: Թագուհիները քրքջում են: Սազանդարները նվագում են, երգում Հերաթի):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Ներս մտնելով՝ սկսում է ականջ դնել նվագին, հե՛*

րո առաջ է գալիս դեպի նվագաբեմ) Հը...*(Սազանդարները նվագում են և ապա մեղմացնում նվագը, Ուսրիանը առաջ գալով)* Տեսա՞ք դուք փախքոտ Նազարին: Երկու էջի գարի չէր կարում բաժանի: Տեսա՞ք ինչ փառքի հասա՞վ: Միտք ես անում, մի՞տք էս աշխարհքի բանը, ճաքում ես, տրաքվում, թե ախր էս բանը ո՞նց է լինում: Չեմ իմանում, բախտ է, էլի: *(Սազանդարները նվագում են ու կրկին նվագը մեղմացնում:)* Տեսա՞ք ոնց է սարսաղացրել աշխարհքն ու վրան ծիծաղում, թե աշխարհքը սարսաղ է ու սարսաղ պիտի գնա՞: Դու էս սարսաղներին ասա, թե ո՞նց են կատու կտրել էդ նապաստակի առաջին: Բախտ է, էլի: *(Սազանդարները նվագում են: Թագուհիները քրքջում են)* Հա՛, մեծ գործի վրա եք: Բախտավորներ: Հո՞ղեմ ձեր անամոթ գլուխը: Նա էլ որ երեսին ամոթ չունի՞: Հ՛ըմ *(Մկրածելով ու գլուխը թափ ցալով)* Դու էդ թող՝ բախտին մտիկ, որ միշտ բերում է: Բախտ է, էլի: *(Սազանդարները նվագում են պար: Թագուհիները հերթով պարում են):*

ՆԱԶԱՐ – Այ ջա՛ն *(Ինքն էլ է պարում):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Մի կաց, ես քո ապուրը կեփեմ: *(Անկյունից վերցնում է մահակը):*

ՆԱԶԱՐ – Ա՛ման, ա՛ման, այ ջա՛ն...

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Մահակը ձեռին ներս վազելով)* Է՞դ է քո թագավորի ժողովքը, հա՛...*(Մահակը խփելով գլխին)* Կե՛ր, քյո՛ փակ... *(Թագուհիներն ու սազանդարները փախչում են դուրս):*

ՆԱԶԱՐ – *(Փախչում է մի կողմ: Ուսրիանը ընկնում է նրա հետևից, բայց նկատելով ներս մտնող Սենեկապետին՝ զսպում է իրան ու եր քաշվում: Նազարը՝ նստելով գահին, ոտները ծալապարիկ քաշում է իրան)* Գյաղա՛, Սենեկապետ, կանչիր Նազիր-Վեզիրին... ես գանգատ ունեմ տերության: *(Սենեկապետը գնում է):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Խո՛րեն թագավոր գլուխդ... *(Սենեկապետը վերա՛ դառնում է Նազիր – Վեզիրի, Զորավարի և պալատական՝ ների հետ):*

ՆԱԶԻՐ – Հրամայի՛, կենտրո՛ն տիեզերաց:

ՆԱԶԱՐ – Ես հրամայում եմ, որ... *(Ուստիանը խեթ նայում է իրան, Նազարը գապում է իրան և լռում) Հը՛ն... (Սակայն համբերությունից դուրս գալով) Բե՛... (Վեր է թռչում. նստած) Բե... (Վեր է թռչում) Ի՛նչ է, թագավոր չե՛մ, բերանս պիտի ջուր առնե՛մ... (Դրսից աղմուկի ձայն է գալիս: Դուռը ծեծում են) Գյադա, էս ժողովո՛ւրդ է, ի՛նչ է, ի՛նչի է կանգնել էստեղ: Կո՛իվ չի՞ գնացել:*

ՆԱԶԻՐ – Ո՛չ, տեր իմ:

ՆԱԶԱՐ – Յա ... ի՛նչ է ասում: Գյադա, ո՛վ է իմացել՝ թագավորը հրամայի, ժողովուրդը կո՛իվ չգնա: *(Դառնում է Սաքոյին) Սաքո, գնա՛:*

ՍԱՔՈ – *(Սաստիկ վախեցած)* Գը, գը, գը, գը, գնամ...

ՆԱԶԱՐ – Յա՛լլա, հառամզադա: Ի՛նչ: Թագավոր ես ուզում դառնա՛ս, դե՛ առաջ ընկի:

ԲՈՒՆՈՐԸ – Ի՛շխան Սաքո՛, հառա՛ջ...

ՍԱՔՈ – *(Գնում է պարզգամբ և դիմում ժողովրդին)* Գյադե՛ք, թագավորը հրամայում է: *(Սարսափած հետ է փախչում)* Ամա՛ն...

ՆԱԶԱՐ – *(Պալատականներին)* Յա՛, յա՛... տո, գնացեք կախեք ժողովրդին: Սենեկապետ, գնա, Զորապետ, գնա, Նազիր – Վեզիր, Դոռոբուդա:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Որ ներս էր մտել և լսում էր վերջին խոսքերը: Բամփելով նրա գլխին)* Յխե՛մ թագավոր գլուխդ, դու գնա, նրանց ո՛ւր ես դարկում:

ՆԱԶԱՐ – *(Վախով նայում է Ուստիանին: Իսկ պալատականնե՛րը սարսափում են Նազարից և սպասում, թե նա ինչ կանի):*

ՈՒՍՏԻԱՆ – Դուք էլ մա՛րդ գտաք վախենալու: *(Մահակը բարձրացնում է և հարձակվում Նազարի վրա: Խփելով)* Ա՛ռ, քո՛թակ... *(Նազարը փախչում է դուրս: Պալապրականները շշմում են):*

ՄԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Տյա՛րք, սա ի՞նչ է, վախեցա՞վ...

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Ինչպե՛ս կարող է: Սրա մեջ մի խորհուրդ կա: Հիմի հրա՛ջք կպատահի:

ՆԱԶԱՐ – *(Ներս վազելով՝ Ուսրիանը հեղկից)* Բե՛, բե՛, բե՛, բե՛:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Հիմի հրա՛ջք կպատահի:

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Մահակը իջեցնելով գլխին)* Թա՛ղեմ գլուխդ... *(Նազարը փախչում է աջ):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Վազելով դեպի Ուսրիանը)* Համեստափայլ թագուհի...

ՆԱԶԱՐ – Կայծե՛րդ կհանեն...*(Վազում է ձախ):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Վազելով դեպի Նազարը)* Թագավո՛ր ջան...

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Վազելով Նազարի հեղկից և մահակը խփելով)* Խո՛րեմ գլուխդ:

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Վազելով նրա հեղկից)* Համեստափայլ թագուհի...

ՆԱԶԱՐ – Կտո՛ր-կտո՛ր կանեն... *(Վազում մղնում է գահի տակ):*

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ – *(Վազելով դեպի նա)* Թագավո՛ր ջան...

ՊԱԼԱՏԱԿԱՆՆԵՐ ԵՎ ՍԱՔՈ – *(Շարժում են անում դեպի Ուսրիանը, ինդրելու ձևով: Ուսրիանը մի հարված է հասցնում Սաքոյի գլխին, մահակը շարժում է մյուս պալապրականների կողմը):*

ՍԱՔՈ – Աման *(Փախչում է դուրս: Պալապրականները ետ են քաշվում):*

ՆԱԶԱՐ – Տո, հերիք չեղա՞վ, ամոթ չունե՞ս...

ՈՒՍՏԻԱՆ – Ամոթը ե՛ս պիտի ունենամ, թե դու: Կրե՛մ գլուխդ... *(Մահակը կոխում է գահի տակ և բոթում Նազարին):*

ՆԱԶԱՐ – Բո՛, բո՛, բո՛... Տո՛, տո՛, բռնեք դրան... Ուստիա՛ն...

ՈՒՍՏԻԱՆ – *(Գահը գլորելով մի կողմ)* Դե հիմի կաց, քեզ խալ-
խի առաջ դնգստեմ, որ աշխարհքը տեսնի քեզ...

ՄԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ – Հիմա հրա՛շքը կպատահի...

ՆԱԶԱՐ – *(Դուրս է փախչում)* Ա՛ման *(Ուստիանը հեղրապնդում է)*:

ՊԱԼԱՏԱԿԱՆՆԵՐ – Տեսա՞ք հրաշքը...

(Հանկարծ պոռթկում է մի ընդհանուր քրքիջ, որ անզուսպ կերպով սկսում է ուժեղանալ և լցնել դահլիճը: Հսկաները ներս են թափվում և զարմացած նայում: Ամենից շար սալ՝ շեղ է Ղոռորուղան):

ՂՈՌՈՐՈՒՂԱ – *(Հանկարծ գլխի ընկնելով՝ պայթում է մի հսկայական ծիծաղով)* Փա՛հ, փա՛հ, փա՛հ, փա՛հ...

ՄՅՈՒՍ ՀՍԿԱՆԵՐ – Հո՛, հո՛, հո՛, հո՛, հո՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հո՛ւ, հո՛ւ, հո՛ւ, հո՛ւ...

Պալատականները սկսում են կողոպտել պալատը՝ թանկագին իրերը խոթելով գրպաններն ու ծոցերը, միաժամանակ շարժումներ անելով փախչելու, վախենալով ինչ՝ որ սպառնալիքից: Ներս է վազում Ուստիանը և հեղրը բերած պարկը լցնում զանազան իրեր:

Վարագույրը փակվում է:

ՆԱԶԱՐ ԵՎ ՍԱՔՈ – (Ավանսցենի երկու կողմից գոռալով ընկնում են իրար գիրկ և վայր թափվում սարսափահար):

ՊԱՐԶԱՇԵՆՑԻՆԵՐ – (Ներս են մտնում ավանսցեա և հոմերա կան ծիծաղով շրջապատում Նազարին ու Սաքոյին):

(Մթնում է):

(Կրկին լուսավորվում է: Ավանսցենը դատարկ է: Ներս է մտնում Ուարիանը մահակը ձեռին ու պարկը շալակը: Նայում է չորս կողմ: Շփոթված է):

ՈՒՍՏԻԱՆ – Բա որ ասում էի երազ է՞... Էս էլ բախտ է...

(Հեռանում է):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ՓԱԿՈՂ – (Խորքից ներս է գալիս և առաջանում դեպի ռամպան): Բախտ չէ, Ուստիան՛ն, հիմա՛ր իմաստուն, այլ խրտվիլակներ և խաբեություն: Հեքիաթ է սա հին, երազ չարաղետ, անցավ, գործ չունենք այլևս նրա հետ: Էլ ի՞նչ թագավոր, ի՞նչ Նազար, ի՞նչ բան: Փչեմ՝ կմթնի այս րեմն ու ռամպան:

(Փչում է: Բեռն մթնում է):